

ЖУРНАЛ

“ОСНОВА”

Систематичний покажчик змісту
1861-1862 рр.

ОСНОВА

ЮЖНО-РУССКІЙ ЛІТЕРАТУРНО-УЧЕНЬ

ВѢСТНИКЪ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

ЖУРНАЛ
«ОСНОВА: ЮЖНО-РУССКІЙ
ЛИТЕРАТУРНО-УЧЕНЫЙ ВЪСТНИКЪ»
1861-1862
СИСТЕМАТИЧНИЙ ПОКАЖЧИК ЗМІСТУ

КИЇВ -2023

Журнал «Основа: южно-русскій литературно-ученый вѣстникъ».
1861-1862 : систематичний покажчик змісту / Міністерство культури та інформаційної політики України; Національна історична бібліотека України; ред.: О. Михайлова, С. Смирнова; уклад.: О. Покропивна, М. Цінська. Київ, 2023. 156 с. : іл.

У бібліографічному покажчику розкривається зміст українського часопису «Основа: южно-русскій литературно-ученый вѣстникъ», що виходив у 1861-1862 рр. за редакцією В. Білозерського та активної участі П. Куліша і М. Костомарова. На сторінках журналу вперше порушувалися питання української національної ідентичності, самобутності українського народу, його мови, історії, освіти, культури й літератури.

Видання розраховане на науковців, дослідників, спеціалістів різних галузей знань (істориків, етнографів, літературознавців, краєзнавців тощо), викладачів, студентів та усіх, хто цікавиться українською минувиною.

Упорядники: Ольга Покропивна
Марина Цінська

Редакція: Ольга Михайлова
Світлана Смирнова

Координатор проєкту: Ніна Волошінська
Відповідальна за випуск: Алла Скорохватова

ЗМІСТ

Від упорядників.....	5
Вступна стаття.....	14
Світлана Смирнова	
Перший досвід систематизації «Основи»: літературознавець і бібліограф Іван Захарович Бойко.....	20
1. Шевченкіана.....	24
1.1. Кобзар.....	24
1.2. Щоденник Т. Г. Шевченка.....	29
1.3. Листування Т. Г. Шевченка.....	30
1.4. Спогади, некрологи, вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка.....	30
1.5. Шевченкознавство.....	32
2. Літературні твори.....	33
2.1. Поезія.....	34
2.2. Поєми.....	38
2.3. Балади.....	39
2.4. Байки.....	40
2.5. Повісті, оповідання.....	41
2.6. П'єси.....	45
2.7. Фольклор.....	46
3. Літературознавство.....	50
4. Мовознавство.....	55
4.1. Словники.....	56
4.2. Полеміка.....	57
5. Історія.....	60
5.1. Історичні акти, постанови і розпорядження.....	63
5.2. Полеміка.....	65
6. Краєзнавство.....	70
6.1. Подорожні записки.....	74
6.2. Географія, природознавство.....	75

7. Персоналії	76
8. Народознавство. Етнографія	79
8.1. Суспільне життя, побут.....	80
8.2. Народні свята, звичаї, обряди.....	85
8.3. Релігія.....	86
8.4. Українська діаспора.....	87
8.5. Полеміка.....	87
9. Мистецтвознавство	89
9.1. Музика.....	89
9.2. Театр.....	89
9.3. Образотворче мистецтво.....	90
10. Освіта	93
10.1. Полеміка.....	96
11. Економіка	99
11.1. Торгівля, ярмарки.....	99
11.2. Сільське господарство.....	100
11.3. Техніка.....	101
12. Бібліографія. Огляди	102
13. Листування з редакцією	103
14. Редакційні статті	104
15. Різне	105
15.1. Реклама видань.....	105
15.2. Повідомлення.....	109
15.3. Друкарські помилки.....	110
Іменний покажчик	111
Географічний покажчик	127
Покажчик псевдонімів та криптонімів	143
Додаток.....	147
Ілюстрації.....	150

ОСНОВА

ЮЖНО-РУССКІЙ ЛИТЕРАТУРНО-УЧЕНЫЙ

ВѢСТНИКЪ

»Добра хочю братьи и Русьскій Земли.«

Владиміръ Мономахъ.

1861

Я Н В А Р Ъ

ПЕТЕРБУРГЪ

ВЪ ТИПОГРАФІИ П. А. КУЛИША.

147456.

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Національна історична бібліотека України (НІБУ, бібліотека) єдина в державі спеціалізована бібліотека історичного профілю, серед головних завдань якої є вивчення, аналіз та розкриття історичних джерел з фонду книгозбірні, а також інформаційно-бібліографічне забезпечення наукових досліджень в галузі історичного краєзнавства. Задля цього фахівці бібліотеки створюють та наповнюють електронні ресурси, ініціюють та реалізують наукові дослідження й проєкти, одним з яких є «Часопис «Основа»: історичні відомості та краєзнавчий аспект». Дослідження започатковано у 2022 році, у межах якого здійснено: аналітичний аналіз публікацій, виявлено краєзнавчу інформацію з журналу, якою поповнено електронний ресурс бібліотеки «Історія міст і сіл України»; підготовлено цикл оглядів статей краєзнавчого змісту та укладено систематичний покажчик змісту часопису «Основа».

Систематичний покажчик змісту журналу «Основа: южно-русскій літературно-учений вѣстникъ», підготовлений працівниками сектора краєзнавчої роботи науково-методичного відділу у співпраці з фахівцями науково-дослідного відділу стародруків, цінних та рідкісних видань НІБУ.

Пропоноване видання за структурою включає в себе: статтю від упорядників, вступну статтю, систематичний покажчик змісту, іменний, географічний покажчики та покажчик псевдонімів і криптонімів.

Систематизація матеріалів у даному бібліографічному покажчику дещо відрізняється від вже існуючого покажчика¹, який був укладений бібліографом Державної публічної бібліотеки УРСР (тепер Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського) Іваном Захаровичем Бойко у 1948 році. Це єдиний покажчик присвячений часопису «Основа», який містить 19 тематичних розділів машинописного тексту, не має допоміжного апарату і, ймовірно, зберігається в одному екземплярі у фонді НБУ імені В. І. Вернадського. Незважаючи на малодоступність покажчика, варто гідно оцінити проведену укладачем копітку роботу з опису журналу та систематизації публікацій. Проте, сучасний етап розвитку наукових знань та технічних можливостей вимагає підготовки нового покоління науково-бібліографічних посібників, які інтегрують як досвід минулих років, так і новітні досягнення в сфері інформаційних технологій. Тож, з метою аналізу, розкриття змісту та висвітлення історико-краєзнавчого аспекту журналу фахівцями НІБУ укладено сьогочасний варіант систематичного покажчика журналу «Основа: южно-русскій литературно-ученый вѣстникъ».

Систематизація бібліографічних записів у покажчику наближена до Програми самого журналу, пристосована до сучасної мови та здійснена з урахуванням змісту й тематики статей. Усі випуски журналу (21 номер) переглянуті de-visu. Зауважимо, що у процесі аналізу публікацій з часопису «Основа» та їх систематизації, укладачі спиралися на аналітичні праці науковців, які раніше досліджували «Основу».

¹ Основа: южно-русскій литературно-ученый вестник, 1861-1862 : сист. покажч. журн. / Держ. публ. б-ка УРСР ; склав. І. З. Бойко. Київ, 1948. 41 с. Назва на обкл.: Систематичний покажчик до журналу «Основа».

Бібліографічний опис документів у покажчику здійснюється у відповідності до діючої Системи стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. У бібліографічному описі орфографію частково адаптовано до сучасного правопису (не зберігаються тверді знаки на кінці слів, ъ замінюється на ф, ѣ – на е або і, в залежності від сучасних орфографічних принципів, ѓ – на і), однак збережено стилістику та пунктуацію відображених текстів, назв, імен тощо. Бібліографічний опис містить прізвище автора або псевдонім/криптонім, назву публікації, рік видання, номер, сторінки. У разі якщо псевдонім чи криптонім розшифровано, опис подається під справжнім прізвищем автора, а сам псевдонім чи криптонім – в кінці бібліографічного опису за позначкою «Підп.:». Винятки становлять псевдоніми, які закріпилися як літературні, наприклад: Марко Вовчок, Ганна Барвінок, О. С Афанасьєв-Чужбинський. У випадку, якщо така особа підписувалася у часописі іншими своїми літературними псевдонімами, в заголовку опису вказується один з них, а інший як «Підп.:» у кінці опису, наприклад, Ганна Барвінок також мала псевдонім А. Нечуй-Вітер в описі вказується – Барвінок Ганна та «Підп.: Нечуй-Вітер, А.». При розкритті псевдонімів та криптонімів були використані спеціалізовані видання^{2 3} та праці дослідників журналу. Нерозкриті псевдоніми чи криптоніми внесені як ім'я автора і розташовані за алфавітом. Прізвища авторів, які зазначені у квадратних дужках ідентифіковані укладачами у результаті аналізу праць інших дослідників журналу.

² Дей О.І. Словник українських псевдонімів (псевдонімів XVI-XX ст.). Київ: Наукова думка. 1969. 560 с.

³ Еппель Веніамін. Нові матеріали до словника українських псевдонімів / Київський національний університет будівництва і архітектури. Київ, 1999. 116 с.

Бібліографічні записи, назва яких не розкриває зміст статті, супроводжуються анотацією. В анотаціях до публікацій та іменному покажчику прізвища авторів подано за сучасним правописом.

Для оптимального розкриття змісту покажчика та уникнення дублювання описів у покажчику використовується система посилань «Див. також № ...».

Бібліографічні описи публікацій з ідентичною назвою одного автора зводяться в один, виключеннями є ті описи, в яких у тексті статей згадуються різні населені пункти та/або персоналії, в такому випадку кожний опис на публікацію має свій номер. Наприклад, статті художника Жемчужникова Льва Михайловича з назвою «Объяснение к рисункам “Живописной Украины”» розміщені в 16 номерах «Основи», але у покажчику мають кожен свій номер, бо в них згадуються різні митці та населені пункти.

Звертаємо увагу, що практично, усі номери часопису мають роздільну пагінацію, тому прийнято рішення створити допоміжний бібліографічний опис на кожен номер «Основи» з зазначенням кількості сторінок у кожній пагінації (див. Додаток). У самому бібліографічному описі пагінація сторінок не вказується.

У середині рубрик бібліографічний опис розташований за алфавітом авторів та назв, а в межах одного автора – за назвою публікації, виключенням є підрубрика «Щоденник Т. Г. Шевченка» у рубриці «Шевченкіана», де бібліографічний опис згруповано за хронологією.

Перший розділ у покажчику укладачі присвятили видатному українському митцю, поету Тарасу Григоровичу Шевченку. Він був одним із ідейних натхненників «Основи», а більшість творів

письменник ще за життя передав редакторам часопису, які в подальшому й розміщували його твори під рубрикою «Кобзар» у кожному номері журналу. Після смерті Шевченка у часописі були надруковані відомості з Щоденника та листування поета, а також статті, які присвячені вшануванню його пам'яті. Загалом, у журналі опубліковано понад сімдесят поетичних творів митця, деякі з них вперше, один з яких – п'єса «Назар Стодоля».

Отже, перший розділ у покажчику має назву «Шевченкіана», вміщує такі підрозділи:

- 1.1. Кобзар – праці Т. Г. Шевченка (твори з різними авторським підписом у журналі (наприклад, Шевченко Тарас, Шевченко Т. Г.) укладачами уніфіковано до одного – «Шевченко, Т.»);
- 1.2. Щоденник Т. Г. Шевченка (бібліографічні описи розміщено за хронологією);
- 1.3. Листи Т. Г. Шевченка;
- 1.4. Спогади, некрологи, вшанування пам'яті митця;
- 1.5. Шевченкознавство.

Наступний розділ – «Літературні твори». Це найбільша рубрика в часописі. Понад сорок поетів, драматургів, прозаїків друкувалися в журналі, чимало з яких уперше: «весь український літературний процес тієї доби був переважно представлений в «Основі»⁴. Розділ вміщує: поезію, поеми, балади, байки, повісті, оповідання, п'єси, фольклор (казки, народні перекази тощо).

Третій розділ покажчика – «Літературознавство». Літературна критика в журналі займала значне місце, оскільки середина XIX ст.

⁴ Берштейн М. Д. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50-х – 60-х років XIX ст.. Київ 1959 р. С. 143.

характеризується посиленням зацікавленості громадськості до української літератури, культури та історії.

На шпальтах «Основи» висвітлювалися й питання української мови, та освіти, які укладачі розмістили в окремі розділи, відповідно «Мовознавство» та «Освіта».

Історичні дослідження, полеміка з історичних питань та історичні офіційні, державні документи, акти, постанови і розпорядження, які друкувалися в «Основі» вміщені у розділі «Історія».

Оскільки, одним із головних завдань систематизації матеріалів журналу «Основа» було виявлення та розкриття краєзнавчого аспекту часопису, укладачі виокремили цю інформацію у розділ «Краєзнавство», який поділили на підрозділи: подорожні записки та географія, природознавство краю. Сюди увійшло понад 65 бібліографічних записів, а географічних найменувань, про які йдеться на шпальтах часопису – більш ніж 200 назв з різних куточків України. Найчастіше дописувачі «Основи» писали з населених пунктів північних (Київської, Чернігівської губернії) та центральних (Полтавської губернії) регіонів України.

Матеріали, які присвячені певній особистості, розміщено у розділ «Персоналія» з відсилкою на запис у розділ про рід діяльності особи («Див. також № ...»), наприклад, Мизько Н. Воспоминание о Соленик, знаменитейшем украинском актере. 1861. Февраль. С. 176-184., крім основної рубрики «Персоналія» є відсилка у розділ «Мистецтвознавство» підрозділ «Театр».

У розділ «Народознавство. Етнографія» увійшли статті з часопису, в яких автори висвітлювали соціально-критичний аналіз тогочасного життя: критика дворянства, поміщицтва, кріпацтва та

питання царської реформи 1861 року, також деякі з оповідань та нарисів з розділу «З народних уст» журналу, які максимально наближені до тогочасного життя з описом етнографічно-побутових, релігійних, історико-етнографічних проблем. У підрозділ «Українська діаспора» вміщено повідомлення авторів, які описували життя та побут українців, що проживали на території тодішніх губерній Російської імперії, які нині входять до РФ.

Значну частину публікацій журналу складають полемічні статті, які укладачі розподілили за темами та додали у відповідні розділи, такі як «Мовознавство», «Історія», «Народознавство. Етнографія», «Освіта» у підрозділ «Полеміка». Сюди увійшли статті, критичні публікації, які підіймали дискусійні питання з тогочасними авторами російських, польських та французьких періодичних видань, як-от: газети «День», «Русский вестник», «Киевский телеграф», «Слово» «Revue Contemporaine» тощо. Переважно усі полемічні статті мають анотації.

Допоміжний апарат бібліографічного покажчика складають: іменний, географічний покажчик, покажчик псевдонімів та криптонімів.

У Іменному покажчику записи розміщено у загальному алфавіті прізвищ авторів або осіб, які згадуються у статтях, різні варіанти написання прізвищ подаються у квадратних дужках: Куліш Пантелеймон Олександрович [Куліш, Куліш П., Кулиш П.]. Номери бібліографічних записів у круглих дужках присвячені певним особам чи їхнім працям.

У географічному покажчику містяться відомості про регіони, населені пункти України та інших держав, які згадуються у публікаціях. При складанні записів для географічного покажчика:

- населені пункти зазначаються за адміністративно-територіальним устроєм України (АТУ України), який дійсний на момент укладання покажчика (наприклад, Єрківці, село, Хорольська міська територіальна громада, Лубенський район, Полтавська область);
- відсилочний запис мають населені пункти, назва яких відрізняється у публікаціях та за сучасним АТУ України (наприклад, Янків Ріг, село – дивись також Іванівка, село, Кириківська селищна територіальна громада, Охтирський район, Сумська область);
- у разі неможливості атрибуції назви населеного пункту за сучасним АТУ України, зазначається вказана у статті (наприклад, Стародубка, слобода, Ізюмський повіт, Харківська губернія);
- якщо населений пункт, про який згадується, відноситься до території іншої держави, у записі вказується назва зазначена в публікації з відсилкою «нині» (наприклад, Покровська Слобода, місто, Новоузенський повіт, Саратовська губернія, нині Енгельс, місто, Саратовська область, РФ; Перемишль, місто, нині Республіка Польща; Тирасполь, місто, Херсонська губернія, нині місто, Республіка Молдова);
- окремо зазначаються українські губернії та повіти (наприклад, Лубенський повіт – Полтавська губернія, Чернігівська губернія).

Значна частина праць, вміщених на сторінках журналу «Основа», підписано псевдонімами і криптонімами. Покажчик псевдонімів та криптонімів авторів часопису складається з переліку всіх псевдонімів та криптонімів, які використовували автори

журналу, і які вдалося розшифрувати. При розкритті псевдонімів та криптонімів були використані спеціалізовані видання, переважно: Дей О. І. Словник українських псевдонімів (XVI-XX ст.). Київ: Наукова думка, 1969. та Еппель В. Нові матеріали до словника українських псевдонімів. Київ, 1999.

Також, зауважимо, що у фонді НІБУ виявлено особливий примірник (номер – Ноябрь-Декабрь за 1861 рік), під час верстки якого були зроблені видавничі помилки – переплутані аркуші статей: Олекси Стороженка «Скарб», Петра Ревякіна «Семен Палій» та Кузьми Шаповала «Пасішник».

Показчик розрахований на науковців, дослідників, спеціалістів різних галузей знань (істориків, етнографів, літературознавців, краєзнавців тощо), викладачів та студентів.

ВСТУПНА СТАТТЯ

Часопис «Основа» - помітне явище в історії журналістики середини XIX століття. Він був майданчиком спілкування української інтелігенції, розкиданої у той час по всій Російській імперії, виходив щомісячно з січня 1861 по жовтень 1862 рр. у Санкт-Петербурзі та став каталізатором національного пробудження. Це перше українське загальнонаціональне суспільно-політичне та літературно-наукове періодичне видання, на сторінках якого порушувалися питання української національної ідентичності, самобутності українського народу, історії українських земель та творення українського національного простору.

Задум про вихід повноцінного українського журналу в колах української інтелігенції, які згуртувалися навколо Кирило-Мефодіївського братства у Києві, назрівав ще з 40-х років XIX ст., але жорсткі імперські заборони та цензурні утиски ставали на заваді його реалізації. Не стерли мрію братчиків просувати українську національну ідею на сторінках періодичного видання ні розгромлення товариства, ні арешти його учасників, ані заслання їх у віддалені губернії імперії без права повернутися в Україну. Дехто з колишніх кирило-мефодіївців, з огляду на неможливість ведення на Батьківщині широкої національно-культурної діяльності, емігрував до Санкт-Петербурга, інші опинилися в імперській столиці внаслідок службових переміщень або приїхали на навчання. Тому, наприкінці 1850-60-х рр. центр українського національного руху, літератури і журналістики локалізувався не в Україні, а в Петербурзі. Там виникла одна із перших українських Громад, яка продовжувала ідеї Кирило-Мефодіївського товариства. Мета цього руху полягала у протистоянні політиці русифікації за допомогою

просвітницької, мистецької, наукової українознавчої діяльності. Видатне тріо - Тарас Шевченко, Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш – стояли у витоків створення петербурзької Громади та були найбільш активними її учасниками. Їхня спільна праця й уможливила появу «Основи». Палким прихильником і натхненником віщування журналу українського спрямування був Тарас Шевченко. Та все ж, головним керманичем, організатором щомісячника заслужено можна назвати Пантелеймона Куліша, роль якого у справах «Основи» переоцінити важко. «Саме ім'я сему місячникові нарек аз [я]; програму до нього скомпонував аз [я]», – так писав він пізніше до українського письменника Михайла Павлика. Куліш після звільнення з-під цензури ще у 1856 році береться з величезною енергійністю за літературну, дослідницьку та видавничу діяльність та мріє про солідне періодичне видання. Динамічна натура П. Куліша прагнула друкувати розмаїті матеріали про свою Батьківщину, хоча політичні умови для здійснення цього плану були ще несприятливими. Того ж року Пантелеймон Куліш за фінансової підтримки Григорія Галагана та Василя Тарновського відкриває власну друкарню у Петербурзі, в якій пізніше здійснювалося видавництво «Основи». У 1858 році Пантелеймон Олександрович звертається до Міністерства народної освіти з проханням про дозвіл на публікування періодичного видання, запевняючи, що журнал буде далекий від політики. Проте, тоді йому, як людині політично скомпрометованій, було відмовлено, не заперечивши в цілому саму ідею українського часопису.

Після цього, Василь Михайлович Білозерський – громадський діяч, журналіст, педагог, теж колишній учасник Кирило-Мефодіївського товариства, спромігся заслужити довіру

тогочасної влади, починає відстоювати право видавати український журнал. У лютому 1860 року клопотання Василя Михайловича офіційно задовольнили. Крім того, як зазначає М. Д. Берштейн у монографічному нарисі про «Основу», Василь Білозерський забезпечив і фінансову базу видання: у цьому йому допоміг родич - заможний поміщик М. Катенін, який надав значну суму на справи часопису⁵. Проте, у Ореста Субтельного можна знайти інформацію, що «фундаторами [«Основи»] були два багатих українці – Василь Тарновський та Григорій Галаган»⁶.

Назва запланованого журналу спершу мала бути «Огляд», потім «Порада», і нарешті, зійшлися на тому, щоб новий місячник назвати «Основа». Увесь 1860 рік пішов на підготовку першого номера журналу та переборення цензурних перешкод. Збиралася редакція для обговорення справ «Основи» у так званому «салоні Білозерського», або ж в маєтку Карташевських на розі Малої Офіцерської і Гребецької, у Миколи Костомарова у Балабинському готелі на Садовій, або в салоні графа Федора Петровича Толстого (віце-президента Академії мистецтв)⁷.

У червні 1860 року майбутній редактор часопису В. Білозерський сповістив у газетах про підготовку «Основи», виклав програму майбутнього журналу та запросив до співпраці літераторів і науковців. Обов'язки відповідального секретаря редакції взяв на себе Олександр Кістяківський, який тоді працював у сенаті в Петербурзі; технічну, організаційно-господарську сторону справи вів управитель типографії Пантелеймона Куліша Данило

⁵ Берштейн М. Д. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50-х – 60-х років XIX ст. Київ, 1959. С. 16.

⁶ Субтельний О. Україна. Історія. Київ: Либідь, 1991. С. 249.

⁷ Дойков Ю. П. П. Чубинский. Предтеча украинской свободы (1839-1884). Архангельск, 2007. С. 31.

Каменецький. Нарешті, 12 січня 1861 року вийшов перший номер омріяного видання. Повна назва – «ОСНОВА: южно-русскій літературно-учений вѣстникъ». Програма журналу, вміщена у січневому випуску, виявилася політематичною та складалася з творів красного письменства (української літератури), історії, «народоопису» (етнографії), мовознавства, побуту, виховання та освіти, «землезнавства», природознавства, медицини, сільського господарства, промисловості та торгівлі, урядових постанов та розпоряджень щодо України, бібліографії, рецензій на видання, обласних вістей, листування, дрібних заміток та повідомлень. «Основа» відгукувалася майже на усі проблеми, що тоді хвилювали український народ. Найбільше уваги журнал приділяв питанням тогочасного стану і подальшого прогресу української національної культури. Він обстоював вільний і всебічний розвиток української мови, літератури, освіти та науки.

Журнал був відкритий для подання матеріалу як українською, так і російською мовами, що давало можливість транслювати знання про Україну широко за межі українського середовища.

«Основі» вдалося об'єднати майже увесь тогочасний науковий і літературний актив України, із середовища якого вийшло чимало істориків, етнографів, фольклористів, лінгвістів, літературознавців, письменників. В журналі брало участь понад 40 українських літераторів – поетів, прозаїків, драматургів молодшого і старшого поколінь, для яких «Основа» була творчим стимулом. Марко Вовчок, Леонід Глібов, Матвій Симонов, Степан Руданський, Олександр Кониський, Володимир Антонович, Тадей Рильський, Павло Чубинський, Олекса Стороженко, Лев Жемчужников – ось короткий список відомих імен, хто публікувався в «Основі».

Головним автором «Основи», по праву, можна вважати Тараса Шевченка. Перший номер відкривали п'ять поезій з «Кобзаря». Але вже в другому (лютневому) номері журналу було повідомлено про смерть поета. Відтак, ліричні вірші, поеми авторства великого класика публікують у кожному випуску. Після трагічної звістки друкують його рукописні фонди, зокрема уривки «Щоденника», листи до відомих особистостей, пізніше – спогади про нього. Ці матеріали надавали змогу глибше пізнати особу Кобзаря, прослідкувати багатогранність життя письменника та індивідуальні особливості його мислення.

Лєвова частка авторства в «Оснєві» належить Пантелеймону Кулішу, дієвими зусиллями якого журнал і побачив світ. До речі, в «Оснєві» використовувався спеціально запроваджений Кулішем фонетичний правопис, який отримав назву «кулішівка».

Співробітничав з журналом Павло Чубинський – правознавець, фольклорист, етнограф, поет. Павло Платонович у своїх публікаціях підіймав питання створення недільних шкіл та добір учителів, започатковував та займався організацією наукових досліджень етнографічного, юридичного і географічного характеру. В деяких статтях для «Основи» Чубинським описано окремі аспекти побуту та звичаїв жителів міста Борисполя, звідки він був родом.

До «Основи» писали з великих міст та найвіддаленіших хуторів, назви яких вже зникли з мапи нашої країни, а також з місцевостей за межами сучасної України. Автори описували суспільне життя, побут, звичаї, стан освіти, культурні події, що відбувалися в українських містах і селах. Наприклад, постійний кореспондент журналу Олександр Кониський (часто публікувався під псевдонімом Олександр Переходовець) за завданням редакції їздив

по містах і селах України і друкував у рубриці «Вісті» свої враження від подорожей у формі листів, нарисів, заміток: «Лист з дороги», «З Полтави», «З Старих Санжар Полтавського повіту» та інші.

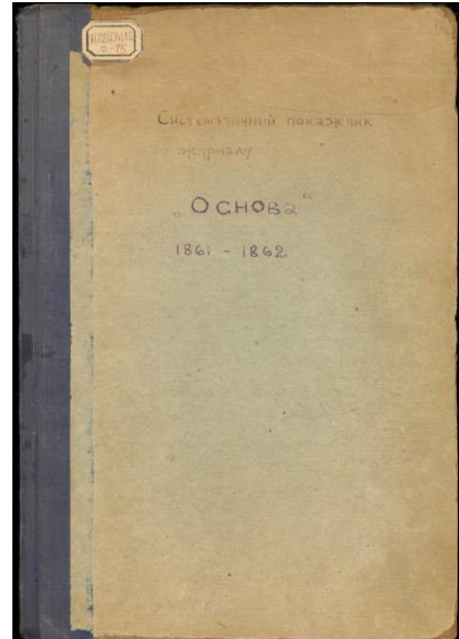
На жаль, незважаючи на бурхливий початок, «Основа» не проіснувала більше й двох років (січень 1861 р. - жовтень 1862 р.). Деякі дослідники часопису занепад журналу пояснюють виключно фінансовим крахом видавців, адже видання потребувало великих коштів. Так, останні дві книжки за 1862 рік були готові до друку, але через відсутність фінансування вони не побачили світ. Існує версія, що «Основа» закрилася у зв'язку зі значним зменшенням передплатників: журнал був дорогий та виходив із запізненням. Можна зустріти думку і про те, що «Основа» загинула з вини її керівників, які безперервно сперечалися між собою. Але найбільше труднощів виникало перед редакцією внаслідок цензурних утисків.

Дослідники часопису, як і деякі його сучасники, не все виправдали в «Основі». Водночас заслуговує на увагу і відзнаку все те цінне, історично прогресивне, що було в першому українському журналі, у його діяльності і що мало велике значення у розвитку української культури, літератури та національного піднесення. Дослідження часопису дає змогу розібратися в деяких особливостях культурного, літературного, суспільного життя України в середині ХІХ ст. та сприяє розумінню бурхливої епохи, в якій творилася «Основа».

ПЕРШИЙ ДОСВІД СИСТЕМАТИЗАЦІЇ «ОСНОВИ»: ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ І БІБЛІОГРАФ ІВАН ЗАХАРОВИЧ БОЙКО

Систематизацію змісту щомісячного українського суспільно-політичного і літературно-мистецького часопису «Основа» вперше у 1948 році здійснив український письменник, бібліограф Державної публічної бібліотеки УРСР (таку назву у 1948-1965 рр. мала Національна бібліотека України імені В. І Вернадського) Іван Захарович Бойко (1908-1970).

Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. 1861-1862 : сист. покажч. журн. / Держ. публ. Б-ка УРСР ; склав І. З. Бойко. – Київ, 1948. – 41 с. – Назва з обкл.: Систематичний покажчик до журналу «Основа». 1861-1862.

Один із найталановитіших літераторів другої половини 1920-х – початку 1930-х рр., випускник літературно-мовного факультету Харківського інституту народної освіти ім. О. Потебні (1931), Іван Бойко успішно поєднував навчання в аспірантурі (1931-1933) з редакційною діяльністю у видавництві «Рух» (1931-1932), Харківському обласному радіокомітеті (1932-1935), був активним членом літературної організації письменників України «Молодняк», до якої входила творча молодь з Харкова та Києва.

Перша збірка поезій І. З. Бойка «Парують землі» та оповідання «Чумчирик» вийшли у 1931 році, пізніше, у 1932 році, побачила світ

збірка «Новели зросту». Однак сумнозвісні 1930-ті рр., які позначились суворими репресіями проти української творчої інтелігенції, тяжко вплинули на творчість Бойка. Через несправедливі звинувачення та цькування, отримавши клеймо «куркульський письменник», Іван Захарович не зміг продовжувати літературну діяльність.

Відомий український поет, літературознавець, перекладач, бібліограф Богдан Миколайович Кравців (1904-1975) у книзі «На багряному коні революції : До реабілітаційного процесу в УРСР» (Нью-Йорк : Пролог, 1960) зазначає: «Список тих українських письменників, які після кривавих чисток та ліквідацій замовкли і не виступали вже потім ні з одним окремим виданням своїх творів, письменників, про яких потім, на протязі 40-их і 50-их років, не було й немає ніякої згадки в радянських публікаціях, охоплює – за підрахунком, зробленим на підставі бібліографічних даних у покажчику «Художня література, видана на Україні за 40 років» - 208 (двісті вісім) імен» [с. 21]. «155 «замовкло» в роки 1930-1936, в час кривавих чисток, продовжуваних Постишевим і Косіором і перед розгромом українських культурних сил, початим за єжовщини Хрущовим і Сєровим в 1937 році» [с. 29]. «До реєстру тих, що замовкли, - зазначає далі Б. Кравців, - мали б бути введені і ті, що в середині або в кінці 30-их років перестали були друкуватися, але про яких є вістки, що вони або померли пізніше або залишилися живими і тепер – переключившись на іншу працю – уже не друкуються». Серед таких митців Б. Кравців називає Івана Бойка, який «замовк 1932, працює тепер [книга вийшла у 1960 році] в Бібліотеці АН УРСР» [с. 27].

У 1936-1938 рр. І. З. Бойко працював літературним редактором Державного сільськогосподарського видавництва, а з 1938 року – в Бібліотеці Академії наук УРСР (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського) консультантом з питань української літератури відділу наукової бібліографії (1938-1941), науковим співробітником підвідділу бібліографічних покажчиків творів видатних діячів науки і літератури радянської України (1941). Бібліографічна діяльність стала головною та улюбленою справою його життя.

Учасник Другої світової війни, після демобілізації (1946) Іван Захарович повернувся на роботу до Бібліотеки АН УРСР (у 1965-1988 рр. – Центральна наукова бібліотека АН УРСР), де працював на посаді завідувача сектору комплектування (1946-1949), згодом, упродовж двадцяти років був головним бібліографом-консультантом бібліографічного відділу (1949-1969). Івану Захаровичу Бойку належить майже 80 друкованих праць, серед яких – науково-допоміжні та рекомендаційні бібліографічні покажчики, методичні матеріали, статті, у тому числі понад 30 публікацій до першого видання Української радянської енциклопедії (УРЕ), ґрунтовні рецензії на різні бібліографічні, довідкові та літературні видання. Він є укладачем персональних покажчиків, присвячених українським письменникам: «М. П. Кропивницький» (1940), «Павло Тичина» (1951), «Л. І. Глібов» (1952), «Іван Франко» (1954, 1956) та ін. Зразком високої бібліографічної культури є праця І. З. Бойка «Українські літературні альманахи і збірники XIX – початку XX ст.» (1967).

Неможливо переоцінити внесок І. Бойка у бібліографічну та літературознавчу шевченкіану. Він є натхненником, організатором

і активним співавтором покажчиків «Т. Г. Шевченко : бібліографія бібліографії, 1840–1960» (1961), «Т. Г. Шевченко : бібліографія літератури про життя і творчість, 1939–1959» (тт. 1–2, 1961–1963), очільником авторського колективу ЦНБ АН УРСР з підготовки двотомної бібліографії літератури про Т. Г. Шевченка, автором публікацій про життєвий шлях і творчість Кобзаря.

Новаторством, оригінальністю і професійною сміливістю відзначається «Систематичний покажчик до журналу «Основа» 1861-1862» (1948), укладачем якого є І. З. Бойко. Зміст часопису автор поділив на 19 основних тематичних розділів: 1. Поезія; 2. Байки; 3. Проза; 4. Драматичні твори; 5. Фольклор. Етнографія; 6. Літературознавство; 7. Українська мова; 8. Мистецтво; 9. Освіта; 10. Історія; 11. Краєзнавство; 12. Мемуари. Щоденники; 13. Листи; 14. Сільське господарство. Торгівля. Реміства. Техніка; 15. Різне; 16. Листування редакції; 17. Бібліографія; 18. Офіційні матеріали; 19. Об'яви. Сповідання.

Сьогодні це видання є бібліографічною рідкістю і зберігається у фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Світлана Смирнова

1. ШЕВЧЕНКІАНА

1.1. Кобзар

1. Шевченко, Т. А. О. Козачковському. “Давно те діялось! Ще в школі”. 1862. Листопад (Октябрь). С. 1-5.

2. Шевченко, Т. ”В неволі в самоті немає...”. 1862. Липець (Июль). С. 7.

3. Шевченко, Т. ”В неволі тяжко, - хоча й волі...”. 1861. Май. С. 14.

4. Шевченко, Т. ”В ночі і ожеледь і мряка...”. 1861. Май. С. 2-3.

5. Шевченко, Т. ”Вітер в гаї нагинає лозу і тополю...”. 1861. Март. С. 4.

6. Шевченко, Т. Доля. 1862. Травень (Май). С. 23.

7. Шевченко, Т. Єретик Іван Гус : частина поеми. 1861. Август. С. 15-16.

8. Шевченко, Т. З поеми “Петрусь”. 1862. Липець (Июль). С. 1-5.

9. Шевченко, Т. ”За Думою дума роєм вилітає...”. 1862. Липець (Июль). С. 8.

10. Шевченко, Т. ”За сонцем хмаронька плыве...”. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 4-5.

11. Шевченко, Т. ”Закувала зозуленька...”. 1862. Січень (Январь). С. 3-4.

12. Шевченко, Т. ”Зацвіла в долині червона калина...”. 1862. Січень (Январь). С. 5-6.

13. Шевченко, Т. Згадайте, братія моя... : (Моим союзникам). 1862. Березіль (Март). С. 1.

14. Шевченко, Т. "І день іде, і ніч іде...". 1861. Май. С. 3.

15. Шевченко, Т. "І досі сниться – під горою...". 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 3-4.

16. Шевченко, Т. "І тут, і всюди – скрізь погано!...". 1861. Май. С. 2.

17. Шевченко, Т. "І широку долину, і високу могилу...". 1861. Август. С. 1-2.

18. Шевченко, Т. "Колись дурною головою...". 1862. Січень (Январь). С. 6.

19. Шевченко, Т. "Коло гаю в чистім полі...". 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 1-2.

20. Шевченко, Т. "Лічу в неволі дні і ночі...". 1862. Березіль (Март). С. 2.

21. Шевченко, Т. Мати – покритка. 1862. Серпень (Август). С. 1-3.

22. Шевченко, Т. "Минають дні, минають ночі...". 1861. Март. С. 1-2.

23. Шевченко, Т. "Минули літа молодії...". 1861. Май. С. 1-2.

24. Шевченко, Т. "Мов за подушне оступили...". 1862. Серпень (Август). С. 4.

25. Шевченко, Т. Москалева криниця. 1861. Февраль. С. 1-13.

26. Шевченко, Т. "Моя ти любо! мій ти друже!...". 1862. Травень (Май). С. 1-2.

27. Шевченко, Т. Муза. 1862. Травень (Май). С. 24.

- 28. Шевченко, Т.** Н. Я. Макарову. На пам'ять 14 сентября. 1862. Травень (Май). С. 2.
- 29. Шевченко, Т.** "На великдень, на соломі...". 1862. Лютий (Февраль). С. 1.
- 30. Шевченко, Т.** "На городі коло броду...". 1861. Іюль. С. 3.
- 31. Шевченко, Т.** "Над Дніпровою сагою...". 1861. Октябрь. С. 2.
- 32. Шевченко, Т.** Назар Стодоля : [п'еса]. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 3-39.
- 33. Шевченко, Т.** "Не для людей і не для слави...". 1861. Январь. С. 1-2.
- 34. Шевченко, Т.** "Не додому вночі йдучи..." : Ф. М. Л-з-р-скому. 1862. Січень (Январь). С. 1-2.
- 35. Шевченко, Т.** "Не женися на багатій, бо вижене з хати...". 1861. Март. С. 2.
- 36. Шевченко, Т.** "Не завидуй багатому...". 1861. Март. С. 2.
- 37. Шевченко, Т.** "Не нарікаю я на Бога...". 1861. Іюнь. С. 3-4.
- 38. Шевченко, Т.** Невольник. 1861. Апрель. С. 1-[20].
- 39. Шевченко, Т.** Неофіти : (поема). 1862. Квітень (Апрель). С. 1-17.
- 40. Шевченко, Т.** "Ой крикнули сірі гуси...". 1861. Март. С. 3.
- 41. Шевченко, Т.** "Ой одна, я одна...". 1862. Серпень (Август). С. 4.
- 42. Шевченко, Т.** "Ой сяду я під хатою...". 1862. Січень (Январь). С. 4.

- 43. Шевченко, Т.** "Ой три шляхи широкіі...". 1861. Январь. С. 5-6.
- 44. Шевченко, Т.** "Ой умер старий батько...". 1861. Июль. С. 2-3.
- 45. Шевченко, Т.** "Ой чого ти почорніло, зеленее поле...". 1861. Июль. С. 1.
- 46. Шевченко, Т.** "Ой, люлі, люлі, моя дитино...". 1862. Січень (Январь). С. 5.
- 47. Шевченко, Т.** "По над полем іде, не покоси кладе...". 1862. Листопад (Октябрь). С. 5-6.
- 48. Шевченко, Т.** "По улиці вітер віє...". 1862. Січень (Январь). С. 3.
- 49. Шевченко, Т.** Подражаніє Польському поетові Антонію Сові. 1862. Февраль. С. 2.
- 50. Шевченко, Т.** "Породила мене мати...". 1862. Січень (Январь). С. 2-3.
- 51. Шевченко, Т.** Посланіє славному П. І. Шафарикові при поемі "Іван Гус" або "Єретик". 1861. Январь. С. 2-4.
- 52. Шевченко, Т.** "Поставлю хату і кімнату...". 1862. Травень (Май). С. 3.
- 53. [Шевченко, Т.]** Прочитавши 11 псалом. 1861. Октябрь. С. 1.
- 54. [Шевченко, Т.]** Прочитавши главу 35-у Ісаія. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 2-3.
- 55. Шевченко, Т.** Пустка (М. С. Щепкіну). 1861. Январь. С. 6.
- 56. Шевченко, Т.** "Росли укупочці; зросли...". 1862. Травень (Май). С. 1.
- 57. Шевченко, Т.** Сестрі. 1861. Июнь. С. 47-48.

- 58. Шевченко, Т.** Слава. 1862. Травень (Май). С. 25.
- 59. Шевченко, Т.** Сон. 1862. Серпень (Август). С. 18.
- 60. Шевченко, Т.** Суботів. 1862. Липець (Іюль). С. 6-7.
- 61. Шевченко, Т.** "Тече вода з-під явора...". 1861. Іюнь. С. 48.
- 62. Шевченко, Т.** "Туман, туман долиною...". 1862. Січень (Январь). С. 4-5.
- 63. Шевченко, Т.** "Учітеся, брати мої, думайте, читайте...". 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 1-2.
- 64. Шевченко, Т.** Частина поеми: Черниця Мар'яна : [з примітками П. О. Куліша]. 1861. Сентябрь. С. 1-12.
- 65. Шевченко, Т.** Чернець (П. О. Кулішу). 1861. Январь. С. 7-10.
- 66. Шевченко, Т.** "Чи ви ще зійдетеся знову...". 1861. Октябрь. С. 2.
- 67. Шевченко, Т.** "Чи не покинуть нам, небого...". 1861. Май. С. 3-5.
- 68. Шевченко, Т.** "Чого мені тяжко? Чого мені нудно?...". 1861. Март. С. 4.
- 69. Шевченко, Т.** Епілог до "Невольника". 1862. Червець (Іюнь). С. 1-2.
- 70. Шевченко, Т.** "Як маю я журитися...". 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 5.
- 71. Шевченко, Т.** "Якби з ким сісти, хліба зїсти...". 1861. Іюнь. С. 4.
- 72. Шевченко, Т.** "Якби мені черевики, то пішла я на музики...". 1862. Лютий (Февраль). С. 1-2.

73. Шевченко, Т. "Якби мені, мамо, намисто...". 1861. Июль. С. 2.

1.2. Щоденник Т. Г. Шевченка

74. Дневник Т. Гр. Шевченка. Первый отрывок. 1861. Май. С. 6-13.

75. Дневник Т. Гр. [має бути Гр.] Шевченка. Второй отрывок. 1861. Июнь. С. 5-16.

76. Дневник Т. Гр. Шевченка. Третий отрывок. 1861. Июль. С. 7-18.

77. Дневник Т. Гр. Шевченка. Четвертый отрывок. 1861. Август. С. 3-15.

78. Дневник Т. Гр. Шевченка. Пятый отрывок. 1861. Сентябрь. С. 13-24.

79. Дневник Т. Гр. Шевченка. Шестой отрывок. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 6-16.

80. Дневник Т. Гр. Шевченка. Седьмой отрывок. 1862. Січень (Январь). С. 7-16.

81. Дневник Т. Гр. Шевченка. Восьмой отрывок. 1862. Лютий (Февраль). С. 3-29.

82. Дневник Т. Гр. Шевченка. Девятый отрывок. 1862. Березіль (Март). С. 20-32.

83. Дневник Т. Гр. Шевченка. Десятый отрывок. 1862. Квітень (Апрель). С. 31-45.

84. Дневник Т. Гр. Шевченка. Одиннадцатый отрывок. 1862. Травень (Май). С. 14-23.

85. Дневник Т. Г. Шевченка. Двенадцатый отрывок. 1862. Червець (Июнь). С. 3-14.

86. Дневник Т. Г. Шевченка. Отрывок тринадцатый. 1862. Липець (Июль). С. 17-29.

87. Дневник Т. Г. Шевченка. Отрывок четырнадцатый и последний. 1862. Серпень (Август). С. 5-18.

1.3. Листування Т. Г. Шевченка

88. Шевченко, Т. Лист Основ'яненка до Шевченка. 1861. Июль. С. 4-6.

89. Шевченко, Т. Листи Шевченка (До Гр. Ст. Тарановського; до Зігмунта Сіраковського; до А. П.; До А. Н. Маркевича; до П. А. Куліша). 1862. Травень (Май). С. 4-13.

90. Шевченко, Т. Листи Шевченка (До М. М. Лазаревського). 1862. Березіль (Март). С. 3-19.

91. Шевченко, Т. Листи Шевченка (До Я. Кухаренка; До М. С. Щепкина). 1861. Октябрь. С. 3-16.

92. Шевченко, Т. Листи Шевченка (к А. И. Козачковському; к Николаю Осиповичу). 1862. Квітень (Апрель). С. 18-30.

93. Шевченко, Т. Листи Шевченка. До С. Ст. Артемовського. 1862. Липець (Июль). С. 9-16.

1.4. Спогади, некрологи, вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка

Див. також: 552.

94. Жемчужников, Л. Воспоминание о Шевченке; его смерть и погребение. 1861. Март. С. 1-5.

95. Жемчужников, Л. Слова над гробом Шевченка [П. А. Кулиша, В. М. Белозерского, Н. И. Костомарова, В. Ю. Хорошевского, А. С. Чужбинского, П. Н. Таволги, Рідне слово О. А.

Хартахая, Н. С. Курочкина, Пермитянина Южакова, П. П. Чубинского, Голосіння українок]. 1861. Март. С. 5-21.

96. Известие об обеде, 5 марта 1862 года, в Петербурге, по случаю годовщины смерти Т. Гр. Шевченка. 1862. Березіль (Март). С. 27-29.

97. Костомаров, Н. Воспоминания о двух малярах. 1861. Апрель. С. 44-56.

Микола Костомаров згадує й розповідає про двох осіб, яких він знав: селянина на ім'я Грицько, за ремеслом талановитого маляра, проте кріпака, який нічого не міг змінити у своєму житті, й про іншого маляра - Тараса Григоровича Шевченка, доля якого починалася так само, проте згодом склалася по-іншому. Також Костомаров описує історію свого знайомства з Шевченком у Києві і враження від нього, розповідає про їхні стосунки в Санкт-Петербурзі. Згадує російського поета О. Кольцова, який намагався писати українською мовою, порівнюючи його творчість з творчістю Шевченка.

98. Максимович, М. Значение Шевченка для Украины. Проводы тела его в Украину из Петербурга. 1861. Июнь. С. 1-38.

У тексті наведені промови та вірші, присвячені Т. Г. Шевченку таких авторів: О. Кониського, В. С. Кулика, М. Максимовича, О. О. Навроцького, А. Василенка.

99. [Повідомлення про смерть Т. Г. Шевченка]. 1861. Февраль. С. [1-2].

100. Роковини по Шевченкові, місяця лютого, 26-го дня, 1862 року. 1862. Березіль (Март). С. 22-27.

1.5. Шевченкознавство

Див. також: 311, 318, 539, 559, 665.

101. Дневник Шевченка. Примечание. 1862. Серпень (Август). С. 19-20.

102. Лазаревский, Ал. Материалы для биографии Т. Гр. Шевченка. 1862. Березіль (Март). С. 1-10.

103. Чалий, Михайло Корнійович. (Новые) материалы для биографии Т. Г. Шевченка. 1862. **Травень (Май).** С. 45-61. ; **Червець (Июнь).** С. 1-27. Підп.: Сава Ч.

2. ЛІТЕРАТУРНІ ТВОРИ

Див. також: 481.

104. Александрович, Митрофан Миколайович. Антін Михайлович Танський : (легенда). 1861. Август. С. 29-32. Підп.: Омелькович Митро.

105. Вербицький, Микола Андрійович. Заклад. 1862. Серпень (Август). С. 25-26. Підп.: Білокопитий Миколайчик.

106. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Листи з хутора. Лист V. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 122-128. Підп.: Козак Белебень.

107. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Листи з хутора. Лист I. 1861. Январь. С. 310-318. Підп.: Хуторянин.

108. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Листи с хутора. Лист IV: Про злодія у селі Гаківниці. 1861. Апрель. С. 143-156. Підп.: Хуторянин.

109. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Листи с хутора. Лист II. 1861. Февраль. С. 227-232. Підп.: Хуторянин.

“Листи з хутора” – твір, який має ознаки публіцистичного і художнього тексту.

110. Метлинський, Амвросій Лук'янович. Два приятелі. 1862. Серпень (Август). С. 27-29. Підп.: Мітла С.

111. Тулов, Михайло Андрійович. Гимназическая переписка, изданная бывшим инспектором татаровской гимназии, Линейкиным. 1861. **Апрель.** С. 108-127. ; **Май.** С. 34-65. Підп.: Линейкин I.

У літературному творі, який побудовано у формі листування, що надає йому особливої достовірності, представлено звичаї та порядки у тогочасній середній школі.

2.1. Поезія

112. Александров, Володимир Степанович. Думка. 1861. Июль. С. 58. Підп.: Ал-ов В.

113. Афанасьєв-Чужбинський, Олександр Степанович. Безталання. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 9-10. Підп.: Невідомий.

114. Афанасьєв-Чужбинський, Олександр Степанович. "Блакитнеє небо все зірками сяє...". 1862. Серпень (Август). С. 53. Підп.: Хрущ.

115. Афанасьєв-Чужбинський, Олександр Степанович. Дівочька правда. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 12. Підп.: Невідомий.

116. Афанасьєв-Чужбинський, Олександр Степанович. Думка. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 14-15. Підп.: Невідомий.

117. Афанасьєв-Чужбинський, Олександр Степанович. Думка. 1862. Серпень (Август). С. 54-55. Підп.: Невідомий.

118. Афанасьєв-Чужбинський, Олександр Степанович. Осінь. 1862. Серпень (Август). С. 55-56. Підп.: Невідомий.

119. Афанасьєв-Чужбинський, Олександр Степанович. Парубочий жаль. 1862. Серпень (Август). С. 52-53. Підп.: Хрущ.

120. Бойчук, Ф. Свій шлях. 1861. Октябрь. С. 16.

121. Вербицький, Микола Андрійович. Веснянка. 1862. Червець (Июнь). С. 28. Підп.: Білокопитий Миколайчик.

122. Вербицький, Микола Андрійович. До-дому!. 1862. Березіль (Март). С. 47-48. Підп.: Черніговець Миколайчик Білокопитий.

123. Вербицький, Микола Андрійович. На спомин (П. П. Чубинському). 1862. Листопад (Октябрь). С. 4-5. Підп.: Білокопитий Миколайчик.

- 124. Вербицький, Микола Андрійович.** "Ой квіточка під росою нагиняється...". 1862. Квітень (Апрель). С. 112. Підп.: Білокопитий Миколайчик.
- 125. Вербицький, Микола Андрійович.** Паняночці. 1862. Квітень (Апрель). С. 111. Підп.: Білокопитий Миколайчик.
- 126. Глебов, А.** [має бути Л.] До ворожки. 1862. Листопад (Октябрь). С. 1-2.
- 127. Глебов, Л.** Вечір. 1861. Январь. С. 97.
- 128. Глебов, Л.** Журба. 1861. Январь. С. 97-98.
- 129. Глебов, Л.** Пісня. 1861.Февраль. С. 48-49.
- 130. Глібов, Л.** Моя веснянка. 1862. Травень (Май). С. 63-64.
- 131. Глібов, Л.** Скажіть мені, добрі люди. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 16.
- 132. Гуглинский, Василь.** Перед Світом. 1862. Травень (Май). С. 51. Підп.: Чайка Михайло.
- 133. Дмитренко Бут.** "Прилагаем отрывок полученного нами стихотворения, в котором выражается впечатление, произведенное в Екатеринодаре первою вестью о плене Я. Г. Кухаренка...". 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 7-8.
- 134. Е-М.** До товариша. Од школярів. 1862. Листопад (Октябрь). С. 1-3.
- 135. Затиркевич, Иван.** Калюжа. 1861. Апрель. С. 157-158.
- 136. Кониський, О.** Сиротина. 1861. Май. С. 26.
- 137. Костомаров, Микола Іванович.** Еллада. 1861. Январь. С. 93-94. Підп.: Галка Іеремія.
- 138. Костомаров, Микола Іванович.** Співець Митуса. 1861. Март. С. 30-31. Підп.: Галка Іеремія.

139. Костомаров, Микола Іванович. Давнина. 1861. Январь. С. 94. Підп.: Галка Іеремія.

140. Костомаров, Микола Іванович. На добраніч. 1861. Февраль. С. 44-48. Підп.: Галка Іеремія.

141. Кузьменко, П. Журба. 1861. Октябрь. С. 75-76.

(142). Кулик, В. "В мене серце до любові...". 1861. Август. С. 47.

143. Кулик, В. Весела удова. 1861. Октябрь. С. 56-58.

144. Кулик, В. Весна на хуторі. 1861. Август. С. 48-49.

145. Кулик, В. Веснянки. 1861. Октябрь. С. 55-56.

146. Кулик, В. Нетяга. 1862. Березиль (Март). С. 45-46.

147. Кулик, В. Питання. 1861. Апрель. С. 57-58.

148. Кулик, В. Україна до синів. 1861. Август. С. 46-47.

149. Куліш, П. Варфоломееві Шевченкові (на його звістку, що заспокоїв працею своєю старість). 1862. Листопад (Октябрь). С. 30-32.

150. Куліш, П. До братів на Вкраїну. 1862. Березиль (Март). С. 24-32.

151. Куліш, П. До Данта. Прочитавши его поему Пекло. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 8-9.

152. Куліш, П. До Марусі Т. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 11-12.

153. Куліш, П. З того світу. Варфоломееві Шевченкові : [з примітками автора]. 1861. Сентябрь. С. 49-50.

154. Куліш, П. З-за Дунаю. 1861. Сентябрь. С. 33-34.

155. Куліш, П. Люлі-люлі. 1861. Октябрь. С. 22.

- 156. Куліш, П.** Народна слава. 1861. Сентябрь. С. 25-26.
- 157. Куліш, П.** Рідне слово. 1862. Серпень (Август). С. [40].
- 158. Куліш, П.** Родина єдина. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 12-14.
- 159. Куліш, П.** Сам собі. 1861. Октябрь. С. 20-21.
- 160. Куліш, П.** Святиня. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 15-16.
- 161. Куліш, П.** Старець : дума. 1861. Октябрь. С. 22-25.
- 162. Куліш, П.** Что есть мне и тебе, жено?. 1861. Сентябрь. С. 108-109.
- 163. Куліш, П.** Lago Maggiore. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 7-8.
- 164. Куліш, Пантелеймон Олександрович.** Гульвіса. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 15-16. Підп.: Гроза Іван.
- 165. Куліш, Пантелеймон Олександрович.** До землячки. 1862. Лютий (Февраль). С. 81-82. Підп.: Вешняк Т.
- 166. Куліш, Пантелеймон Олександрович.** "На добраніч усім на ніч!...". 1862. Лютий (Февраль). С. 66. Підп.: Вешняк Т.
- 167. Куліш.** Заспів. 1862. Серпень (Август). С. 51-52.
- 168. Морачевський, Пилип Семенович.** На Україну. 1861. Январь. С. 91-93. Підп.: Галузенко Филімон.
- 169. Навроцький, А.** Остання воля. 1861. Август. С. 49.
- 170. Писаревський, Ст.** (Забуток з старовини). Писулька до мого братухи. 1862. Листопад (Октябрь). С. 31-32.
- 171. Плач російський.** 1861. Май. С. 46-48.
- 172. Руданський, Ст.** Сні. 1861. Август. С. 32.

173. Руданський, Степан Васильович. "Гей-гей, воли! Чого ж ви стали...". 1861. Январь. С. 95. Підп.: Подолянин Ст. Руданський.

174. Руданський, Степан Васильович. Ластівка. 1861. Февраль. С. 51-52. Підп.: Подолянин Ст. Руданський.

175. Руданський, Степан Васильович. Ніч-у-ніч. 1861. Февраль. С. 52-53. Підп.: Подолянин Ст. Руданський.

176. Руданський, Степан Васильович. "Не кидай мене, моя чарочко...". 1861. Февраль. С. 49-51. Підп.: Подолянин Ст. Руданський.

177. Руданський, Степан Васильович. "Повій, вітре, на Україну...". 1861. Январь. С. 95-96. Підп.: Подолянин Ст. Руданський.

178. Таволга-Мокрицький, П. Де вона?. 1861. Апрель. С. 58-60.

179. Чубинський, Павло Платонович. Минулося. 1861. Июль. С. 57. Підп.: Павлушь.

180. Шашкевич, Володимир. Нинішня наша пісня : (Стих голошений при отвореню "Руської Бесіди" в "Народнім Домі" в Львові, дня 9/21 января 1862 г.). 1862. Липець (Июль). С. 69-72.

181. Ященко, А. Над могилами. 1861. Октябрь. С. 42.

2.2. Поєми

182. Гнида, Микола. Чабан. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 44-48. Підп.: Тирса.

183. Куліш, П. Великі проводи. 1862. **Січень** (Январь). С. 17-52. ; **Лютий** (Февраль). С. 30-66.

184. Куліш, П. Давнє горе : дума. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 1-2.

185. Куліш, П. Дунайська дума. Перша половина. 1861. Октябрь. С. 26-32.

186. Куліш, П. Кумейки. 1861. Сентябрь. С. 50-53.

187. Куліш, П. Настуся : поема. 1861. Октябрь. С. 1-24.

188. Куліш, П. Настуся : поема. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 1-13.

189. Куліш, П. Солониця. 1861. Сентябрь. С. 26-30.

2.3. Балади

190. Замечательные варианты украинских исторических песен. Сава Чалий. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 1-6.

“Повідомлено Р. І. Пукаловим из м. Новомосковська Катеринославської губернії через Г. П. Надхіна”.

191. Замечательные варианты украинских исторических песен. “Ой батьку ж наш, пан Кошовий...”. 1862. Листопад (Октябрь). С. 1-2.

“Записана в Кобеляцькому повіті Андр. Пригарю”.

192. Замечательные варианты украинских исторических песен. “Ой жалуються хлопці...”. 1862. Листопад (Октябрь). С. 2-3.

“Записав на Сухім-Ташлику, Бобринецького повіту Херсонської губ., Мих. Григ. Щербак”.

193. Кузьменко, П. Погане поле. 1861. Февраль. С. 41-44.

194. Кулик, В. Загублені душі : баллада. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 42-43.

195. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Русалка. Мицкевичова баллада. 1861. Сентябрь. С. 34-40. Підп.: Ломус.

Балада “Русалка” написана за мотивами твору Адама Міцкевича “Світязьянка”. Пантелеймон Куліш використав оригінальний сюжет балади, проте створив новий вірш.

196. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Химери. Мицкевичова балада: Romantyczność. 1861. Октябрь. С. 17-20. Підп.: Ломус.

Балада “Химери” П. О. Куліша – переклад і переробка-адаптація твору А. Міцкевича “Романтизм”.

197. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Чумацькі діти : мицкевичова балада: Powrot taty. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 3-7. Підп.: Ломус.

Пантелеймон Куліш створив свою інтерпретацію балади “Чумацькі діти” з вираженим українським забарвленням на основі твору Адама Міцкевича “Повернення батька”.

2.4. Байки

198. Витавський, Р. Лисиця й бабак. 1861. Июль. С. 118-119.

199. Витавський, Родіон Петрович. Доля. 1861. Январь. С. 99-100. Підп.: Р. В.

200. Витавський, Родіон Петрович. Жаба й віл. 1861. Апрель. С. 61. Підп.: Глібов Л.

Байка помилково була підписана Глібов Л., про що зазначено редакторами часопису “Основа” (1861 р. Червень. С. 175).

201. Витавський, Родіон Петрович. Мірошник. 1861. Апрель. С. 62.

202. Глебов, А. [має бути Л.] Лисиця й осел. 1861. Март. С. 166.

- 203. Глебов, Л.** Вовк та кіт. 1861. Февраль. С. 53-54.
- 204. Глебов, Л.** Вовк та мишеня. 1861. Февраль. С. 54-55.
- 205. Глебов, Л.** Вовк та ягня. 1861. Іюль. С. 115-116.
- 206. Глебов, Л.** Лев та миша. 1861. Іюль. С. 117-118.
- 207. Глебов, Л.** Прохожі та собаки. 1861. Январь. С. 100.
- 208. Глібов, Л.** Вівчар. 1862. Липець (Іюль). С. 65-66.
- 209. Глібов, Л.** Лящі. 1862. Липець (Іюль). С. 66-67.
- 210. Глібов, Л.** Миша й пацюк. 1862. Липець (Іюль). С. 65.
- 211. Глібов, Л.** Свиня. 1862. Червець (Іюнь). С. 47-48.
- 212. Глібов, Л.** Торбина. 1862. Червець (Іюнь). С. 46-47.
- 213. Глібов, Леонід.** Вовк і вівчарі. 1861. Апрель. С. 60-61.
- 214. Глібов, Леонід.** Горлиця й горобець. 1861. Апрель. С. 63-64.
- 215. Куліш, П.** Гоголь і ворона. 1861. Октябрь. С. [27-28].
- 216. Петров, Н.** Обід у ведмедя. 1861. Август. С. 50.

2.5. Повісті, оповідання

217. Александрович, Митрофан Миколайович. Жидівська дяка. 1861. Сентябрь. С. 73-78. Підп.: Омелькович Митро.

218. Александрович, Митрофан Миколайович. Пожежа. 1862. Серпень (Август). С. 1-13. Підп.: Омелькович Митро.

219. Александрович, Митрофан Миколайович. П'яниця (С записок юнкера). 1862. Липець (Іюль). С. 30-46. Підп.: Омелькович Митро.

220. Александрович, Митрофан Миколайович. Три пани. 1862. Травень (Май). С. 105-112. Підп.: Омелькович Митро.

221. Барвінок, Ганна. Жизнь в одном селе. 1862. Серпень (Август). С. 29-46. Підп.: Нечуй-Вітер А.

222. Барвінок, Ганна. Наш дід і піп : [повість]. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 100-103. Підп.: А. Нечуй-Вітер.

223. Барвінок, Ганна. Не було змалку – не буде й до останку. 1861. Іюнь. С. 17-46. Підп.: Нечуй-вітер А.

224. Барвінок, Ганна. С дороги. 1861. Февраль. С. 188-197. Підп.: Нечуй-Вітер А.

225. Барвінок, Ганна. Сирітський жаль. 1861. Март. С. 18-29. Підп.: Нечуй-Вітер А.

226. Барвінок, Ганна. Хатнє лихо. 1861. Октябрь. С. 59-74. Підп.: Нечуй-Вітер А.

227. Вовчок, Марко. Від себе не втечеш. 1862. Січень (Январь). С. 71-106. Справж. ім. авт.: Маркович (Вілінська) М. О.

228. Вовчок, Марко. Два сини. 1861. Апрель. С. 21-27. Справж. ім. авт.: Маркович (Вілінська) М. О.

229. Вовчок, Марко. Ледащиця. 1861. Іюль. С. 19-33. Справж. ім. авт.: Маркович (Вілінська) М. О.

230. Вовчок, Марко. Не до пари. 1861. Март. С. 5-10. Справж. ім. авт.: Маркович (Вілінська) М. О.

231. Вовчок, Марко. Три долі : [повість]. 1861. Январь. С. 11-90. Справж. ім. авт.: Маркович (Вілінська) Марія.

232. Гуглинский, Василь Степанович. Війт Семен. 1862. Лютий (Февраль). С. 74-81. Підп.: В.-Г-гл-скій.

233. Гуглинский, Василь. Москалева правда : [повість]. 1862. Травень (Май). С. 26-62. Підп.: Чайка Михайло.

234. Димський, Модест. Наталь-озеро : [повість]. 1862. Серпень (Август). С. 14-28.

235. І наука іноді не в науку. 1862. Серпень (Август). С. 9-24.

236. Кузьменко, П. Не так ждалося, да так склалося : [повість]. 1861. Август. С. 16-28.

237. Кулиш, П. Другой человек. Из воспоминаний бывшего (Посвящается Николаю Ивановичу Костомарову) : [повість]. 1861. Февраль. С. 56-104.

238. Кулиш, П. Старосветское дворище. Душеспасительное размышление, посвященное Льву Михайловичу Жемчужникову : [повість]. 1861. Март. С. 32-49.

239. Кулиш, П. Украинские незабудки. Очерки из невозвратного времени : [повість]. 1861. Сентябрь. С. 1-48.

240. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Гордовита пара (Бабусине оповідання). 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 49-56. Підп.: Забоцень Петро.

241. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Людська пам'ять про старовину. Січові гості. Споминка старого діда. 1862. Січень (Январь). С. 1-12. Підп.: Казюка Панько.

242. Кухаренко, Я. Вороний кінь. 1861. Октябрь. С. 21-25.

243. Маркович, Опанас Васильович. Матусине благословення (З оповідань Олексія Петровича Стороженка). 1861. Сентябрь. С. 41-52. Підп.: А. М.

244. Мордовцев, Д. Дзвонарь. 1861. Март. С. 11-17.

245. Мордовцев, Д. Салдатка. 1861. Май. С. 14-32.

246. Мороз, Данило Костянтинович. Безталанна. 1862. Листопад (Октябрь). С. 1-19. Підп.: Данило.

247. Ніс, Степан. Хуртовина. 1861. Май. С. 66-74.

248. Свячченко, И. Вовчиця (Из письма моего друга). 1861. Июнь. С. 161-166.

249. Симонов, Матвій Терентійович. Тітка Настя. 1861. Апрель. С. 28-38. Підп.: Номис М.

250. Стороженко, Ал. Стехин-Рог : [повість]. 1861. Январь. С. 101-115.

251. Стороженко, Олекса. Оповідання Грицька Ключника. Дорош. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 40-50.

252. Стороженко, Олекса. Вуси. 1861. Октябрь. С. 44-54.

253. Стороженко, Олекса. Вчи лінивого не молотом, а голодом. 1861. Октябрь. С. 17-20.

254. Стороженко, Олекса. Голка. 1862. Лютий (Февраль). С. 11-18.

255. Стороженко, Олекса. Два брати. 1862. Липець (Июль). С. 50-54.

256. Стороженко, Олекса. Дурень. 1862. Липець (Июль). С. 55-64.

257. Стороженко, Олекса. Жонатий чорт. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 23-26.

258. Стороженко, Олекса. Закоханий чорт. 1861. Февраль. С. 14-40.

259. Стороженко, Олекса. Кіндрат Бубненко-Швидкий : Петру Петровичу Гулаку-Артемовському. 1862. Квітень (Апрель). С. 46-69.

260. Стороженко, Олекса. Межигорський дід. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 57-61.

261. Стороженко, Олекса. Не впусти рака з рота. 1861. Октябрь. С. 20.

262. Стороженко, Олекса. Оповідання Грицька Ключника. Прокіп Іванович. 1862. Червець (Іюнь). С. 15-43.

263. Стороженко, Олекса. Се така баба, що чорт їй на махових вилах чоботи оддавав. 1861. Сентябрь. С. 69-73.

264. Стороженко, Олекса. Скарб. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 17-22.

265. Стороженко, Олекса. Сужена. 1862. Лютий (Февраль). С. 1-10.

266. Шохин, Петро. Пасішник. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 26-29. Підп.: Шаповал Кузьма.

267. Шуліка, Павло. Де найшов, де загубив. 1862. Квітень (Апрель). С. 70-91.

268. Ященко, Л. Пташина пісня (з Андерсона). 1862. Липець (Іюль). С. 47-49.

Лірично-психологічний етюд, написаний за мотивами казок Ганса Крістіана Андерсена.

2.6. П'єси

Див. також: 32.

269. Гоголь, Василь Афанасійович. Простак, или хитрость женщины, перехитренная солдатом. 1862. Лютий (Февраль). С. 24-43.

270. Костомаров, Н. Загадка (Із народної казки). 1862. Червець (Іюнь). С. 44-64.

271. [Кухаренко, Я. Г.] Черноморський побит. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 6-41.

272. Стороженко, Олекса. Гаркуша. 1862. Листопад (Октябрь). С. 7-30.

273. Стороженко, Олекса. Гаркуша. Драматичні картини у 3-х діях. 1862. Серпень (Август). С. 31-50.

2.7. Фольклор

274. Александрович, М. Проскурка. 1862. Червець (Іюнь). С. 54-57.

“Записано у селі Калита Остерського повіту [нині – селище міського типу, Калитянська стг Броварський район Київська область] від козака Федора Єгоренка 1860 року”.

275. Вірші (Різдву, Великодню) / записав Вс. Коховський. 1862. Червець (Іюнь). С. 44-53.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківської губернії”.

276. Войток, Семен. Про гадюк. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 103-105.

277. Дещо з бесіди з Настею Сопункою і з Данилом Герасимовичем Гарбузем / записав Вс. Коховський. 1862. Травень (Май). С. 93-98.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківської губернії”.

278. Замечательные варианты украинских исторических песен. Олексій Попович. 1862. Серпень (Август). С. 21-26.

Українська народна дума, головним героєм якої є козак Олексій Попович. Записана в Харківській губернії від лірника.

279. Замечательные варианты украинских исторических песен. Про Семена Палія. 1862. Серпень (Август). С. 26-27.

“Записано од Сави Бовкуна, в Лубенскім повіті, на річці Сліпороді, в селі П. И. Рудановського, 17-го августа 1860 року, Андрієм Пригарюю, кандидатом юридичних наук”.

280. Записано від різних людей / записав Вс. Коховський. 1862. Червець (Іюнь). С. 41-44.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківської губернії”.

281. Косовцов, В. Чесна душа нашого люду. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 120-122.

282. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Півпівника. Гишпанська дитська казочка. 1861. Апрель. С. 39-43. Підп.: Панько Казюка.

283. Кухаренко, Я. Вівці і чабани в Чорноморі. 1862. Травень (Май). С. 29-39.

В етнографічному нарисі вміщено “Чабанський словник”.

284. Народная Песня. “Ой за Богом – за рікою...”. 1862. Серпень (Август). С. 29-30.

“Сообщено Марией Ивановной Надхиной, из г. Новомосковска, через Г. П. Надхина”.

285. Народная Песня. “Та славне ж було Запорожья...”. 1862. Серпень (Август). С. 28.

“Сообщено г. Федором Щербиною”.

286. Од бабусі Тетяни Зозулихи та од Насті Сопунки / записав Вс. Коховський. 1862. Червець (Іюнь). С. 31-36.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківської губернії”.

287. “Ой хто в Криму не бував” : [чумацька пісня] / записав Вс. Коховський. 1862. Травень (Май). С. 98-100.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківській губернії”.

288. Оповідання Н. Сопунки / записав Вс. Коховський. 1862. Червець (Іюнь). С. 37-38.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківської губернії”.

289. Оповідання чумака Насті Сопунки (Як Анциблот дражнив Бога; Як Бог поучав чоловіка) / записав Вс. Коховський. 1862. Травень (Май). С. 77-84.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківській губернії”.

290. Пам'ять про старовину Михайла Колесника / записав Вс. Коховський. 1862. Травень (Май). С. 100-104.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківській губернії”.

291. Пам'ять про старовину Насті Сопунки і Параски Морозици (Оповідання Насті про Орду) / записав Вс. Коховський. 1862. Травень (Май). С. 84-93.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківській губернії”.

292. Ревякин, П. Entruckte helden (Лицарі-невмираки) : [історико-етнографічний етюд]. 1862. Січень (Январь). С. 19-24.

293. Рудченко, Іван Якович. Про зозуль, посмітюх і гадюк. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 105-107. Підп.: Руїна Іван.

Опубліковано народні перекази, записані в місті Миргород (нині - Полтавської області) 1862 року.

294. Три пісні од баби Денисици записані / записав Вс. Коховський. 1862. Червець (Іюнь). С. 29-31.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківської губернії”.

295. Ще дві пісні од Тетяни Зозулихи (Про Цинбала. Про Негруєнка) / записав Вс. Коховський. 1862. Червець (Іюнь). С. 39-41.

“Записано у Слобідській Україні, в Ізюмському повіті Харківської губернії”.

3. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Див. також: 97, 344, 443, 470, 473.

296. Афанасьєв-Чужбинський, Олександр Степанович. Из Украины. Сказки и повести Г. П. Данилевского (Чумаки, ч. 3. стр. 63-200). 1861. Январь. С. 298-306. Підп.: Чужбинський А.

297. Библиография. Гоголь пред судом обличительной литературы Н. Герсеванова. (Одесса. 1861). 1862. Січень (Январь). С. 52-56.

298. Библиография. Поездка в Южную Россию А. Афанасьєва-Чужбинского. Часть I. Очерки Днепра. (С.-Петербург. 1861). 1862. Січень (Январь). С. 41-51.

299. Гоголь, Н. Как нужно создать эту драму [Заметки и наброски Н. В. Гоголя для драмы из украинской истории]. 1861. Январь. С. 118-120.

Опубліковано замітки М. Гоголя для драми із української історії, які були знайдені П. Кулішом серед документів автора.

300. Ефименко, П. “Старостветский бандуриста Николая Закревского. Москва. 1860-61...”. 1862. Листопад (Октябрь). С. 27-48.

Огляд збірки Миколи Закревського “Старосветский бандуриста”, до якої увійшли українські народні пісні, думи, прислів'я, приказки, приповідки, а також “Словарь малороссийских идиомов” (кн. 3).

301. Захаров, Н. Библиографическая заметка. 1862. Листопад (Октябрь). С. 91-94.

Проаналізовано вірші “Безталання”, “Дівочька правда” і “Думка”, які були надруковані в “Основі” під псевдонімом Невідомий (Див. № 113, 115, 116, 117) із заувагою, що вони “мусять бути Шевченковими першими пробами”. Однак, Захаров робить висновок, що автором поезії є О. С. Афанасьєв-Чужбинський.

302. Костомаров, Н. Черноморские козаки. (Сочинение Ив. Попки). 1861. Август. С. 1-8.

Рецензія М. Костомарова на видання “Черноморские козаки в их гражданском и военном быту : очерки края, общества, вооруженной силы и службы : в семнадцати рассказах с эпилогом, картою и четырьмя рисунками с натуры : в двух частях”, автором якого є історик І. Д. Попко.

303. Кулиш, П. Взгляд южнорусского человека XVI столетия на немецко-польскую цивилизацию. 1862. Червецъ (Июнь). С. 12-16.

Міркування П. Куліша на промову смоленського каштеляна Мелешка, яка була виголошена на сеймі 1589 року перед Сигизмундом III. Вміщено адаптований до українського читача текст промови, яка вперше опублікована Юліаном Немцевичем у 1819 році в польському перекладі. Деякі сучасні дослідники розцінюють промову не як історичну пам'ятку, а як анонімний літературний твір.

304. Кулиш, П. Гоголь, как автор повестей из украинской жизни. 1861. **Апрель.** Ст. первая. С. 67-90. ; **Май.** Ст. вторая. С. 1-33. ; **Сентябрь.** Ст. третья. С. 56-68. ; **Ноябрь-Декабрь.** - Ст. четвертая. - С. 1-11.

305. Кулиш, П. Заметки и наброски Н. В. Гоголя для драмы из украинской истории. Несколько объяснительных слов. 1861. Январь. С. 116-117.

Пантелеймон Куліш наводить факти, що підтверджують написання Миколою Гоголем драми з історії України. (Див. № 299).

306. Кулиш, П. О повести г. Кузьменка. 1861. Сентябрь. С. 139-141.

307. Кулиш, П. Обзор украинской словестности. Климентий. 1861. Январь. С. 159-234.

Розвідка Пантелеймона Куліша присвячена творчості мандрівного поета XVII – XVIII ст. Климентія Зіновіва. Автор статті відзначає пізнавальне, історико-літературне значення творів Климентія Зіновіва.

308. Кулиш, П. Обзор украинской словестности. Котляревський. 1861. Январь. С. 235-262.

309. Кулиш, П. Плач российский. 1861. Май. С. 46.

Про вірш, знайдений в рукописах, які належали бібліотекарю Санкт-Петербурзької публічної бібліотеки А. Бичкову (Див. № 171).

310. Кулиш, П. Характер и задача украинской критики. 1861. Февраль. С. 157-162.

Автор розмірковує щодо предмету літературної критики та критеріїв оцінки літературних творів, також стисло характеризує особливості виникнення української літератури.

311. Кулиш, П. Частина поеми: Черниця Мар'яна. 1861. Сентябрь. С. 1.

Автор надає коротку характеристику поемі Т. Шевченка “Черниця Мар'яна”.

312. Кулиш, П. Черноморський побит на Кубані між 1794 и 1796 роками. Оперетта Я. Г. Кухаренка. Несколько предварительных слов. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 1-5.

У передмові до етнографічної драми Я. Г. Кухаренка “Черноморський побит на Кубані” П. Куліш порушує питання розвитку української літератури у Полтаві та Харкові.

313. Куліш, П. Перегляд українських книжок. 1862. Січень (Январь). С. 57-64.

Огляд видання “Казки і байки з сусідової хатки, перелицьовані і скомпоновані Придприпрянцем”. Київ. (Два випуски). 1850. 1860.

314. Куліш, П. Перегляд українських книжок. 1862. Березіль (Март). С. 48-53.

Стаття-рецензія П. Куліша на три українські книжки: “Скарб” (Бібліотека для любителів русского и малорусского чтения. Киев, 1859), М. Юркевич “Разок намиста” (Спб., 1861) та “Мотря Кочубеївна” Марка Онука (Киев, 1861).

315. Куліш, П. Простак, или хитрость женщины, перехитренная солдатом. Комедия в одном действии. Сочинение Василия Афанасьевича Гоголя. (Отца Николая Васильевича). Несколько предварительных слов. 1862. Лютий (Февраль). С. 19-23.

316. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Из-под Киева. 1861. Январь. С. 328-330. Підп.: Горницький П.

Замітка про видання П. Куліша “Граматика”, яке вийшло друком у 1857 році в Санкт-Петербурзі.

317. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Липовые пуши. Начало романа, найденного в бумагах покойного Д. П. Хоречко. 1861. Май. С. 1-25. Підп.: Шишак-Васильевский-Гребля П.

Опубліковано частину роману “Липовые пуши” з вступним словом П. Куліша, в якому надано характеристику автора твору ніби покійного Д. П. Хоречко (насправді “покійний Д. П. Хоречко” – один із численних псевдонімів Куліша).

318. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Листи с хутора. Лист III. Чого стоїть Шевченко, як поет народний. 1861. Март. С. 25-32. Підп.: Хуторянин.

Пантелеймон Куліш закликає поетів та письменників більше приділяти увагу фольклору та виступає проти “сліпого” наслідування Т. Шевченка. Надає оцінку шевченківській літературі, характеризує творчість Івана Котляревського та Григорія Квітки-Основ'яненка.

319. Лазаревский, Б. Известие о южнорусском словаре г. Шейковского. 1862. Березиль (Март). С. 57-61.

320. Мизко, Микола Дмитрович. Краткий исторический очерк украинской литературы : (в книге под заглавием История Русской литературы, П. Петраченка. Варшава. 1861 г. в 8-ю д. стр. 144). 1862. Березиль (Март). С. 53-57. Підп.: Н. М.

Автор виступає на захист української мови та літератури.

321. Песни Песней с послесловиями о любви. Старинный южнорусский перевод / пер. Н. И. Костомаров. 1861. Ноябрь-Декабрь. С 49-64.

322. Примечания к думе “Кумейки”. 1861. Сентябрь. С. 53-55.

323. Примечания к думе “Солониця”. 1861. Сентябрь. С. 30-33.

324. Примечания к поэме “Великі проводи”. 1862. **Січень (Январь)**. С. 53-70. ; **Лютий (Февраль)**. С. 67-81.

325. Примечания к поэме “Настуся”. 1861. **Октябрь**. С. 25-30. ; **Ноябрь-Декабрь**. С. 13-16.

326. Примечания к “Дунайской думе”. 1861. Октябрь. С. 33-43.

327. Халявский, Орест. Библиографический обзор сочинений Сковороды. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 65-77.

4. МОВОЗНАВСТВО

Див. також: 316, 320, 589.

328. Андриевский, М. О подвижных звуках в малорусском языке. 1862. Травень (Май). С. 74-81.

329. Білозерський, Василь Михайлович. Объяснение неудобопонятных южнорусских слов, содержащихся в 1-й книжке “Основы”. Заметка. 1861. Январь. С. 1-3. Підп.: В. Б.

330. Гатцук, Ал. Опыт Южнорусского словаря К. Шейковского. 1862. Липець (Июль). С. 68-88.

Критичний погляд автора на працю мовознавця, етнографа Каленика Шейковського “Опыт южнорусского словаря”.

331. Кулиш, П. Объяснение неудобопонятных южнорусских слов, содержащихся во 2-й книжке “Основы”. Письмо к редактору. 1861. Февраль. С. 1-9.

Опубліковано лист П. Куліша до редакції з зауваженнями щодо помилкового трактування деяких українських слів у словнику з січневого випуску часопису (1861 р.).

332. Левченко, М. Заметка о русинской терминологии. 1861. Июль. С. 183-186.

Порушується питання приведення наукової термінології до народної, “загальнодоступної” мови при укладанні підручників для середніх закладів освіти. Наприкінці статті, як приклад, автор додав короткий словник з таких термінів.

333. От редакції. 1861. Апрель. С. 30-37.

Редактори “Основи” звертаються до читачів часопису щодо “народного слова” (української мови), заохочують писати українською та надсилати свої твори до редакції журналу. Значна частина статті присвячена Марко Вовчок. Вміщено деякі віршовані твори читачів, які були

надіслані до редакції, але "котрі не підійшли під нашу програму".

334. Тищинський, Олександр Амфіанович. Из Городнецкого уезда (Черн. губ.) 1862. Серпень (Август). С. 46-51. Підп.: Леся-ій.

Про особливості говірки в Чернігівській губернії.

335. Яценко, Л. О детском языке. 1861. Август. С. 5-8.

4.1. Словники

Див. також: 283, 341.

336. Новицкий, И. Ещё о детских словах. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 118-119.

337. Объяснение неудобопонятных южнорусских слов, [содержащихся в книжках "Основы"]. 1861. **Январь**. С. 3-15. ; **Февраль**. С. 10-24. ; **Март**. - С. 1-9. ; **Апрель**. С. 1-7. ; **Май**. С. 1-3. ; **Июнь**. С. 1-3. ; **Июль**. С. 36-37. ; **Август**. С. 4-5. ; **Сентябрь**. С. 195-196. ; **Октябрь**. С. 24-26. ; **Ноябрь-Декабрь**. С. 4-6. ; 1862. **Січень (Январь)**. С. 1-17. ; 1862. **Лютий (Февраль)**. С. 92-96. ; 1862. **Березіль (Март)**. С. 144-147. ; 1862. **Квітень (Апрель)**. С. 109-111. ; 1862. **Травень (Май)**. С. 34-37. ; 1862. **Червець (Июнь)**. С. 140-143. ; 1862. **Липець (Июль)**. С. 98-99. ; 1862. **Серпень (Август)**. - С. 53-55. ; 1862. - **Жовтень (Сентябрь)**. С. 126-129. ; 1862. **Листопад (Октябрь)**. С. 135-136.

338. Свяченко, И. Украинские слова, записанные в Бирючском уезде Воронежской губернии. 1862. Серпень (Август). С. 55-56.

4.2. Полеміка

339. Гатцук, Ал. Библиография (Старосветский бандуриста. Составил Николай Закревский. Москва. 1861; Опыт Южнорусского словаря. Труд К. Шейковского, в 4-х томах. Вып. 1, А-В. Киев 1861 г.). 1862. Травень (Май). С. 52-73.

340. Гацук, Микола. О правописаниях, заявленных Украинскими писателями с 1834 года по 1861 г. 1862. Липець (Июль). С. 1-23.

Історичний огляд розвитку українського правопису. Автор аналізує систему українського правопису, що розробили Михайло Максимович, Левко Боровиковський, Амвросій Метлинський, Пантелеймон Куліш та ін.

341. Ефименко, П. По поводу заметки г. Левченка “О русинской терминологии”. 1862. Серпень (Август). С. 45-52.

Міркування Петра Єфименка на тему мовознавчої української термінології та зауваження до словника М. Левченка, про який йшлося в липневому номері часопису “Основа” (1861 р.) (Див. № 332). Вміщено уривок російсько-українського словника на літеру А, який складали студенти Київського університету.

342. Житецький, П. Русский патриотизм : (ответ “Дню”). 1862. Березіль (Март). С. 1-21.

Мовознавець П. Г. Житецький дає свою відповідь та критичну оцінку публікації, яка була надрукована в газеті “День”, на існуючий у тодішній історичній та мовознавчій науці погляд щодо походження української мови. Автор статті відстоює права української мови на самостійне існування, як мови окремишної від російської і польської.

343. Кулиш, П. Ответ на письмо с юга. 1862. Березіль (Март). С. 41-45.

Відповідь на лист анонічного адресата щодо розробки П. Кулішем українського правопису “кулішівка”.

344. Куліш, П. Простонародность в украинской словесности. 1862. Січень (Январь). С. 1-10.

Автор висловлює свою думку щодо значення народності в розвитку української мови та літератури. А також апелює до В. Г. Белінського, який у своїх висловлюваннях дорікає українським письменникам “простою крестьянского языка и дубоватостью крестьянского ума”.

345. Куліш, П. Ответ московскому “Дню” на помещенную им в № 23 статейку г. Соковенка : “О степени самостоятельности Малорусской литературы”. 1862. Березіль (Март). С. 36-40.

Куліш полемізує з російською шовіністичною пресою, яка заперечувала правомірність та доцільність розвитку самобутньої української мови, літератури та культури.

346. Лавровский, П. Ответ на письма г. Максимовича к г. Погодину о наречии малорусском. 1861. Август. С. 14-40.

347. Лавровский, Петр. По вопросу о южно-русском языке. (Письмо к редактору). 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 72-83.

348. Ответ [газете] Современной летописи Русского вестника. 1861. Февраль. С. 256-259.

Відповідь анонічного автора з “Основи” автору статті “Язык” з газети “Современная летопись Русского вестника” (№ 4, 1861 р.) стосовно мовного питання в Україні.

349. Петержецкий, А. Заметка о народном языке. 1861. Апрель. С. 21-29. Підп.: П...кій А.

Автор надає свої міркування відносно певних висловлювань щодо мови українських літераторів, які були виказані у статті газети “Современная летопись Русского Вестника”, №4 (1861 р.).

350. Шейковський, К. По поводу Южнорусского словаря. (Письмо к редактору “Черниговского Листка”). 1862. Травень (Май). С. 90-92.

5. ІСТОРІЯ

Див. також: 307, 308, 324, 476, 491, 498, 500, 537, 584.

351. Барыков, О. Обычаи наследования у государственных крестьян Южнорусского края (По сведениям, собранным министерством государственных имуществ в 1848 и 1848 [має бути - 1849] годах). 1862. Листопад (Октябрь). С. 49-77.

Розглянуто порядок оформлення спадщини селянами на території України в 1848-1849 рр.

352. Горжковскій [має бути Гожковський], Маріан. Письмо г. Горжковского в редакцию “Варшавской библиотеки”. 1862. Липець (Июль). С. 64-67.

Про історичні документи з колекції письменника Маріана Гожковського, присвячені змінам у законодавчих актах в Україні у XVII-XVIII ст. Розповідається про “Комісію для преобразования законов” та її склад.

353. Иванишев, Н. Содержание постановлений дворянских провинциальных сеймов в Юго-Западной Руси. 1861. Март. С. 9-40.

354. Кістяківський, Олександр Федорович. Характеристика русского и польского законодательства о крепостном праве по отношению к Малороссии. 1862. Січень (Январь). С. 1-27. Підп.: -кий.

355. Костомаров, Н. Гетманство Выговского. 1861. **Апрель.** С. 1-66. ; **Июль.** С. 59-114.

Історичне дослідження М. Костомарова присвячене військово-політичному діячеві, гетьману Війська Запорізького Івану Виговському.

356. Костомаров, Н. Две русские народности. 1861. Март. С. 33-80.

Висвітлюються відмінності між українцями та росіянами. Автор спростовує думку про існування однієї (“спільної”) руської народності.

357. Костомаров, Н. Мысли о федеративном начале в Древней Руси. 1861. Январь. С. 121-158.

358. Костомаров, Н. Черты народной южнорусской истории. 1861. Март. С. 114-165.

“Древнейшие известия о народах, занимавших Южнорусскую Землю – Поляне-Русь. Древляне (Полесье). Волынь. Подол [подоляни]. Черваная Русь”.

359. Костомаров, Н. Черты народной южнорусской истории. 1862. Червецъ (Июнь). С. 1-45.

Про історичний та культурний розвиток народів, які проживали на території сучасної України. Автор описує та визначає хронологічні рамки їх появи.

360. Костомаров, Н. Черты южнорусской народной истории. 1862. Листопад (Октябрь). С. 6-19.

Про історію українських земель у XII-XIII ст.

361. Краснов, Николай. Исторический очерк Земли Войска Донского. 1862. Травень (Май). С. 1-44.

362. Куліш, П. Виговщина. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 1-15.

363. Куліш, П. Історія України од найдавніших часів. 1861. Сентябрь. С. 79-107.

364. Куліш, П. Хмельницина. 1861. Март. С. 1-16.

365. Куліш, Пантелеймон Олександрович. О публичных чтениях профессора Костомарова из истории Украины, по смерти Богдана Хмельницкого. 1861. Февраль. С. 252-253. Підп.: Казюка П.

366. Лазаревский, Ал. Говорил ли Полуботок Петру Великому речь, приводимую Конисским?. 1861. Август. С. 9-13.

367. Напоминание о подвижниках черногорцах. 1862. Липецъ (Июль). С. 20-23.

Опубліковано прохання редакції до читачів “Основи” щодо фінансової підтримки населення Чорногорії, які у цей період здобували незалежність у визвольній боротьбі з Османською імперією.

368. Петержецький, А. Крестьяне в Югозападной Руси XVI века. 1861. Апрель. С. 1-16. Підп.: П....кій А.

Аналіз трактату Д. Л. Мордовцева про соціально-економічне становище селян у XVI ст.

369. Письма неизвестных поляков с Волыни. (1768) : (Перевод с польской рукописи из библиотеки Оссолинских, во Львове). 1862. Березиль (Март). С. 24-28.

Вміщено відомості з листів свідків історичних подій, які відбувалися у місті Бар під час гайдамацького повстання 1768 року.

370. По поводу актов относящихся до Юго-Западной Руси. 1861. Март. С. 1-2.

371. Русины в 1848 году : (Памяти Т. Г. Шевченка). 1862. Квітень (Апрель). С. 1-27.

372. Русины. 1862. Січень (Январь). С. 78-80.

373. Рыльский, Фаддей. Несколько слов о дворянах правого берега Днепра. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 90-99.

374. Сухомлинов, М. О преданиях в Древней Русской летописи. 1861. Июнь. С. 51-71.

Про давньоруський літопис “Повість временних літ”.

375. Уманская беда 1768 года 20-го июня : (Перевод польской рукописи неизвестного современника, хранящийся во Львовской Библиотеке Оссолинских). 1862. Березиль (Март). С. 11-23.

Переклад частини рукописного тексту, в якому описано історичні події в Умані у 1768 році (Уманська трагедія, різанина) під час гайдамацького повстання. Згідно досліджень видав публікацію В. Б. Антонович [Антонович В. Б. Лекції з джерелознавства / ред. Микола Ковальський. Острог; Нью-Йорк: Українська Вільна Академія Наук у США, Національний університет “Острозька академія”, 2003. С. 227.]

5.1. Історичні акти, постанови і розпорядження

376. Акты исторические и юридические. 1861. Август. С. 75-80. Текст пол. та рос. мовами.

Вміщено текст частини документа польською мовою та його переклад “Средства, которые митрополит считал нужным для введения унии в Киеве (1626?)”, а також “Копия Универсала Гетмана Тетери (1667)”

377. Важнейшие постановления [Полтавского губернского по крестьянским делам присутствия; Черниговского губернского присутствия; Екатеринославского губернского присутствия; Подольского губернского присутствия]. 1862. Травень (Май). С. 113-126.

378. Важнейшие постановления Харьковского губернского по крестьянским делам присутствия. 1862. Серпень (Август). С. 26-35.

379. Встреча на Украине Кирилла Разумовского и избрание его гетьманом. 1862. Лютий (Февраль). С. 41-53.

380. Из Чернигова. 1861. Іюнь. С. 170-171.

Опубліковано “Циркулярное предписание г. Начальника Черниговской губернии от 21 мая 1861 года, Городским и Посадским Полициям здешней губернии”, в якому наголошується про необхідність дотримання ними законодавства та належного виконання своїх обов’язків.

381. Исторические акты. Письма Мазепы к Петру I. 1862. Травень (Май). С. 40-50.

382. [Маніфест 19 лютого 1861 року]. 1861. Март. С. [1-12].

Опубліковано текст Маніфесту 19 лютого 1861 року – звернення російського імператора Олександра II до народу у зв'язку з відміною кріпосного права та проведенням селянської реформи 1861 р. Вміщено міркування редакції часопису про історичні передумови виникнення кріпосного права в Україні.

383. Общие постановления и распоряжения правительства. Новые положение о питейном сборе. 1861. Сентябрь. С. 160-174.

384. Общие постановления и распоряжения правительства. Новый устав об акцизе с табаку. 1861. Сентябрь. С. 151-159.

385. Отчет черниговской межевой палаты за 1861 год, представленный председателем черниговской межевой палаты, управляющему межевым корпусом. 1862. Липець (Июль). С. 31-58.

Чернігівська межева палата – державна адміністративна установа, яка керувала всіма роботами, пов'язаними з розмежуванням земель на території Чернігівської губернії.

386. Перевод письма Лещинского к Мазепе. 1862. Листопад (Октябрь). С. 29.

387. Письмо Мазепы к Петру I, присланное Орлыком (1707). 1862. Листопад (Октябрь). С. 28-29.

388. Письмо Орлыка к Стефану Яворскому. 1862. Листопад (Октябрь). С. 1-28.

389. Постановление губернских по крестьянским делам присутствий в Южнорусском крае Черниговского губернского присутствия. 1862. Червець (Июнь). С. 72-83.

390. Постановление губернских по крестьянским делам присутствий в Южнорусском крае. 1862. Лютий (Февраль). С. 1-16.

391. Правительственные постановления и распоряжения, касающиеся южнорусского края. 1861. **Июль.** С. 153-175.; **Август.** С. 81-87.; **Октябрь.** С. 92-105.; **Ноябрь-Декабрь.** С. 84-89.

392. Стахович, М. Исторические и юридические акты. Грамота на Рошицы и разбор ее. 1861. Сентябрь. С. 142-150.

393. Универсал региментаря Стемпковского к украинскому крестьянскому сословию, 30 августа 1768 г. 1862. Серпень (Август). С. 1-8.

5.2. Полеміка

394. Антонович, В. Моя исповедь. Ответ пану Падалице по поводу статьи в VII книжке “Основы” “Что об этом думать?” и письма г. Падалицы в X книжке. 1862. Січень (Январь). С. 83-96.

Продовження полеміки між Володимиром Антоновичем та Тадеушем Падалицей, яка розгорнулася на сторінках “Основы” після появи в липневому номері «Основы» за 1861 р. статті Володимира Антоновича “Что об этом думать? Письмо к редактору из Киева” (Див. № 395).

395. Антонович, В. Что об этом думать? Письмо к редактору из Киева. 1861. Июль. С. 7-13.

Відповідь автора на повідомлення у квітневому номері часопису “Варшавської бібліотеки” (“Biblioteki Warszawskiej”) з приводу нібито віднайдених езуїтом Маріяном Гожковським документів, які принизливо характеризували Богдана Хмельницького та козацтво. Також у статті спростовується інформація, опублікована в “Польській газеті” (“Gazetie Polskiej”) щодо панахиди по Шевченкові в канівській “уніатській” церкві (Див. № 394).

396. До української громади, до вельможних панів – Падалиці й інших. 1862. Липець (Июль). С. 62-64.

Міститься звернення до польського письменника Тадеуша Падалиці (Фіш Зенон-Леонард) щодо повернення історичних матеріалів, які, на думку автора статті, зібрав та вивіз з України фольклорист, колекціонер Маріан Гожковський.

397. Заметка о возражениях г. Мордовцова. 1861. Июль. С. 180-182.

Полемічна стаття щодо зауважень Д. А. Мордовцева на критичні коментарі А. Петержицького в статті “Крестьяне в югозападной Руси”, яка надрукована у квітневому номері “Основи” за 1861р. (Див. № 368).

398. [Костомаров, М.] Историческая неправда и Западно-Российский патриотизм. 1862. Липець (Июль). С. 1-13.

Автор полемізує з редактором часопису “Вестник Югозападной и Западной России” – російським істориком Ксенофонтом Антоновичем Говорским щодо одностороннього викладення історичних подій у журналі, які стосуються спольщення Малоросії та української шляхти, а також боротьби православної церкви з католицизмом.

399. Костомаров, Н. Дополнение к правде москвичам о Руси. 1862. Січень (Январь). С. 58-62.

Продовження полеміки, яка розгорнулася між Костомаровим та авторами з газети “День” з приводу його статті “Две русские народности” (Див. № 401).

400. Костомаров, Н. Ответ на выходки газеты (Краковской) “CZAS” и журнала “REVUE CONTEMPORAINE”. 1861. Февраль. С. 121-135.

Стаття спрямована проти шовіністичних позицій дописувачів газети “CZAS” (Краків) і журналу “REVUE CONTEMPORAINE” (Франція) щодо походження Русі-України та української народності.

401. Костомаров, Н. Правда москвичам о Руси. 1861. Октябрь. С. 1-15.

Полемічна стаття, в якій автор підкреслює окремішність українців від росіян.

402. Костомаров, Н. Правда полякам о Руси. По поводу новой статьи в *Revue Contemporaine*. 1861. Октябрь. С. 100-112.

*Відповідь М. Костомарова на публікацію із французького видання *Revue Contemporaine*, в якій він обґрунтовував право українського народу на історичну самостійність.*

403. Котляревский, А. Были ли малоруссы исконными обитателями полянской земли или пришли из-за Карпат в XIV веке?. 1862. Листопад (Октябрь). С. 1-12.

Олександр Котляревський розвінчує теорію М. П. Погодіна, який вважав, що росіяни, а не українці проживали на території Київської-Русі, а українці з'явилися на Наддніпрянщині лише з XIV ст. Котляревський відстоює протилежну позицію, спираючись у своїх доводах на давньоруську літературу й фольклор.

404. Кулиш, П. Полякам об украинцах. (Ответ на безымянное письмо). 1862. Лютий (Февраль). С. 67-86.

Відповідь Куліша на анонімний лист, який стосується його поезії – “Солониця” і “Кумейки”. На думку автора листа, Куліш стравлює українців з поляками, незважаючи на їх спільну історію. У свою чергу Пантелеймон Куліш аналізує історію й сутність українсько-польських відносин, спираючись на факти (посилається на історичні джерела, здійснює огляд української, польської літератури та аналізує українські історичні пісні й думи).

405. Лашнюков, Иван Васильович. Мнение г. Палацкого о происхождении козаков : (в сочинении его: *Dejní narodu Ceskeho*, díl. IV, castka I.). 1862. Квітень (Апрель). С. 28-36. Підп.: —ъ.

Полеміка українського історика Іван Лашнюков з чеським істориком Ф. Палацьким щодо історії виникнення козацтва.

406. Максимович, М. Письма о Богдане Хмельницком к Н. И. Костомарову. 1861. Февраль. С. 105-120.

Зі змісту:

- Письмо 1-е. О событии на Кодаке;
- Письмо 2-е. О воспитании Богдана Хмельницкого;
- Письмо 3-е. Об участии Хмельницкого в козацких восстаниях на поляков;
- Письмо 4-е. В конце характеристики Богдана.

407. Максимович, М. Письма о Богдане Хмельницком к Н. И. Костомарову. 1861. Май. С. 1-23.

Зі змісту:

- Письмо 5-е. О Никольском пире Хмельницкого;
- Письмо 6-е. Повесть о побеге Хмельницкого из Брод;
- Письмо 7-е. О Цецорском плене и Черноморских походах Богдана Хмельницкого;
- Письмо 8-е. О пленении двух Кантемиричей, 1629 года;
- Письмо 9-е. О введении к Летописи Самовидца;
- Письмо 10-е. О похищении королевской грамоты у Барабаша;
- Письмо 11-е. О сотничестве Хмельницкого.

Полемічні статті М. Максимовича з приводу історико-етнографічного нарису М. Костомарова “Богдан Хмельницький”. Максимович дискутує з автором монографії щодо розуміння й тлумачення певних історичних подій, явищ та оцінки історичних осіб доби Хмельницького (Див. також № 406).

408. Фіш, Зенон-Леонард. Пан Падалица до пана Владимира Антоновича. 1861. Октябрь. С. 136-141. Підп.: Падалица Тадеуш.

Автор відкидає звинувачення на адресу М. Гожковського та Ю. Крашевського, яких В. Антонович критикував в липневому номері “Основи” за 1861 р. (Див. № 395). З. Фіш також порушує питання польсько-українських взаємин, звинувачує Київську Комісію для розгляду давніх актів у тенденційному підборі та виданні документів.

409. Юзефович, М. Объяснение от председателя Киевской Комиссии для разбора древних актов. 1861. Март. С. 1-8.

Відповідь голови Київської Комісії для розбору давніх актів М. Юзефовича на статті з польської періодики, в яких Комісію звинувачено у спотворених нею історичних документів.

410. Юзефович, М. Ответ Киевской комиссии для разбора древних актов на обвинение некоторых газет и журналов. 1861. Октябрь. С. 65-91.

6. КРАЄЗНАВСТВО

Див. також: 490, 526, 555, 556, 574, 587, 595, 596, 598, 602, 613, 621.

411. Алчевський, Олексій Кирилович. От марта до Петропавловской ярмарки. 1861. Сентябрь. С. 182-185. Підп.: Нез-ій О.

412. Бобыль. Из Прилук. 1862. Листопад (Октябрь). С. 118-125.

Про з'їзд прилуцьких дворян влітку 1862 року.

413. В. М. З Бердичева. 1862. Листопад (Октябрь). С. 109-110.

414. В. П. Из Черниговской губернии. 1862. Липець (Июль). С. 92-96.

415. Ге, Григорій Миколайович. Подол. Выдержки из записок мирового посредника. 1862. Травень (Май). С. 1-11.

416. Димський, М. Хорол, який він тепер є. 1861. Июль. С. 1-7.

417. Жемчужников, Л. Полтавщина. (Из записной книжки 1856 года). 1861. Октябрь. С. 77-99.

418. Из г. Таращи (Киевской губ.). 1862. Травень (Май). С. 22-27.

419. Из г. Таращи, (Киевской губ.). 1862. Березіль (Март). С. 85-88.

420. Из Лубенского уезда, (Полт. губ.). 1862. Травень (Май). С. 16-19.

421. Из Черниговской губ. 1861. Июнь. С. 167-169.

Враження автора від місцевості та жителів Чернігівської губернії.

422. Конисский, А. Из Полтавы : [Про поселення німецьких колоністів у м. Полтава]. 1861. Май. С. 68-71.

423. Кониський, Олександр Якович. Вісті з Кременчуга. 1862. Березіль (Март). С. 78-80. Підп.: Переходовець А.

424. Кониський, Олександр Якович. З Полтави. 1861. Январь. С. 319-322. Підп.: Переходовець Олександр.

425. Кониський, Олександр Якович. З Полтави. 1862. Лютий (Февраль). С. 52-54. Підп.: Переходовець Олександр.

426. Кониський, Олександр Якович. З села Млинів (Зіньковського повіту, Полт. губ.). 1862. Травень (Май). С. 19-22. Підп.: Переходовець О.

427. Кониський, Олександр Якович. З Старих Санжар (Полтавського повіту). 1862. Травень (Май). С. 11-16. Підп.: Переходовець О.

428. Кониський, Олександр Якович. II. [Из Полтавы]. 1861. Май. С. 71-74. Підп.: Переходовець Олександр.

429. Кониський, Олександр. Сапафарієва Рудка. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 1-7.

Історична розвідка про місцевість “Сафарієва Рудка” в Харківській губернії біля села Липці (ймовірно, тепер село Липці у Харківському районі Харківської області), про яку О. Кониський дізнався у своїй подорожі з Харкова до Белгорода. Назву місцевості автор пов’язує з ім’ям старосанжарського сотника Самійла Сафарія про якого згадується у справі 1727 року. Документи автор випадково знайшов у “сховані Полтавської Губернської Росправи”.

430. Кулик, В. Дещо з Полтави. 1861. Сентябрь. С. 175-182.

Про Іллінський ярмарок, який з 1852 року проходить у Полтаві, а до того – у місті Ромни нині Сумської області.

431. Кулик, В. Дещо з Полтави. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 99-107.

432. Левченко, Михаил. Из Ананьева (Херс. губ.). 1861. Январь. С. 330-331.

433. Мизко, Н. Из с. Карабиновки (Новомосковского уезда, Екатеринославской губ. 1861. Май. С. 65-68.

434. Наливайко, Н. Из Харькова. 1862. Травень (Май). С. 27-31.

435. Непитай. Из Переяслова. 1862. Червецъ (Июнь). С. 102-104.

436. Ніс, Степан Данилович. Вісточка з Непитай-города. 1861. Июнь. С. 169-170. Підп.: Волошин С.

Про стан старовинних мурів та історичних будівель у місті Чернігів у 1861 р.

437. Ніс, Степан. Про Коногіп. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 7-15.

438. Новицький, И. З Таращи (Київської губ.). 1862. Липецъ (Июль). С. 87-89.

439. О ходе крестьянского дела в Кременчугском уезде (Полт. губ.). 1862. Липецъ (Июль). С. 73-82.

Про питання введення уставних грамот (акти, які визначали відносини між селянами і поміщиками після скасування кріпацтва) в Кременчуцькому повіті Полтавської губернії. Йдеться про повстання селян у містечку Пустовійтове (тепер Глобинської міської громади Кременчуцького району Полтавської області) у березні 1862 року, яке відбулося проти підписання цих грамот.

440. Общественные библиотеки на Юге. 1861. Июль. С. 139-152.

441. Познанський, Б. Лист з Дударів. 1861. Август. С. 88-91.

442. Познанський, Б. Третій лист з Дударів. 1862. Квітень (Апрель). С. 86-95.

443. Познанський, Борис. Другий лист з Дударів. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 107-110.

444. Рильський, Фадій. З Маковищ (Київського повіту). 1862. Лютий (Февраль). С. 84-91.

На основі статистичних даних автор розповідає про важкий стан селян.

445. Ромашка, Павло. Из села Товкачівки під г. Прилукою. 1861. Июль. С. 13-17.

446. Рудченко, Іван Якович. Дещо з Гадяча. 1862. Березиль (Март). С. 76-77. Підп.: Кивайголова Іван.

447. Рудченко, Іван Якович. З Гадяча, Полтавської губ. 1861. Октябрь. С. 150-151. Підп.: Кивайголова І.

448. [Свидницький, А.] Из М [иргорода] (Письмо к редактору). 1861. Октябрь. С. 141-145.

449. Свиридов, И. Об открытии студентской библиотеки в Харькове. 1861. Март. С. 99-100.

450. Черта современных народных нравов. 1861. Август. С. 105-106.

451. Чубинский, П. П. Из Борисполя. 1862. Червецъ (Июнь). С. 99-101.

452. Чубинский, П. Из Борисполя. 1861. Октябрь. С. 128-136.

453. Шевич, Василь. Из Лубен Полтавської губ. 1861. Октябрь. С. 148-150.

6.1 Подорожні записки

454. Шохин, Петро. З Подорожника. 1861. **Август.** С. 92-101. ; **Ноябрь-Декабрь.** С. 111-116. ; 1862. **Січень (Январь).** С. 48-56. Підп.: Шаповал Кузьма.

455. Барвінок, А. С Волини. Отривок. 1861. Январь. С. 282-292. Справж. ім. авт.: Білозерська-Куліш Олександра Михайлівна.

456. Конисский, Александр. Дорожная заметка (Из Полтавы в Кременчук). 1862. Лютий (Февраль). С. 55-57.

457. Кониський, Олександр Якович. Лист з дороги. 1861. Октябрь. С. 145-148. Підп.: Переходовець Олександр.

458. Куліш, Пантелеймон Олександрович. Знайдений на дорозі лист. 1861. Февраль. С. 233-238. Підп.: Необачний П.

459. Надхин, Григорий. Воспоминание о Новомосковске (Из дорожных записок 1861 года). 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 12-37.

У статті автор розповідає про деякі історичні події, які пов'язані з містом Новомосковськ (тепер Дніпропетровської області) та його тогочасним суспільним, економічним, культурно-освітнім життям. Згадується музикант, маляр Прокопій Степанович Левандовський, який з 1820 року жив та працював в місті. Описується Троїцький собор, а також переповідається легенда про його будівництво.

460. Нелеста, Федор. После поездки на Волинь. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 38-59.

Автор розповідає про суспільне, побутове, духовне життя населення Волинської губернії, порушуючи питання іншування української нації від євреїв і поляків.

461. Шиманов, А. О путешествии по Украине. 1862. Січень (Январь). С. 75-78.

462. Якушкин, Павел. Путевые письма. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 87-121.

Зі змісту : “Челнскій монастырь, Трубчевскаго уезда. Заштатный город Погар, Черныговской губерніи”.

Розповідається про Трубчевський Спасо-Чолнський монастир (нині не діючий), знаходиться біля сучасного села Кветунь Трубчевського району Брянської області, РФ .

463. Якушкин, Павел. Путевые письма. 1862. Січень (Январь). С. 11-37.

6.2. Географія, природознавство

464. Волокитин, Н. И. Беседы о естествознании на русском Юге. 1861. Февраль. С. 198-208.

465. Маркович, Иван Васильевич. Краткое географическое обозрение края, населенного южнорусским (украинским или малороссийским) народом. 1861. **Май.** С. 39-58. ; **Июль.** С. 120-138. ; **Ноябрь-Декабрь.** С. 12-25. Підп.: И. М.

7. ПЕРСОНАЛІЇ

Див. також: 297, 304, 305, 306, 307, 308, 315, 327, 366, 406, 407, 632, 633, 634, 654.

466. Барилко, П. Плен и смерть Я. Г. Кухаренка. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 1-6.

467. Вэрницькій, Корейва Віктор. Благородное употребление своего имущества. 1861. Август. С. 103-105.

Йдеться про заповіт М. Конарського, який, займаючись торгівлею та сільським господарством в Одесі, накопичив великі статки. Велику частину цих коштів Конарський передав на благодійність.

468. Данилевський, Григорій. Сковорода, український писатель XVIII века. (Материал для истории южнорусской литературы). 1862. Серпень (Август). С. 1-39. Підп.: Халявський Орест.

469. Жемчужников, Л. Заметка к статье: “Воспоминание о Н. А. Маркевиче”. 1861. Февраль. С. 185-187.

470. Иван Петрович Котляревский. 1861. Февраль. С. 163-175.

Стаття редакторів “Основи” про І. П. Котляревського, написана на основі зібраних документів одним з перших біографів Котляревського О. В. Терещенком.

471. Костомаров, Н. Ответ на статью Всеволода Крестовского: “Ходотайство Костомарова за Сковороду и Срезневского”. 1861. Август. С. 1-14.

472. Костомаров, Н. Слово о Сковороде, по поводу рецензии на его сочинение в “Русском слове”. 1861. Июль. С. 176-179.

Відгук М. Костомарова на рецензію літературного критика В. Крестовського щодо творчості Г. Сковороди. (Див. № 471).

473. Кулиш, П. Обзор украинской словесности. Артемовский-Гулак. 1861. Март. С. 78-113.

Твори українського письменника, перекладача, поета, байкаря Петра Петровича Гулака-Артемовського: “Пан та собака”, “Супліка до Грицька К..и”, “Солопій та Хівря або горох при дорозі”, “Тюхтій та Чванько”, “Де-що про Гараська”, “Твердовський”, “Рибалка”, “Батько та син”, “Рибка”, “До Пархома”, “До его ж”.

474. Макаров, Н. Воспоминание о Н. А. Маркевиче. 1861. Январь. С. 293-297.

475. Максимович, М. Заметка о словутном певце Митусе. 1861. Июнь. С. 19-20.

476. Маркович, Опанас Васильович. Речь профессора Костомарова о заслугах К. С. Аксакова для русской истории, произнесенная в зале С. Петербургского Университета, 16 февраля 1861. 1861. Февраль. С. 254-255. Підп.: А. М.

477. Мизко, Н. Воспоминание о Соленике, знаменитейшем украинском актере. 1861. Февраль. С. 176-184.

478. Памятное : [юридична справа]. 1861. **Август.** С. 41-74. ; **Сентябрь.** С. 110-134.

Юридична справа по встановленню факта батьківства Степана Михайловича Ширая, в ході якої аналізується метрична книга села Солова Стародубського повіту Чернігівської губернії (нині село, Стародубський район, Брянська область, РФ) за 1818 рік, де народжений син Ширая С. М. Олександр, на користь якого ведеться справа.

479. Панахида по Я. Г. Кухаренке в С.-Петербурге. 1862. Листопад (Октябрь). С. 126-127.

480. Прощание Н. Ив. Пирогова с учебным сословием и городом Киевом. 1861. Июнь. С. 108-133.

Опубліковано промови під час урочистого обіду на честь доктора медицини, професора, хірурга Миколи Івановича

Пирогова, який залишав посаду опікуна Київського навчального округу.

481. Симонов, Матвій Терентійович. Отривки из автобиографии Василя Петровича Белокопытенка. 1861. **Март.** С. 50-77. ; **Май.** С. 24-45. ; **Июнь.** С. 1-18. ; **Июль.** С. 34-43. Підп.: Номис М.

Біографічний нарис Матвія Терентійовича Симонова, який мав псевдоніми: М. Номис та В.П. Белокопитенко.

482. Халявский, Орест. Сковорода, украинский деятель XVIII века. (Материалы для истории южнорусской литературы). 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 39-65.

Зі змісту: *“Переписка Сковороды. - Письма Ковалинского. - Свидание с другом через двадцать лет разлуки. - Болезнь, старческая суровость и смерть. - Надгробная, и вызов читать его сочинения через “Московские ведомости” - Письмо Н. С. Мяжкого. – Заключение.”*

8. НАРОДОЗНАВСТВО. ЕТНОГРАФІЯ

Див. також: 296, 312, 371, 417, 437, 462, 463.

483. Ге, Григорій Миколайович. Наблюдения мирового посредника. О некоторых юридических обычаях у крестьян Полтавской губернии Кременчугского уезда. 1862. Лютий (Февраль). С. 17-52.

484. Жемчужников, Л. Несколько замечаний по поводу народных песен. 1862. Лютий (Февраль). С. 87-100.

485. Кухаренко, Я. Г. Пластуни. 1862. Лютий (Февраль). С. 61-65.

486. Л. М. Талант : физиологический очерк. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 75-87.

487. Левченко, Михаил. Места жительства и местные названия русинов в настоящее время. 1861. Январь. С. 263-266.

Про назви українського етнічного населення на території тодішньої Російській імперії.

488. Мороз, Данило Костянтинівич. Из Переяславского уезда. 1862. Листопад (Октябрь). С. 106-109. Підп.: Данилов.

489. Ніс, Степан Данилович. Де-яка подробиця. (З поводу “Живописної України”). 1862. Серпень (Август). С. 29-36. Підп.: Благовіст Стецько.

Степан Ніс аналізує опублікований альбом офортів Л. Жемчужникова “Живописна Україна”. Прикметною ознакою є використання автором статті багатьох прислів'їв, приказок, побутових дрібниць, зокрема описуються елементи одягу селян, міщан та поміщиків.

490. Ніс, Степан. Людська пам'ять про старовину. Шворин рід. 1861. Октябрь. С. 26-42.

Родовід історика, етнографа, краєзнавця Степана Носа, викладений у формі художнього твору.

491. Ревякин, П. Семен Палій : [історико-етнографічний переказ]. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 29-32.

492. Суд чехів над собою. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 25-30.

Опубліковано переклад статті з празького щоденного періодичного видання “Народні листи” про історичне минуле чеського народу.

493. Тищенко, Василь. Чорноморські козаки. 1862. Лютий (Февраль). С. 54-60.

494. Шарап, Стецько. З г. Екатеринодара. 1862. Листопад (Октябрь). С. 111-117.

Стаття українською мовою, автор якої розповідає про життя, побут кубанських козаків. Коротко переповідається історія смерті Я. Г. Кухаренка – військового діяча (наказного отаман Азовського, Чорноморського козацького війська), драматурга, письменника, історика.

8.1 Суспільне життя, побут

Див. також: 302, 413, 414, 445, 460, 580, 590.

495. Вілшанський, Ф. То про се, то про те. 1862. Січень (Январь). С. 38-43.

Розповідь з розділу “З народних уст” часопису.

496. Вовк, Йполит. Лепта Батуринової громади. 1862. Листопад (Октябрь). С. 1-3.

Про внесок міського населення Батуринової громади у зібранні коштів на видання “наських книжок” (підручників).

Додано поіменний список громадян, “котрі складали лепту”.

497. Войток, Семен. Розмова в клуні. 1862. Червець (Іюнь). С. 57-64.

498 [Гайдебуров, П. О.] Современная южнорусская летопись. 1862. Січень (Январь). С. 81-106.

499. [Гайдебуров, П. О.] Современная Южнорусская летопись. 1862. Березіль (Март). С. 100-140.

500. [Гайдебуров, П. О.] Современная южнорусская летопись. 1862. Травень (Май). С. 1-32.

У статтях Современная южнорусская летопись автор зробив загальний огляд справ в Україні: фінансовий, економічний стан, адміністративна реформа, освіта, культура, бібліографічні новини тощо.

501. Ге, Григорій Миколайович. Выдержки из записок мирового посредника. 1862. Січень (Январь). С. 44-48.

502. Гнилосиров, Василь Степанович. Пять день з життя Х-го студента. (Вічній пам'яті Т. Гр. Шевченка). 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 60-73. Підп.: Гавриш А.

503. Дараган, М. Н. После поездки на юг. 1861. Октябрь. С. 106-125.

Про соціально-економічне життя, побут та відмінність Новоросійської губернії від інших губерній. Згадується місцевість, де був похований Т. Г. Шевченко.

504. З г. Борзни (Черніг. губ.). 1861. Январь. С. 322-323.

505. Из г. Таращи, (Киевской губ.). 1862. Квітень (Апрель). С. 101-104.

506. Из Сквирського повіту (Київської губ.). 1862. Червець (Іюнь). С. 93-99.

507. Из —вской губернии. 1862. Березіль (Март). С. 88-94.

508. Ка-па. Мои воспоминания. 1861. **Июль.** С. 44-56. ; **Август.** С. 33-45. ; **Ноябрь-Декабрь.** С. 62-74.

Враження автора про хутір Гарний (повіт і губернія не зазначено), куди він повернувся після багаторічного перебування поза межами України. Описується повсякденний побут мешканців хутора.

509. Каховський, В. Лист до “Основ’ян”. 1862. Січень (Январь). С. 56-59.

510. Кониский, Иван. Заметки о нашей сельской жизни. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 1-11.

511. Кониський, Олександр Якович. Из —скаго уезда. 1862. Липець (Июль). С. 82-86. Підп.: Приятель-хуторянин.

Описано результати впровадження селянської реформи 1861 р. у зашифрованому автором повіті.

512. Кулиш, П. Поездка в Украину. 1862. Квітень (Апрель). С. 92-110.

Враження П. Куліша від подорожей Україною у 1857 році. Автор розповідає про соціально-економічний стан, культурні традиції і побут сільського населення, місцевість, закликає активніше вивчати рідний край.

513. Лист з Га-ча [Гадяча]. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 122-125.

Про введення Уставних грамот (Див. також №№ 515-519) в місті Гадячі (тепер Гадяцька міська територіальна громада Миргородський район Полтавська область).

514. Листи українки. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 109-115.

Опубліковано два листа селянки Марусі Т. до своєї родини після одного року перебування в Санкт-Петербурзі.

Розповідається про її життя на чужбині (Див. також № 644).

515. Михченко, Ал. Письма из-понад Десны и Сейму. 1862. Лютий (Февраль). С. 71-74.

516. Михченко, Ал. Письма из-понад Десны и Сейму. 1862. Березіль (Март). С. 81-84.

517. [Михченко, Ал.] Письмо из-по-над Десны и Сейму. 1862. Серпень (Август). С. 36-44.

У статтях Михченка (Див. №№ 515-517) підіймаються питання введення Уставних грамот. Розповідається про проблеми, які виникали при їх заповненні. Також автор приділяє увагу діяльності волосних судів під час “розмежування землі”, описує стан селянства у результаті впровадження реформи 1861 р. (Див. також №№ 513, 518, 519).

518. Панченко, Ф. Давній лист з Васильковського повіту, Київської губ. : розмова з Головою. 1862. Квітень (Апрель). С. 104-108.

Про стан селянства під час введення Уставних грамот (Див. також №№ 513, 515-517, 519), вміщено діалог автора статті з волосним головою після зібрання громади.

Уставна грамота – документ, який встановлював відносини між поміщиками та селянами, визначаючи розмір наділу й повинності селянам (згідно з “Правил о порядке приведения в действие положений о крестьянах, вышедших из крепостной зависимости” від 19 лютого 1861 р.).

519. По поводу размежевания [Полтавська губернія]. 1862. Березіль (Март). С. 62-71.

Див. також №№ 513, 515-518.

520. Потомак Думитрашко Райч. Оскорбление женщины. 1862. Лютий (Февраль). С. 81-82.

521. Ревякин, П. Сближения и следы. Баба Прокопчиха : [історико-етнографічний етюд]. 1862. Лютий (Февраль). С. 44-66.

522. Ревякин, П. Сближения и следы. Вовкулаки (Невро-Литвины). 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 129-138.

У історико-етнографічному нарисі описується хутір Вовча Долина, що розташовувався на околицях села Красне Васильківського повіту Київської губернії (нині село Красне входить до Узинської мтг Білоцерківського району Київської області).

523. Ревякин, П. Сближения и следы. Тарпаны (Дикие лошади) : [історико-етнографічний етюд]. 1862. Січень (Январь). С. 13-18.

524. Соломко з Княжич. З села Александровки (Черн. губ Остерськ. пов.). 1862. Листопад (Октябрь). С. 105-106.

Описується становище селян після скасування кріпацтва у селі Олександрівка Остерського повіту Чернігівської області.

525. Тищинський, Олександр Амфіанович. З Городницького повіту Черніг. губ. 1862. Січень (Январь). С. 59-62. Підп.: Лесий А.

Автор висвітлює наслідки реалізації селянської реформи 1861 року: капіталізація села, проблеми формування корпусу сільської старшини, питання межування тощо.

526. Тищинський, Олександр Амфіанович. З Городнянського повіту. 1862. Лютий (Февраль). С. 57-58. Підп.: Леся-ій.

527. Чубинский, П. П. Заметки. 1) По поводу выборов. 1862. Червецъ (Июнь). С. 64-67.

Про повітові дворянські збори (ймовірно, Полтавської губернії) для виборів посадових осіб та заслуховування пропозицій (Див. також № 519).

528. Щ. М. Подол. 1862. Квітень (Апрель). С. 96-97.

529. Ященко, А. Москаль Кирило (Росказував царинний дід біля села Війтовців). 1862. Січень (Январь). С. 28-38.

Розповідь з розділу “З народних уст” часопису.

8.2. Народні свята, звичаї, обряди

Див. також: 431, 442.

530. Русинське весілля. Над Збручем. 1862. Квітень (Апрель). С. 1-40.

531. Свидницький, Ан. Великдень у подолян. 1861. Октябрь. С. 43-64.

532. Свидницький, Анатолій Патрикійович. Великдень у Подолян (По-поводу “Быта Подолян” - Шейковського. Випуск I-й, 1860 г. Киев). 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 26-71. Підп.: Свидницький (Патриченко) А.

533. Симонов, Матвій Терентійович. Різдвянні святки. Письмо 1-е. 1861. **Январь**. С. 267-281. ; Письмо 2-е. Багата кутя. **Май**. С. 49-72. ; Письмо 3-е. Святий вечір. **Июнь**. С. 21-38. Підп.: Номис М.

Етнографічно-художній твір, в якому Матвій Симонов розповідає про свята в селі Ріжки. За дослідженнями науковців⁸ під селом Ріжки автор сховав назву свого рідного села Заріг (тепер Лубенський район Полтавська область).

534. Чубинський, П. Погуковщина. 1861. Август. С. 102.

⁸ Шумейко З. Фольклоризм художніх творів Матвія Номиса в контексті розвитку українського романтизму. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство*. 2016. Вип. 8. С. 201-205.

8.3. Релігія

Див. також: 321, 546, 576.

535. Братства в Україні. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 90-99.

Стаття, у якій повідомляється, що в “Киевских Епархиальных Ведомостях” надруковано “Устав братств” та наголошується на необхідності відновлення церковних братств при парафіяльних храмах. Надруковано проект “Устава для сельских братств в Киевской епархии”, який був складений на основі статутів попередніх братств.

536. Лобода, В. Сортировка людей при входе в церковь. 1861. Июль. С. 17-27.

Про соціальну та правову нерівність різних суспільних верств населення під час пропуску поліцейськими на святкові богослужіння.

537. Опатович, Стефан Іванович. Отношение сельских священников к народу в югозападной Руси. 1862. Квітень (Апрель). С. 37-53. Підп.: Яструбець.

538. Отчего проповедь иногда бывает бессильна. 1861. Июль. С. 27-30.

539. Тарновський, Григорій Степанович. Несколько слов о народности в религиозной жизни (по поводу смерти Шевченка). 1861. Апрель. С. 128-142. Підп.: Г. Т.

Про релігійне життя українців. Автор цитує рядки із творів Т. Шевченка, які мають релігійні елементи.

8.4. Українська діаспора

540. Великороссиянин, О-ов. Українці в Саратовской губернії. 1861. Сентябрь. С. 185-188.

Інформація про історію заселення українцями Саратовської губернії, розповідається про особливості побуту і риси національного характеру української діаспори в цьому регіоні.

541. Ефименко, П. О малороссиянинах в Оренбургской губернії. 1861. Сентябрь. С. 189-193.

542. Українці в Восточной Сибіри. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 116-117.

8.5. Полеміка

Див. також: 401, 404.

543. Александрович, Митрофан Миколайович. Децо про жидів. 1862. Січень (Январь). С. 71-75. Підп.: Олелькович Митро.

Полемічна стаття, яка підіймає питання українсько-єврейських відносин.

544. Костомаров, Н. Еще заметка об иудеях. 1862. Травень (Май). С. 75-76.

Микола Костомаров стає на захист П. Куліша щодо використання ним у своїх статтях в “Основі” слова “жид” та вступає у полеміку з газетою “Русский вестник”.

545. Костомаров, Н. Іудеям. 1862. Січень (Январь). С. 38-58.

Стаття, в якій Микола Костомаров виказує свої погляди на “єврейське питання” та на історію українсько-єврейських взаємин (Див. також № 544).

546. Костомаров, Н. Християнство і кріпацтво. 1862. Червець (Іюнь). С. 9-12.

Костомаров у статті спростовує думку історика і журналіста В. І. Аскоченського, який отожднював Бога з паном, а народ – з кріпаками.

547. Кулиш, П. Передовые жидаы. 1861. Сентябрь. С. 135-138.

Стаття, у якій П. Куліш виступає на захист редакції “Основи” щодо вживання слова “жид” в квітневому номері часопису (1861 р.), у свою чергу розкриває свої погляди на українсько-єврейські стосунки.

548. [Лашнюков, Іван Васильович]. Об отношениях галицких русинов к соседям. 1862. Травень (Май). С. 62-74.

549. Любопытная выходка немца. 1861. Август. С. 106.

Відповідь редакторів журналу “Основа” на розміщену у “Варшавській Газеті” (Gazeta Warszawa, №193) рецензію на книгу під назвою “Von einem verschollenen Deutschen Volksstamm”, в якій автор стверджує, що русини - це німецьке плем'я.

550. Мохрениця, Ю. Несколько слов о пинчуках. По поводу статьи г. Левченка: Места жительства и местные названия Русинов (Основа, кн. I) (Письмо к редактору). 1861. **Октябрь.** С. 125-127.

9. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

9.1. Музика

551. Бачный. Об украинской народной музыке (Два слова о музыкальной обработке и о г. Безуглом). 1862. Листопад (Октябрь). С. 13-22.

552. Маркович, Опанас Васильович. Концерт 27 апреля, (сбор с которого был предназначен на покупку земли для родственников Т. Гр. Шевченка). 1861. Июнь. С. 143-160. Підп.: Побратим А.-В.

Вміщено обговорення та відгуки у періодичних виданнях на концерт, який відбувся 27 квітня 1861 року в Санкт-Петербурзі у залі столичного Дворянського зібрання. Концерт був влаштований з метою вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка та зібрання коштів на придбання землі для родичів поета. В концерті взяли участь відомі композитори та оперні співаки.

553. Серов, А. Музыка Южно-Русских песен. 1861. **Март.** С. 16-24. ; **Апрель.** С. 91-107.

Про необхідність глибокого вивчення народної пісні у зв'язку із суспільним життям народу та його історією. Автор повстає проти поверхового використання фольклору в літературі, проти стилізації.

У квітневому номері вміщено ноти і слова шести пісень з різних регіонів: Чернігівщині, Полтавщині, Чорномор'ї, Херсонщині.

9.2. Театр

Див. також: 477.

554. 3 Полтави. 1861. Июнь. С. 171-172.

Коротка замітка про театральні вистави, які мали відбутися на великодні свята в Полтаві, які були скасовані.

555. Чубинський, Павло Платонович. Украинский спектакль в Чернигове. 1862. Березіль (Март). С. 71-75. Підп.: Павло.

Про оперетту “Наталка-Полтавка” за п’єсою І. П. Котляревського, яка з успіхом пройшла в Немирові, Чернігові та Києві.

9.3. Образотворче мистецтво

Див. також: 489.

556. Жемчужников, Л. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1861. **Июнь.** С. 173. ; **Июль.** С. 34.

557. Жемчужников, Лев. Несколько замечаний по поводу последней выставки в С. Петербургской Академии художеств. 1861. Февраль. С. 136-156.

558. Жемчужников, Лев. Об издании рисунков из южнорусской природы и жизни. 1861. Январь. С. 335-336.

Анонс виходу в світ українського альбому з малюнками, які автор зображував під враженнями від подорожей по Україні.

559. Жемчужников, Лев. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1861. Апрель. С. 17-20.

Анонс альбому офортів “Живописная Украина” Л. Жемчужникова, який присвячено пам’яті Тараса Шевченка. Автор робить роз’яснення до малюнків з 1-го випуску свого альбому, згадує про співпрацю з художниками: І. І. Соколовим та О. Є. Байдеманом.

560. Жемчужников, Лев. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1861. Май. С. 59-60.

Лев Жемчужников розмірковує над життям бандуристів та кобзарів, уперше портрет одного з яких він написав у Седнівi (тепер селище міського типу, Седнівська селищна територіальна громада, Чернігівський район, Чернігівська область). Також автор робить роз'яснення щодо малюнків з видання “Живописна Україна”.

561. Жемчужников, Лев. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1862. Січень (Январь). С. 1-3.

562. Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1861. Август. С. 1-3. Підп.: Л. Ж.

Присвячено кобзарям: А. Шуту, уродженцю села Олександрівка Сосницького повіту Чернігівської губернії (тепер село в Крюківському районі Чернігівської обл.), О. Версаю, уродженцю села Калюжинці Прилуцького повіту Полтавської губернії (тепер Прилуцького району Чернігівської обл.) портрети яких написав Жемчужников. Згадується видання П. Куліша “Записки о Южной Руси”, де він розповідає про кобзаря А. Шута.

563. Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1861. Сентябрь. С. 193. Підп.: Л. Ж.

564. Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1861. Октябрь. С. 158-159. Підп.: Л. Ж.

565. Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 1-3. Підп.: Л. Ж.

566. Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам Живописной “Украины”. 1862. Лютий (Февраль). С. 91. Підп.: Л. Ж.

567. Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1862. Березиль (Март). С. 141-142. Підп.: Л. Ж.

Про малюнок ХХІХ “Циганка”, який Жемчужников написав з натури у м. Седневі Черніговського повіту (тепер селище міського типу, Седнівська селищна територіальна громада Чернігівський район Чернігівська область).

568. Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1862. Червецъ (Июнь). С. 143. Підп.: Л. Ж.

569. [Жемчужников, Лев Михайлович]. Объяснение к рисункам “Живописной Украины. 1862. Липецъ (Июль). С. 96.

570. Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1862. Серпень (Август). С. 52. Підп.: Л. Ж.

571 Жемчужников, Лев Михайлович. Объяснение к рисункам “Живописной Украины”. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 129. Підп.: Л. Ж.

10. ОСВІТА

Див. також: 111, 418, 419, 424, 425, 432, 434, 435, 446, 447, 453, 499, 498, 500, 681, 692.

572. [Гайдебуров, П. О.]. Современная южнорусская летопись. 1862. Серпень (Август). С. 1-25.

Про діяльність Комітету грамотності – приватна установа, яка була заснована у Санкт-Петербурзі 1861 року, сприяла поширенню грамотності серед, переважно, сільського населення.

573. Жаданов, Константин. Из г. Бендер (Бессарабской области). 1862. Червець (Іюнь). С. 90-93.

574. Житель Полтавы. Из Полтавы. 1861. Январь. С. 323-328.

Про заснування жіночої гімназії у місті Полтава.

575. З-під Ніжина (Черніг. губ.). 1861. Январь. С. 323.

576. Заметки. 3) О братствах (Заметка “Черниговских Епархиальных Известий”). 1862. Червець (Іюнь). С. 70-71.

Міркуванням щодо потреби доручити брательствам турботу про утримання сільських шкіл.

577. Запара, Димитрий. Н. И. Костомарову, (по поводу “Мыслей южнорусса” в майской книжке “Основы” 1862 р.). 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 1-5.

Роздуми лексикографа громадсько-культурного діяча, поміщика Ізюмського повіту Д. Запарі щодо необхідності запровадження в Україні освіти рідною мовою. Автор висловлює підтримку М. Костомарову, який у травневому номері часопису за 1862 р. (Див. № 579) висловив свої міркування з цього питання.

578. Ионин, Аркадий. По поводу народных учебников. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 6.

579. Костомаров, Н. О преподавании на южнорусском языке. 1862. Травень (Май). С. 1-6.

Микола Костомаров розмірковує над можливістю запровадження навчання українською (“народною”) мовою, відзначаючи значення мови у формуванні ідентичності народу.

580. Кохановський, Володимир. Про дощ : (Спроба). 1862. Березіль (Март). С. 30-36. Підп.: Нечуй Володько

Автор порушує питання щодо необхідності видання науково-популярних книг рідної мовою, в яких у доступній формі було викладено відомості з різних галузей знань. Як приклад, В. Коханівський представляє свій варіант (“спробу”) такого тексту, в якому, зокрема, пояснює виникнення дощу.

581. Куліш, П. Устня мова з науки : слово з боку. 1862. Березіль (Март). С. 29-30.

Звернення П. Куліша до української громади щодо використання рідної мови в освіті й науці.

582. А.-Б. Письмо в “Основу” по поводу “Комитета Грамотности”. 1862. Листопад (Октябрь). С. 82-90.

Відповідь “Комітета грамотності” на зауваження дописувачів “Основи” щодо взятих на себе обов’язень (Див. також № 572).

Комітет грамотності – в Російській імперії приватна установа, яка була заснована у Санкт-Петербурзі 1861 року, сприяла поширенню грамотності серед, переважно, сільського населення.

583. Лазаревский, А. Статистические сведения об украинских народных школах и госпиталях в XVIII веке. 1862. Травень (Май). С. 82-89.

584. Метлинський, Амвросій Лук’янович. Сведения о обучении козачих детей грамоте и экзерциции в Гадячском полку.

(Из Гадячского полкового архива). 1862. Серпень (Август). С. 51.
Підп.: Мітла С.

585. Наські граматики. 1862. Січень (Январь). С. 64-82.

Здійснено огляд перших українських “граматик” та букварів.

586. Недоборовський, Зосим. И моя лепта. 1862. Серпень (Август). С. 13-14.

Автор висловлює думку про необхідність видання підручників українською мовою та повідомляє про свій фінансовий внесок у розвиток цієї справи.

587. Ответ о состоянии Полтавского Женского Училища 1-го разряда за 1861 учебный год. 1862. Лютий (Февраль). С. 58-71.

588. Письмо семинариста. 1862. Липець (Июль). С. 24-31.

Відгук семинариста щодо навчання в духному училищі та семінарії.

589. Погарский, Степан. О народном образовании и о средствах для издания учебников на украинском языке. 1862. Липець (Июль). С. 13-20.

Міркування С. Погарського щодо організації народної освіти в Україні. Автор закликає здійснювати благодійні внески на видання українською мовою.

590. Попов, М. С Дону. 1862. Листопад (Октябрь). С. 95-105.

591. Училища, образовавшиеся на юге в последнее время. 1861. Іюнь. С. 79-107.

Про відкриття жіночих гімназій та недільних шкіл у населених пунктах Київської та Чернігівської губерній у середині ХІХ ст.

592. Учреждение премии за сочинение: “История Киевского университета и лицеев - Нежинского и Одесского”. 1861. Октябрь. С. 151-155.

Про організацію та збір коштів на запровадження премії для студентів трьох вищих навчальних закладів: Університету Св. Володимира (м. Київ), Лицею кн. Безбородька (м. Ніжин), Рішельєвського лицею (м. Одеса). Розповідається про умови та порядок отримання премії.

593. Чайковский, Феодосий (священник). Каневская воскресная школа. 1862. Січень (Январь). С. 66-68.

594. Чубинський, П. Два слова о сельском училище вообще и об училище для сельских учителей. 1862. Квітень (Апрель). С. 54-61.

595. Чубинський, П. История Бориспольской школы. 1862. Квітень (Апрель). С. 97-100.

Порушується питання шкільної освіти. Автор розповідає про власний досвід відкриття недільної школи у місті Борисполі.

596. Чубинський, Павло Платонович. Из с. Твердохлибов Кременчугского уезда. 1862. Січень (Январь). С. 62-66. Підп.: Ч...ий П.

597. Шарап, Стецько. З Чорноморії. 1862. Червець (Июнь). С. 84-90.

598. Шевич, Василь. Из Лубен (Полтавской губ.). 1861. Май. С. 74-76.

Про діяльність Лубенської недільної школи.

10.1. Полеміка

599. Кістяківський, Олександр Федорович. Чему и как учит наш народ. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 7-25. Підп.: Городиський А.

Відповідь автора, в якій він стає на захист дописувачів “Основи” запровадити навчання в Україні рідною мовою. Дискусія виникла після публікацій прихильників церковно-слов'янських шкіл, які були надруковані в журналах “Руководство для сельских Пастырей” та “Киевские Епархиальные Ведомости”.

600. Стоянов, Александр. Неправдивость и равнодушие - главнейшие помехи к распространению грамотности (Ответ и вызов “Вестнику Юго-Западной и Западной России”). 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 74-88.

Автор дає відповідь на статтю з вересневого номеру “Вестника Юго-Западной и Западной России” (1862 р.), в якій він стає на захист культурно-освітнього права українського народу і його мови на свій окремий національний розвиток.

601. Тарновський, Григорій Степанович. На каком языке должно обучать народ?. 1862. Серпень (Август). С. 1-12. Підп.: Г.Т.

Аналізуючи статтю, яка була надрукована у часописі “Труды Киевской Духовной Академии” (1861 р.) “По поводу распространения грамотности в югозападной России”, автор наголошує на необхідності розвитку народної освіти саме українською мовою.

602. Тищинский, А. Защитнику Голубичской школы. 1862. Листопад (Октябрь). С. 78-81.

Відповідь автора на публікацію в журналі “Черниговские Епархиальные Известия”, в якій ставиться під сумнів відомості Тищинського викладені у газеті “Черниговский Листок” (№11, 1861 р.) щодо неефективних методів навчання у школі в селі Голубичі (тепер Ріпкінської селищної громади Чернігівської області).

603. Шарловский, И. О передаче научных сведений на народном языке. 1862. Листопад (Октябрь). С. 23-26.

Автор аналізує статті дописувачів “Основи” щодо впровадження навчання “народною мовою” та складання термінології українською.

604. Шарловський, І. К. Об обучении грамоте вообще и об арифметике Д. Мороза. 1862. Серпень (Август). С. 36-44. Підп.: Ш-рл-в-й І. К.

Автор опонує до анонімного автора статті “Наські Граматики”, яка була розміщена в “Оснoві” у січневому номері 1862 р. (Див. № 585). Та аналізує підручник “Арихметика” Данила Мороза (Києв, 1862).

11. ЕКОНОМІКА

Див. також: 499, 498, 500, 503.

605. Лобко, П. Из Подоли. 1861. Январь. С. 331.

Про досвід вдосконалення сільськогосподарського плугу у Подільській губернії.

606. Рильський, Тадей Розеславович. С правого берега Днепра. 1861. Февраль. С. 239-244. Підп.: Чорний Максим.

Про необхідність удосконалення державних кредитових установ для селян та міщан.

607. Симонов, Матвій Терентійович. Крепостное население в России по 10-й народной переписи. Статистическое исследование А. Троицкого. Издание статистического Отдела Центрального Статистического комитета. СПб. 1861. 1861. Февраль. С. 245-251. Підп.: Номис М.

608. Чубинский, П. П. Заметки. 2) По поводу лесохозяйства и лесокрадства. 1862. Червецъ (Июнь). С. 68-70.

11.1 Торгівля, ярмарки

Див. також: 411, 430, 434, 502.

609. Алчевський, Олексій Кирилович. Екатеринославская, Коренная, Ильинская ярмарки 1861 г.. 1862. Березіль (Март). С. 88-94. Підп.: Незбудій О.

610. Алчевський, Олексій Кирилович. Из г. Ромна (Полт. губ.). 1861. Май. С. 64-65. Підп.: Н-ій О.

611. Нестеренко, О. Украинские товары в Москве. 1862. Січень (Январь). С. 69-71.

612. Об ярмарках. (До сільських парафіян). 1861. Іюнь. С. 72-78.

613. Чубинський, Павло Платонович. Ярмолок в Борисполі. 1862. Липець (Июль). С. 89-92. - Підп.: Павло.

11.2. Сільське господарство

Див. також: 444.

614. Белуха-Кохановский, М. Хозяйственная заметка о рабочем скоте и о “хворобе”. 1861. Январь. С. 307-309.

615. Костенецкий, Я. Три письма о пчеловодстве. 1861. **Май.** С. 1-38. ; **Июнь.** С. 39-50.

616. Костенецький, Яків Іванович. Руководство к теоретическому и практическому пчеловодству (составленное В. Краузе, исправляющим должность профессора при Горигорецком Земледельческом Институте. Москва. 1860 г.). 1861. Февраль. С. 209-218. Підп.:кій.

617. Левченко, М. Степные письма. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 1-9.

Йдеться про кліматичні умови півдня України та їх вплив на сільське господарство. Розповідається про нову галузь господарства – верблюдуництво. Згадується ярмарки у Вознесенську та Одесі, де можна було купити верблюдів, яких продавали татари.

618. Павлов, К. ...ъ. О полевом хозяйстве в Бессарабии. 1862. Липець (Июль). С. 58-62.

619. Саранча в Киевской и Подольской губерниях. 1861. Июль. С. 30-32.

620. Саранча в южной части Черниговской губернии. 1861. Июнь. С. 172.

621. Шевич, Василій. Из Лубенского уезда (Полтавской губ.). 1862. Серпень (Август). С. 44-46.

Про методи обробки землі в Лубенському та Миргородському повітах. Також автор згадує шкіряний завод в селі Березоточа Лубенського повіту (тепер Лубенської міської громади Полтавської області).

622. Южные экспоненты на С.-Петербургской выставке русских мануфактурных произведений 1861 года. 1861. Август. С. 107-116.

11.3. Техніка

623. Барановський, Степан. Велика новина. Духова сила замість пару на чугунках : [про винаходи, двигини та залізні дороги]. 1862. Лютий (Февраль). С. 82-84.

624. Белуха-Кохановский, М. Отчет о молотье молотильною машиною, с локобилем, завода Рансома и Симса. 1861. Февраль. С. 219-226.

625. Механические заведения и склады машин и орудий в южно-русском крае. 1861. Август. С. 117-121.

Наводяться дані про найбільші тогочасні підприємства в Україні.

626. Новый способ ковки жерновов. 1861. Июль. С. 32-33.

12. БІБЛІОГРАФІЯ. ОГЛЯДИ

Див. також: 297, 298, 313, 314, 319, 320, 330, 339, 585.

627. Библиографический указатель галицко-русской литературы, составленный Вл. Изм. Межовым. Посвящается Я. Ф. Головацкому. 1862. Червець (Июнь). С. 104-139.

628. Библиографический указатель книг и журнальных статей, относящихся до Южно-русского края (С 1858 - 1860 гг.). 1861. **Август**. С. 125-136. ; **Ноябрь-Декабрь**. С. 117-132.

629. Библиографическое известие. 1861. Январь. С. [18-20].

630. Библиография вопроса об улучшении быта помещичьих крестьян в Южнорусском крае. С 1857-1860. / сост. В. Межов. 1861. Март. С. 85-98.

631. В. И. Л. Библиография. Материалы для географии и статистики России, собранные офицерами генерального штаба. Екатеринославская губерния. Составил В. Павлович. С.-Перербург. 1862 8 д. л. 351 стр. 1862. Квітень (Апрель). С. 62-85.

632. Халявский, Орест. Перечень неизданных сочинений Сквороды. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 90-93.

633. Халявский, Орест. Перечень печатных сочинений Сквороды (с 1798 - 1854 год). 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 78-90.

634. Халявский, Орест. Перечень печатных статей о Сквороде. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 93-96.

13. ЛИСТУВАННЯ З РЕДАКЦІЄЮ

Див. також: 331, 347, 448, 550, 578.

635. Белозерский, В. Ответ г. Полтавскому жителю. 1861. Февраль. С. 261-262.

636. [Головацький, Я. Ф.]. Частина листу високоповажного професора ві Львівським університеті, Якова Федоровича Головацького, до редактора. 1862. Липець (Июль). С. 68-69.

637. Запара, Димитрій. Письмо в “Основу”. 1862. Листопад (Октябрь). С. 3-4.

638. Недоразумение по поводу слова “Жид”. 1861. Июнь. С. 134-142.

Відповідь редакції на анонімний лист, автор якого дорікає видавцям часопису, що вони на означення євреїв у своїх статтях вживають слово “жид”.

639. Полтавский житель. Письмо к редактору. 1861. Февраль. С. 260.

640. Сведение о числе проданных дешевых изданий на украинском языке. 1861. Октябрь. С. 155-156.

14. РЕДАКЦІЙНІ СТАТТІ

Див. також: 101, 333, 470, 535.

641. Белозерский, В. [Програма журналу на 1862 рік]. 1861. Септєбрь. С. 1-7.

642. Белозерский, В. [Програма журналу]. 1861. Янвєрь. С. 1-8.

643. Вопросы редакции. 1861. Янвєрь. С. 332.

644. Листи українки. Два слова від нас. 1862. Жовтєнь (септєбрь). С. 108-109.

Пояснення редакторів щодо надрукованих у цьому ж номері часопису “Листів українки” Марусі до своєї родини та заклик дописувачам надсилати подібний матеріал до редакції (Див.№ 514).

645. От редакции. 1861. **Май.** С. 77-78. ; **Апрель.** С. [1]. ; **Июль.** С. 34-35. ; **Август.** С. 9-10. ; **Сентябрь.** С. 193-194.

646. Ответы редакции. 1861. **Январь.** С. 332-333. ; **Март.** С. [11-12]. ; **Июнь.** С. 174-175.

15. РІЗНЕ

15.1. Реклама видань

Див. також: 558, 559.

647. Анненков, Н. Приглашение (от директора Земледельческой школы и редактора журнала “Сельское хозяйство”). 1861. Май. С. 61-63.

Автор статті, науковець, ботанік Микола Іванович Анненков запрошує читачів “Основи” долучитися до поповнення його видання “Ботанічний словник” (1859 р.).

648. Библиографические известия : [Про видання “Опыт южно-русского словаря”]. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 7.

649. Библиографическое известие. Новое издание Центрального Статистического Комитета: Списки населенных мест Российской империи. 1861. Июнь. С. [4].

650. В книжном магазине Дм. Еф. Кожанчикова и у других книгопродавцов, поступили в продажу...”. 1862. Травень (Май). С. 33.

651. Во всех известных книжных магазинах находятся в продаже...”. 1862. Липець (Июль). С. 97.

652. Всемирная история Ф. Шлоссера. 1861. Август. С. [13].

653. Вышло в свет издание Статистического Отдела Центрального Статистического Комитета, отпечатанное в типографии К. Вульфа, под заглавием: Крепостное население в России, по 10-й народной переписи, статистическое исследование А. Тройницкого...”. 1861. Февраль. С. [25].

654. Гетьман Петро Дорошенко (1665–1676) (С литографированным портретом П. Дорошенко). Сочин. М. Ал-ча и Ис. Мандрыки. 1861. **Октябрь**. С. 6-7.

Опубліковано зміст видання “Гетьман Петро Дорошенко (1665-1676)”.

655. Гиероглифов, А. Гудок, сатирический листок с карикатурами. 1861. Октябрь. С. 18-19.

656. Говорский, К. Об издании в г. Киеве журнала под названием: Вестник югозападной и западной России. 1862. Лютий (Февраль). С. 97-99.

657. Григорович, А. Библиографические и музыкальные известия. О выходе второй книжки библиотеки для детского чтения. 1861. Май. С. [4].

658. Дедицкий, Б. А. Галицко-русская газета "Слово". 1861. Март. С. 81-84.

659. Жемчужников, Лев. О продолжении издания Живописной Украины, и об издании Живописного сборника и рисунков из народной архитектуры. 1861. Сентябрь. С. 8.

660. Земледельческая газета и сельский листок в 1862 году... 1861. Октябрь. С. 22-23.

661. Извещения. 1861. Февраль. С. 264.

662. Кори, Густав Иванович. Об издании в 1863 году еженедельной газеты "Русский листок". 1862. Листопад (Октябрь). С. 131-134.

663. Кулиш, П. Литературные известия. 1861. Февраль. С. 263.

664. Кулиш, П. Об издании украинского словаря. 1861. Январь. С. 333-334.

Анонс виходу в світ українського словника П. Куліша.

665. Лазаревский, М. Извещение о прозаических сочинениях Т. Гр. Шевченка на великорусском языке. 1862. Березиль (Март). С. 142-143.

666. Литературные известия. 1861. Октябрь. С. 156-157.

667. Меньков, [П. К.] Военный сборник, издаваемый по Высочайшему повелению в 1862 г.". 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 140-144.

668. Меньков, [П. К.]. "Военный сборник, издаваемый по Высочайшему повелению, в 1862 году, выходит ежемесячно книжками от 15-ти до 20-ти печатных листов в каждой". 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 12-16.

669. Настольный словарь для справок по всем отраслям знания (Справочный энциклопедический лексикон) составленный под редакцию Ф. Толля. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 133-135.

670. Об издании в 1862 году (год четвертый) политической и литературной еженедельной газеты Русский мир с сатирическим листком Гудок. 1861. Октябрь. С. 13-18.

671. Об издании газеты "Русский инвалид" под новой редакцией. 1861. Август. С. 124-125.

672. Об издании политической и литературной газеты "Киевский телеграф" в 1862 году. 1861. Октябрь. С. 1-5.

673. Об издании Полного собрания сочинений русских авторов. 1861. Октябрь. С. 19-21.

674. Об издании русского перевода Полного собрания сочинений Маколея. 1861. Март. С. [10].

675. Об издании русского перевода Полного собрания сочинений Маколея. 1861. Февраль. С. [26].

676. Об издании "Черниговского листка" в 1862 году. 1862. Травень (Май). С. 31-32.

677. "Обозрение лингвистических категорий, составленное (по Штейнталю) М. А. Туловым". 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 8.

678. Объявление об издании журнала Министерства народного просвещения в 1863 году. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 130-132.

679. Панаев И., Некрасов Н., Чернышевский Н. “Об издании Современника в 1862 году”. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 8-10.

680. Паульсон И., Вессель Н. Подписка на журнал Учитель в 1863 году. 1862. Листопад (Октябрь). С. 128-127.

681. Погоский, А. Всем грамотным. 1861. Октябрь. С. 10-12.

682. Погоский, А. Народная беседа, Вестник полезных сведений, будет издаваться с 1 января 1862 года по следующей программе...”. 1861. Октябрь. С. 7-9.

683. Погоский, А. “Народная беседа” на 1863 год. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 136-139.

684. Приглашение. 1861. Июнь. С. 172-173.

Про початок видання в місті Чернігові щотижневої газети “Черниговский листок”.

685. Продается в С. Петербурге : [Библиографическое известие]. 1861. Апрель. С. [8].

686. “Северное сияние”. Русский художественный альбом, №№ 1-9. 1862. Серпень (Август). С. 59-63.

687. Советов, А. “Подписка на периодические издания Императорского Вольного экономического общества на 1862 год журнал “Труды” и газета “Экономические записки”. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 10-12.

688. Списки населенных мест Российской империи, составленные и издаваемые Центральным статистическим комитетом Министерства внутренних дел. 1862. Серпень (Август). С. [64].

689. “У всех книгопродавцев в обеих столицах продается изданная одесским книгопродавцем А. С. Великановым трагедия Шекспира “Гамлет”. 1862. Січень (Январь). С. [2].

690. Ушинский, К. “Об издании журнала Министерства народного просвещения в 1862 году”. 1861. Ноябрь-Декабрь. С. 16-18.

691. “Характеристики из сравнительного землеописания и этнографии...”. 1861. Октябрь. С. 23.

692. “Ясная-Поляна”. Два слова о новом явлении в деле народного воспитания. 1861. Август. С. 122-124.

Про часопис “Ясная-Поляна” та його програму, редактором та видавцем якого був Л. Толстой.

15.2. Повідомлення

Див також: 367.

693. Додаток од редакції. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 7.

694. Додаток. 1862. Серпень (Август). С. 14.

У редакційному додатку запрошують всіх охочих долучатися до збору коштів на видання підручників українською мовою.

695. Костомаров, Н. “По поводу объявленного в Основе приглашения к подписке на издания книг научного содержания...”. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 6.

696. От представителей православных Болгарских Славян из Филиппополя, архимандрита Софрония и Иеромонаха Герасима. 1862. Серпень (Август). С. 57-58.

Повідомлення про збір коштів на будівництво монастиря св. Великомучениці Кириакії та Параскеви на околицях болгарського міста Філіппополя (нині - місто Пловдив).

697. “По Высочайшему Его Императорского Величества одобрению, представленной Господином Военным Министром

записки редактора Солдатской беседы Погоского...”. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 139-140.

15.3. Друкарські помилки

698. Земеченные опечатки: в февральской книжке Основы и в мартовской книжке. 1861. Март. С. [13].

699. Опечатки. 1861. **Январь.** С. [16-17]. ; **Ноябрь-Декабрь.** С. [3]. ; 1862. **Січень (Январь).** С. [1].

700. Поправка. 1862. Серпень (Август). С. 52.

701. Поправки. 1861. **Февраль.** С. 264. ; **Август.** С. [11]. ; **Сентябрь.** С. 196. ; **Октябрь.** С. 160. ; **Ноябрь-Декабрь.** С. [3].

702. Стоянов, А.

“В моей заметке, напечатанной в В.Ю.З.Р., сделаны значительные ошибки...”. 1862. Жовтень (Сентябрь). С. 88-89.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

-кий, див. Кістяківський О. Ф.

.....кій, див. Костенецький Я. І.

—ъ, див. Лашнюков І. В.

А.М., див. Маркович О. В.

Аксаков, Костянтин Сергійович (476), (484), (666)

Аксаков, Сергій Тимофійович (86)

Ал-ов, В. див. Александров В. С.

Александр II, Романов (382)

Александров, Володимир Степанович 112

Александрович, Митрофан Миколайович [Александрович М.]
104, 217, 218, 219, 220, 274, 543

Алчевський, Олексій Кирилович 411, 609, 610

Андрієвський, М. 328

Анненков, Микола Іванович, [Анненков Н.] 647

Антонович, Володимир Боніфатійович [Антонович В.] 394, 395
(408)

Апостол, Данило (366)

Аскоченський, Віктор Іпатійович (471), (546)

Афанасьєв (Афанасьєв-Чужбинський), Олександр Степанович
113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 296, (298), (301)

Байдеман, Олександр Єгорович (559), (565)

Барановський, Степан 623

Барвінок, А., [Барвінок Ганна] 455, 221, 222, 223, 224, 225, 226

Барилко, П. 466

Барыков, О. 351

Бачный 551

Безуглий, Тимофій (551)

Белуха-Кохановский, М. 614, 624

Белінський, Віссаріон Григорович (344)

Бичков, А. Ф. (309)

Білозерський, Василь Михайлович, [Белозерский В.] (87), 329, 635, 641, 642

Білокопитий, Миколайчик див. Вербицький М. А.

Благовіст, Стецько див. Ніс С. Д.

Бобыль 412

Бойчук, Ф. 120

Бонковський, Діонісій (Денис) Федорович (443)

Боплан, Гійом (Вільгельм) Левассер, де (373)

Боровиковський, Левко Іванович (340)

Борозда, Іван Петрович (478)

Брюллов, Карл Павлович (76), (557)

В. Б., див. Білозерський В. М. (329)

В. И. Л. 631

В. М. 413

В. П. 414

В.-Г-гл-скій, див. Гуглинский В. С. (232)

Василенко А. 98

Великороссиянин, О-ов. 540

Вербицький, Микола Андрійович 105, 121, 122, 123, 124, 125
Вересай, Остап Микитович (417), (562)
Вессель, Н. 680
Вешняк, Т. див. Куліш П. О.
Виговський, Іван Остапович (355), (362)
Витавський, Родіон Петрович [Витавський Р.] 198, 199, 200, 201
Вишневецький, Ярема (Ієремія) (324)
Вілшанський, Ф. 495
Вовк, Іпполит 496
Вовчок, Марко 227, 228, 229, 230, 231, (333)
Войток, Семен 276, 497
Волокитин, Н. І. 464
Волошин, С. див. Ніс С. Д.
Вэрницькій 467
Г.Т., див. Тарновський Г. С.
Гайдебуров, П. О. 498, 499, 500, 572
Галка, Ієремія див. Костомаров М. І.
Галузенко, Филимон див. Морачевський П. С.
Гатцук, Ал. 330, 339
Гаццук, Микола 340
Ге, Григорій Миколайович 415, 483, 501, (528)
Гиєроглифов, А. 655
Глібов, Леонід [Глібов Л., Глебов Л.] 126, 127, 128, 129, 130, 131, (200), 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214

Гнида, Микола 182

Гнилосиров, Василь Степанович 502

Говорській, К. [Говорский Ксенофонт Антонович] (398), 656

Гоголь, Василь Афанасійович 269, (315)

Гоголь, Микола Васильович [Гоголь Н.] 299, (297), 299, (304), (305), (315)

Гожковський, Маріан [Гожковський Маріан] 352, (395), (396), (408)

Головацький, Я. Ф. 636

Горницький, П. див. Куліш П. О.

Городиський, А. див. Кістяківський О. Ф.

Григорович, А. 657

Гроза, Іван див. Куліш П. О.

Гуглинський, Василь Степанович [Гуглинский Василь] 132, 232, 233

Гулак-Артемівський, Петро Петрович (312), (473)

Гулак-Артемівський, Семен Степанович (93), (552)

Ґалагани, рід (417)

Ґалаган, Григорій Павлович (86)

Ґонта, Іван (375)

Данилевський, Григорій Петрович (296), 327, 468, 482, 632, 633, 634

Данило [Данилов] див. Мороз Д. К.

Дараган, М. Н. 503

Дедицький, Б. А. 658

Димський, Модест [Димський М.] 234, 416

Дмитренко Бут 133

Дорошенко, Петро (654)

Ефименко, П. 300, 341, 541

Е–М 134

Жаданов, Константин 573

Жемчужников, Лев Михайлович [Жемчужников Лев, Жемчужников Л., Л. Ж.] 94, 95, 417, 469, 484, 556, 557, (558), 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 570, 571, 659

Житель Полтавы 574

Житецькій, П. 342

Жуковський, Василь Андрійович (77)

Забоцень, Петро див. Куліш П. О.

Закревський, Микола Васильович (300), (339)

Залеський, Богдан (Йосиф, Юзеф) (443)

Запара, Димитрій [Запара Димитрий] 577, 637

Затиркевич, Иван 135

Захаров, Н. 301

Зеленський, Дмитро (388)

Зіновіїв, Климентій (307)

Золотов, Василь Андрійович (572)

И. М., див Маркович Іван Васильович

Иванишев, Н. 353, 410

Ионин, Аркадий 578

Іванов, Олександр Андрійович (79)

Ка-па 508

Казюка, Панько див. Куліш П. О.

Каменський, Федір Федорович (666)

Каразін, Василь Назарович (482)

Каховський, В. 509

Квітка-Основ'яненко, Григорій Федорович (88), (312), (318), (320), (666)

Кивайголова, Іван див. Рудченко І. Я.

Кістяківський, Олександр Федорович 354, 599

Ковалинський, Михайло Іванович (482)

Козак, Белебень див. Куліш П. О.

Козачковський, Андрій Осипович (92)

Кольцов, Олексій Васильович (97)

Конарські, Міхал (467)

Кониский, Іван 510

Кониський, Олександр Якович [Кониський Олександр, Кониський О., Конисский Александр, Конисский А.] 98, 136, (366), 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 456, 457, 511

Корейва, Віктор 467

Кори, Густав Іванович 662

Косовцов, В. 281

Костенецький, Яків Іванович [Костенецький Я.] 615, 616

Костомаров, Микола Іванович [Костомаров М., Костомаров Н. И., Костомаров Н.] (82), 97, 137, 138, 139, 140, 270, 302, 321, 355,

356, 357, 358, 359, 360, (365), (397), 398, 399, 400, 401, 402, 471, 472, (476), 544, 545, 546, 579, 695

Котляревский, А. 403

Котляревський, Іван Петрович (308), (312), (315), (318), (320), (470), (555)

Кохановський, Володимир 580

Коховський, Вс. 275, 277, 280, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 294, 295

Коялович, Михайло Йосипович (666)

Краснов, Николай 361

Крашевський, Юзеф-Ігнацій (408)

Крестовський, Всеволод Володимирович (471), (472)

Кузьменко, Петро Семенович [Кузьменко, П.] 141, 193, 236, (306)

Кулик, В. 68, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 194, 430, 431

Куліш, Пантелеймон Олександрович [Куліш, Куліш П., Кулиш П.] 64, (89), (103), 106, 107, 108, 109, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 195, 196, 197, 215, 237, 238, 239, 240, 241, 282, (299), 303, 304, 305, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, (316), 317, 318, 331, (339), (340), 343, 344, 345, 362, 363, 364, 365, 404, (417), 458, 473, 512, 547, (552), (562), 581, 663, 664, (565)

Кухаренко, Яків Герасимович [Кухаренко Я. Г., Кухаренко Я.] (91), (133), 271, (312), (466), (479), 485, (494), 242, 283

Л. М. 486

Л.-Б. 582

Л. Ж., див. Жемчужников Л. М.

Лавровский, Петр [Лавровский П.] 346, 347

Лазаревский, Б. 319

Лазаревський, Василь Матвійович (86)

Лазаревский, М. 665

Лазаревський, Олександр Матвійович [Лазаревский Ал., Лазаревский А.] (76), (81), (82), (90), 102, 366, 583

Ламанський, Володимир Іванович (666)

Лашнюков, Іван Васильович 405, 548

Левандовський, Прокопій Степанович (459)

Левченко, Михайло Михайлович [Левченко Михаил, Левченко М.] 332, (341), 432, 487, (550), 617

Леонова, Дар'я Михайлівна (552)

Леся-ій [Леся-ий А.] див. Тищинський О. А.

Лещинський, Станіслав (386)

Линейкин, І. див. Тулов М. А.

Лобко, П. 605

Лобода, В. 536

Ломоносов, Василь Михайлович (342)

Ломус, див. Куліш П. О.

Лукашевич, Платон Якимович (335)

Мітла, С. див. Метлинський А. Л.

Міцкевич, Адам (194), (195), (196)

Мазепа, Іван Степанович (307), (308), (381), (386), (387), (388)

Макаров, Н. 474

Максимович, Михайло Олександрович [Максимович М.] 98, (340), (345), (346), 406, 407, 475

Маркевич, Андрій Миколайович (89)
Маркевич, Микола Андрійович (469), (474), (555)
Марко Онука див. Метлинський Семен
Маркович, Іван Васильович 465
Маркович, Опанас Васильович 243, 476, 552, (555)
Межов, Володимир Ізмайлович [Межов В.] (627), 630
Меншиков, Олександр Данилович (388)
Меньков, [П. К.] 667, 668
Метлинський, Амвросій Лук'янович 110, (340), 584
Метлинський, Семен Лук'янович (314)
Мизко, Микола Дмитрович [Мизко Н.] 320, 433, 477
Митуса, Дмитро (475)
Михченко, Ал. [Михченко Ал.] 515, 516, 517
Міцкевич, Адам (194), (195), (196)
Морачевський, Пилип Семенович 168
Мордовець, Данило Лукич [Мордовцев Д.] 244, 245, (368), (397),
(471)
Мороз, Данило Костянтинівич 246, 488
Мохраниця, Ю. 550
Н-ій, О. див. Алчевський О. К.
Н. М. див. Мизко М. Д.
Навроцький, А. 98, 169
Надхин, Григорий 459
Наливайко, Н. 434

Невідомий див. Афанасьєв (Афанасьєв-Чужбинський), О. С.
Недоборовський, Зосим 586
Нез-ій, О. див Алчевський О. К.
Незбудій, О. див. Алчевський О. К.
Некрасов, Н. 679
Нелеста, Федор 460
Необачний, П. див. Куліш П. О.
Непитай 435
Нестеренко, О. 611
Нечуй, Володько див. Кохановський В.
Нечуй-Вітер, А. див. Барвінок Ганна
Немцевич, Юліан-Урсин (303)
Нікольський, Федір Калинович (552)
Ніс, Степан Данилович [Ніс Степан] 247, (436), 437, 489, 490,
(555)
Новицький, И. [Новицкий И.] 336, 438
Номис, М. див. Симонов М. Т.
Олелькович, Митро див. Александрович М. М.
Опатович, Стефан Іванович 537
Орлик, Пилип Степанович (387), (388)
Остроградський, Михайло Васильович (499)
П...кий, А див. Петержецький А.
Павло, див. Чубинський П. П.
Павлов, К. ...ъ 618

Павлусь, див. Чубинський П. П.
Падалица, Тадеуш див Фіш Зенон-Леонард
Палій, Семен (491)
Палацький, Франтішек (405)
Панаев, И. 679
Панченко, Ф. 518
Паульсон, И. 680
Пахман, Семен Вікентійович (500)
Пащенко, Василь (666)
Переходовець, Олександр [Переходовець О.] див. Кониський О. Я.
Петержецький, А. 349, 368, (397)
Петров, Н. 216
Пирогов, Микола Іванович (480), (592)
Писаревський, Ст. 170
Побратим, А. -В. див. Маркович О. В.
Погарский, Степан 589
Погодін, Михайло Петрович (346), (403)
Погорілий, Дмитро (565)
Погоський, Олександр Фомич [Погоский А.] (544), (572), 681, 682, 683
Подолянин, Ст. Руданський див. Руданський С. В.
Познанський, Борис [Познанський Б.] 441, 442, 443
Полтавський житель 639
Полуботок, Павло Леонтійович (366)

Поль, Олександр Миколайович (373)
Попко, Іван Діомидович (302)
Попов, М. 590
Потомак Думитрашко Райч 520
Потоцький, Микола (324)
Приятель-хуторянин, див. Кониський О. Я.
Пушкар, Мартин (362)
Р.В., див. Витавський Р. П.
Ревякин, П. 292, 491, 521, 522, 523
Резенер, Федір Федорович (572)
Рильський, Тадей Розеславович [Рильський Фадій, Рыльский Фаддей]
373, 444, 606
Родзянко, Аркадій Гаврилович (77)
Розумовський, Кирило Григорович (308), (379)
Романов, Петро Олексійович (366), (381), (387)
Ромашка, Павло 445
Ромодановський, Григорій Григорович (362)
Руданський, Степан Васильович [Руданський Ст.] 172, 173, 174,
175, 176, 177
Рудченко, Іван Якович 293, 446, 447
Руїна, Іван див. Рудченко І. Я.
Сава, Ч. див. Чалий М. К.
Свидницький, (Патриченко) А. див. Свидницький А. П.
Свидницький, Анатолій Патрикійович [Свидницький Ан.,
Свидницький А.] 448, 531, 532

Свиридов, И. 449

Свяченко, И. 248, 338

Серов, Олександр Миколайович [Серов А.] (552), 553

Сераковський, Зигмунт (89)

Симонов, Матвій Терентійович 249, 481, 533, 607

Сковорода, Григорій Савич (327), (468), (471), (472), (482), (632), (633), (634)

Советов, А. 687

Соколов, Іван Іванович (556), (557), (559), (560), (565), (568)

Соленик, Карпо Трохимович (78), (477)

Соломко з Княжич 524

Сошенко, Іван Максимович (103)

Срезневський, Ізмаїл Іванович (471)

Стахович, М. 392

Стелловський, Ф. 655

Стороженко, Олекса [Стороженко Ал.] 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 272, 273

Стоянов, А. [Стоянов Александр] 600, 702

Студитський, Федір Дмитрович (572)

Сухомлинов, М. 374

Таволга-Мокрицький, П. 178

Тарновський, Григорій Степанович (89), (539), 601

Терещенко, Олександр Власович (470)

Тетеря, Павло Іванович (376)

Тирса, див. Гнида Микола

Тищенко, Василь 493

Тищинський, Олександр Амфіанович [Тищинский А.] 334, 525, 526, 602

Толстой, Лев Миколайович (692)

Толстой, Федір Петрович (79)

Тройницький, Олександр Григорович (607), (653)

Трутовський, Костянтин Олександрович (556), (557)

Тулов, Михайло Андрійович 111

Ушинський, К. 690

Федотов, Павло Андрійович (557)

Фіш, Зенон-Леонард (394), (396), (398), (408)

Фундуклей, Іван Іванович (591)

Халявський, Орест [Халявский Орест] див. Данилевський Г.

Хмельницький, Богдан (Зиновій-Богдан) (308), (324), (362), (364), (395), (406), (407)

Хрущ див. Афанасьєв (Афанасьєв-Чужбинський) О. С.

Хуторянин, див. Куліш П. О.

Ч.....ий, П. див. Чубинський П. П.

Чайка, Михайло див. Гуглинський В.

Чайковський, Феодосій 593

Чайковський, Міхал (Михайло) Станіславович (443)

Чалий, Михайло Корнійович 103

Чарторийські, (Чорторийські) (458)

Черніговець Миколайчик Білокопитий див. Вербицький М. А.

Чернышевский, Н. 679

Чорний, Максим див. Рильський Т. Р.

Чубинський, Павло Платонович [Чубинський П., Чубинский П., Чубинский П. П.] 179, 451, 452, 527, 534, 555, 594, 595, 596, 608, 613

Чужбинський А. див. Афанасьєв (Афанасьєв-Чужбинський) О. С.

Ш-рл-в-й, І. К. див. Шарловський І. К.

Шаповал, Кузьма див. Шохин П.

Шарап, Стецько 494, 597

Шарловський, І. К. [Шарловский И.] 603, 604

Шашкевич, Володимир 180

Шевич, Василь [Шевич Василій] 453, 598, 621

Шевченко, Варфоломій Григорович (103)

Шевченко, Тарас Григорович [Шевченко Т., Шевченко Т. Гр.] 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, (74), (75), (76), (77), (78), (79), (80), (81), (82), (83), (84), (85), (86), (87), (88), 88, 89, 90, 91, 92, 93, (94), (95), (96), (97), (99), (100), (101), (102), (103), (301), (311), (312), (318), (320), (342), (345), (395), (502), (503), (539), (552), (559), (665), (666)

Шейковський, Каленик Васильович [Шейковський К.] (319), (330), (339), (340), 350, (532), (648)

Шиманов, А. 461

Ширай, Степан Михайлович (478)

Шишак-Васильєвський-Гребля, П. див. Куліш П. О.

Шохин, Петро 266, 454

Шуліка, Павло 267

Шут, Андрій (562)

Щ. М. 528

Щепкін, Михайло Семенович (85), (86), (87), (91)

Юзефович, М. 409, 410

Юркевич, Михайло (314)

Яворський, Стефан (388)

Якушкин, Павел 462, 463

Яструбець, див. Опатович С. І.

Ященко, А. 529

Ященко, Л. 181, 268, 335

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Алтинівка**, село, Кролевецька міська територіальна громада, Конотопський район, Сумська область 276
- Ананьїв, місто, Ананьївська міська територіальна громада, Подільський район, Одеська область 432
- Балтський** повіт, Подільська губернія 531
- Бар, місто, Барська міська територіальна громада, Жмеринський район, Вінницька область 369, 531
- Барки, село, Остерський повіт, Чернігівська губернія 622
- Батурин, місто, Батуринська міська територіальна громада, Бахмацький район, Чернігівська область 381, 388, 496, 622
- Бахмач, місто, Бахмацька міська територіальна громада, Ніжинський район, Чернігівська область 388
- Бендери, місто, Бессарабська область, нині місто, Республіка Молдова 573
- Бердичів, місто, Житомирська область 413, 480, 622
- Бердичівський повіт, Київська губернія 619
- Березоточа, село, Лубенська міська територіальна громада, Лубенський район, Полтавська область 621
- Бессарабія 351, 500, 618
- Біла Церква, місто, Київська область 355, 381, 388, 532, 591, 625
- Білогородка, село, Білогородська сільська територіальна громада, Бучанський район, Київська область 591
- Бобринець, місто, Бобринецька міська територіальна громада, Кропивницький район, Кіровоградська область 440
- Бобринецький повіт, Херсонська губернія 192

Борівка, село, Чернівецька селищна територіальна громада,
Могилів-Подільський район, Вінницька область 625

Борзна, місто, Борзнянська міська територіальна громада,
Борзнянський район, Чернігівська область 504

Бориспіль, місто, Київська область 451, 452, 595, 613

Брацлавський повіт, Подільська губернія 531

Вавилове, село, Шевченківська сільська територіальна громада,
Миколаївський район, Миколаївська область 625

Васильківський повіт, Київська губернія 518, 522, 619

Великі Будища, село, Диканьська селищна територіальна громада,
Полтавський район, Полтавська область 425

Великий Бобрик, село, Верхньосироватська сільська територіальна
громада, Сумський район, Сумська область 622

Вереміївка, село, Іркліївська сільська територіальна громада,
Золотоніський район, Черкаська область 556, 560, 563, 568

Верем'я, село, Українська міська територіальна громада,
Обухівський район, Київська область 622

Веселий Поділ, село, Семенівська селищна територіальна громада,
Кременчуцький район, Полтавська область 77

Вишнівець, селище міського типу, Вишнівецька селищна
територіальна громада, Кременецький район, Тернопільська
область 460

Вишняки, село, Хорольська міська територіальна громада,
Лубенський район, Полтавська область 416

Вільшана, селище міського типу, Вільшанська селищна
територіальна громада, Звенигородський район, Черкаська область
103, 622

Вінницький повіт, Подільська губернія 619

Вознесенськ, місто, Миколаївська область 617

Волинська губернія 351, 460, 465, 607

Воронізька волость, Глухівський повіт, Чернігівська губернія 392

Воронізька губернія 487

В'язівка, село, Лубенська міська територіальна громада, Лубенський район, Полтавська область 420

Гадяцький полк, Гетьманщина 584

Гадяч, місто, Гадяцька міська територіальна громада, Миргородський район, Полтавська область 355, 362, 368, 446, 447, 513

Гайсинський повіт, Подільська губернія 531

Галич, місто, Галицька міська територіальна громада, Івано-Франківський район, Івано-Франківська область 360

Глухів, місто, Глухівська міська територіальна громада, Шосткинський район, Сумська область 379, 440, 625

Говори, село, Вінковецька селищна територіальна громада, Хмельницький район, Хмельницька область 415

Гоголів, село, Великодиммерська селищна територіальна громада, Броварський район, Київська область 355

Голубичі, село, Ріпкинська селищна територіальна громада, Чернігівський район, Чернігівська область 499, 602

Городецький повіт, Чернігівська губернія 525

Городище, містечко – нині історична місцевість міста Гребінка, Гребінківська міська територіальна громада, Лубенський район, Полтавська область 78

Городнянський повіт, Чернігівська губернія 526

Горошине, село, Оболонська сільська територіальна громада, Кременчуцький район, Полтавська область 569

Гребінка, місто, Гребінківська міська територіальна громада,
Лубенський район, Полтавська область 78

Гринев, село, Стародубський повіт, Чернігівська губернія, нині село
Гриньово, Погарський район, Брянська область, РФ 463

Грицівка, село, Талалаївська селищна територіальна громада,
Прилуцький район, Чернігівська область 490

Гродненська губернія 487

Грязне, село, Охтирський повіт, Харківська губернія 622

Гурзуф, селище міського типу, Автономна Республіка Крим 622

Дашківці, село, Віньковецька селищна територіальна громада,
Хмельницький район, Хмельницька область 415

Дерешова, село, Мурованокуриловецька селищна територіальна
громада, Могилів-Подільський район, Вінницька область 528

Дибинці, село, Богуславська міська територіальна громада,
Обухівський район, Київська область 460

Дніпро, місто 433, 440, 591, 609, 622

Дубно, місто, Дубенська міська територіальна громада, Дубенський
район, Рівненська область 388

Дударі, село, Ржищівська міська територіальна громада,
Обухівський район, Київська область 441, 442, 443

Єлець, місто, нині Липецька область, РФ 463

Єлисаветград, місто див. також Кропивницький, місто,
Кіровоградська область 625

Єреміївка, село, Золотоніський повіт, Полтавська губернія 559

Єрківці, село, Хорольська міська територіальна громада,
Лубенський район, Полтавська область 420

Житомир, місто 440, 455, 458, 460, 498, 591

Жовква, місто, Жовківська міська територіальна громада,
Львівський район, Львівська область 388

Жуківці, село, Українська міська територіальна громада,
Обухівський район, Київська область 622

Журавка, село, Шполянська міська територіальна громада,
Звенигородський район, Черкаська область 419

Задеріївка, село, Ріпкинська селищна територіальна громада,
Чернігівський район, Чернігівська область 526

Заріг, село, Оржицька селищна територіальна громада, Лубенський
район, Полтавська область 533, 564

Звенигород, село, Давидівська сільська територіальна громада,
Львівський район, Львівська область 360

Звенигородський повіт, Київська губернія 505

Звягель, місто, Житомирська область 455

Зміїв, місто, Зміївська міська територіальна громада, Чугуївський
район, Харківська область 498

Іванівка, село, Кириківська селищна територіальна громада,
Охтирський район, Сумська область 622

Ізюм, місто, Харківська область 622

Ізюмський повіт, Харківська губернія 275, 277, 280, 286, 287,
288, 289, 290, 291, 294, 295

Ічня, місто, Ічнянська міська територіальна громада, Прилуцький
район, Чернігівська область 570

Калита, селище міського типу, Калитянська селищна територіальна
громада, Броварський район, Київська область 274

Калюжинці, село, Срібнянська селищна територіальна громада,
Прилуцький район, Чернігівська область 417, 562

Кам'янецький повіт, Подільська губернія 465, 619

Канів, місто, Канівська міська територіальна громада, Черкаський район, Черкаська область 395, 503, 593

Канівський повіт, Київська губернія 500

Капунівка, село, Краснокутська селищна територіальна громада, Богодухівський район, Харківська область 502

Катеринодар, місто, нині місто Краснодар, РФ 494, 597

Катеринослав, місто – див. також Дніпро, місто 433, 440, 591, 609

Катеринославська губернія 351, 377, 433, 465, 487, 503, 622, 631

Керч, місто, Автономна Республіка Крим 440

Київ, місто 97, 292, 313, 316, 358, 359, 360, 374, 376, 381, 388, 411, 440, 464, 480, 499, 500, 503, 532, 555, 591, 592, 600, 622, 625

Київська губернія 351, 419, 438, 465, 498, 607, 622, 625

Київський повіт, Київська губернія 444, 619

Китайгород, село, Дашівська селищна територіальна громада, Гайсинський район. Вінницька область 531

Кишинів, місто, нині Республіка Молдова 440

Ківшовата, село, Таращанська міська територіальна громада, Білоцерківський район, Київська область 438

Клинці, посад, Суразький повіт, Чернігівська губернія, нині місто, Брянська область, РФ 622, 625

Кобеляцький повіт, Полтавська губернія 191

Козаровичі, село, Димерська селищна територіальна громада, Вишгородський район, Київська область 591

Козелець, селище міського типу, Козелецька селищна територіальна громада, Козелецький район, Чернігівська область 625

Конотоп, місто, Сумська область 355, 362, 437

Конотопський повіт, Чернігівська губернія 421, 516

Копані, селище, Чернобаївська сільська територіальна громада, Херсонський район, Херсонська область 296

Корець, місто, Корецька міська територіальна громада, Рівненський район, Рівненська область 458

Корінецьке, село, Талалаївська селищна територіальна громада, Прилуцький район, Чернігівська область 490

Короп, селище міського типу, Коропська селищна територіальна громада, Новгород-Сіверський район, Чернігівська область 490

Корсунь-Шевченківський, місто, Корсунь-Шевченківська міська територіальна громада, Черкаський район, Черкаська область 355, 591

Костобобрів, село, Семенівська міська територіальна громада, Новгород-Сіверський район, Чернігівська область 622

Красне, село, Узинська міська територіальна громада, Білоцерківський район, Київська область 491, 522

Красний Колядин, село, Талалаївська селищна територіальна громада, Прилуцький район, Чернігівська область 490

Красний Ріг, село, Мглинський повіт, Чернігівська губернія, нині Почепський район, Брянська область, РФ 564

Кременець, місто, Тернопільська область 460

Кременчук, місто, Полтавська область 411, 423, 568, 622, 625

Кременчуцький повіт, Полтавська губернія 439, 483

Крим, Автономна Республіка 464, 500

Кролевець, місто, Кролевецька міська територіальна громада, Конотопський район, Сумська область 411, 622

Кролевецький повіт, Чернігівська губернія 625

Кропивницький, місто, Кіровоградська область 625

Кубань 597

Кублівка, село, [Полтавська губернія?] 417

Кулажинці, село, Гребінківська міська територіальна громада, Лубенський район, Полтавська область 553

Купіль, село, Війтовецька селищна територіальна громада, Хмельницький район, Хмельницька область 461

Лебединці, село, Срібнянська селищна територіальна громада, Прилуцький район, Чернігівська область 417

Лемеші, село, Козелецька селищна територіальна громада, Чернігівський район, Чернігівська область 308

Летичівський повіт, Подільська губернія 619

Липова Долина, селище міського типу, Липоводолинська селищна територіальна громада, Роменський район, Сумська область 355

Липці, село, Липецька сільська територіальна громада, Харківський район, Харківська область 429

Лісовичі, село, Таращанська міська територіальна громада, Білоцерківський район, Київська область 418

Літинський повіт, Подільська губернія 619

Локотки, село - історична місцевість Шостка, міста, Сумська область 392

Лохвиця, місто, Лохвицька міська територіальна громада, Миргородський район, Полтавська область 355

Лубенський повіт, Полтавська губернія 279, 420, 621

Лубни, місто, Полтавська область 355, 362, 453, 598, 622

Луцьк, місто, Волинська область 360, 381

Львів, місто 371, 636, 658

Любеч, селище міського типу, Любецька селищна територіальна громада, Чернігівський район, Чернігівська область 531

Люблінська губернія, Королівство Польське 487

Макіївка, село, Узинська міська територіальна громада, Білоцерківський район, Київська область 591

Маковище, село, Макарівська селищна територіальна громада, Бучанський район, Київська область 444

Матусів, село, Матусівська сільська територіальна громада, Звенигородський район, Черкаська область 419

Мацківці, село, Лубенська міська територіальна громада, Лубенський район, Полтавська область 420

Миколаїв, місто 499, 500

Микуличі, село, Немішаївська селищна територіальна громада, Бучанський район, Київська область 591

Миргород, місто, Полтавська область 293, 355, 448, 531, 532

Миргородський повіт, Полтавська губернія 621

Міські Млини, село, Опішнянська селищна територіальна громада, Полтавський район, Полтавська область 426

Млини, село, Зіньківський повіт, Полтавська губернія див. також село Міські Млини, Опішнянська селищна територіальна громада, Полтавський район, Полтавська область 426

Могилів-Подільський, місто, Вінницька область 591

Могилівський повіт, Подільська губернія 619

Мотовилівка, село, Фастівська міська територіальна громада, Фастівський район, Київська область 491

Мошни, село, Мошнівська сільська територіальна громада, Черкаський район, Черкаська область 500

Муровані Курилівці, селище міського типу, Мурованокуриловецька селищна територіальна громада, Могилів-Подільський район, Вінницька область 415

Немирів, місто, Немирівська міська територіальна громада, Вінницький район, Вінницька область 555

Ніжин, місто, Чернігівська область 381, 591, 592, 622, 625

Нова Прага, селище міського типу, Новопраська селищна територіальна громада, Олександрійський район, Кіровоградська область 622

Нові Млини, село, Височанська сільська територіальна громада, Ніжинський район, Чернігівська область 490

Новгород-Сіверський, місто, Чернігівська область 440, 591

Новоград-Волинський, місто див. також місто Звягель, Житомирська область 455

Новомосковськ, місто, Дніпропетровська область 190, 284, 459

Новоросійська губернія 503

Одеса, місто 384, 440, 467, 493, 499, 500, 532, 592, 617, 622, 625

Олександрівка, село, Корюківська міська територіальна громада, Корюківський район, Чернігівська область 562

Олександрівка, село, Остерський повіт, Чернігівська губернія 524

Олешин, село, Хмельницька міська територіальна громада, Хмельницький район, Хмельницька область 606

Ольгопільський повіт, Подільська губернія 531

Оренбургська губернія 541

Осламів, село, Вінковоцька селищна територіальна громада, Хмельницький район. Хмельницька область 528

Остерський повіт, Чернігівська губернія 451

Острого, місто, Острозька міська територіальна громада,
Рівненський район, Рівненська область 458

Охтирка, місто, Сумська область 502

Пан-Іванівка (Іванівка), село див. також Сквородинівка, село,
Золочівська селищна територіальна громада, Богодухівський
район, Харківська область 482

Пекарі, село, Попівська сільська територіальна громада,
Конотопський район, Сумська область 392

Перекоп, село, Генічеська міська територіальна громада,
Генічеський район, Херсонська область 553

Перекопський повіт, Таврійська губернія 487

Перекоринці, село, Мурованокуриловецька селищна територіальна
громада, Могилів-Подільський район, Вінницька область 528

Перемишль, місто, нині Республіка Польща 360

Переяслав, місто, Переяславська міська територіальна громада,
Бориспільський район, Київська область 355, 362, 435

Переяславський повіт, Київська губернія 451, 488

Петрушівка, хутір, Борзнянський повіт, Чернігівська губернія
553

Пилипківці, село, Новоушицька селищна територіальна громада,
Кам'янець-Подільський район, Хмельницька область 415

Пирятинський повіт, Полтавська губернія 561

Підлипне, село, Конотопська міська територіальна громада,
Конотопський район, Сумська область 437

Погар, місто, Чернігівська губернія, нині селище міського типу,
Брянська область, РФ 462, 463

Подільська губернія 351, 377, 605, 606, 607, 622, 625

Покровська Слобода, місто, Новоузенський повіт, Саратовська губернія, нині місто Енгельс, Саратовська область, РФ 540

Полтава, місто 308, 312, 355, 362, 411, 422, 424, 425, 428, 430, 431, 574, 587, 591, 609, 622, 624

Полтавська губернія 351, 368, 377, 429, 430, 465, 503, 519, 564, 565, 568, 622, 625

Полтавський повіт, Полтавська губернія 427, 624

Понори, село, Талалаївська селищна територіальна громада, Прилуцький район, Чернігівська область 490

Понурівка, містечко, Стародубський повіт, Чернігівська губернія, нині село, Стародубський район, Брянська область, РФ 622

Прилуки, місто, Чернігівська область 412

Проскурівський повіт, Подільська губернія 619

Пустовійтове, село, Глобинська міська територіальна громада, Кременчуцький район, Полтавська область 439

Путивль, місто, Путивльська міська територіальна громада, Конотопський район, Сумська область 355

Радомисльський повіт, Київська губернія 534

Радомишль, місто, Радомишльська міська територіальна громада, Житомирський район, Житомирська область 545

Ржищів, місто, Ржищівська міська територіальна громада, Обухівський район, Київська область 622

Римарівка, село, Краснолуцька сільська територіальна громада, Миргородський район, Полтавська область 446

Рібці – історична місцевість міста Полтава 624

Ромни, місто, Сумська область 78, 392, 430, 610, 625

Салунськ, село, Тираспольський повіт, Херсонська губернія 450

Санкт-Петербург, місто РФ 97

Сарни, село, Монастирищенська міська територіальна громада, Уманський район, Черкаська область 500

Седнів, селище міського типу, Седнівська селищна територіальна громада, Чернігівський район, Чернігівська область 560, 565, 567

Сімферополь, місто, Автономна Республіка Крим 500, 520

Сказинці, село, Могилів-Подільська міська територіальна громада, Могилів-Подільський район, Вінницька область 528

Сквира, місто, Сквирська міська територіальна громада, Білоцерківський район, Київська область 413

Сквирський повіт, Київська губернія 506, 619

Сковородинівка, село, Золочівська селищна територіальна громада, Богодучівський район, Харківська область 482

Славгород, село, Краснопільська селищна територіальна громада, Сумський район, Сумська область 500

Сміла, місто, Смілянська міська територіальна громада, Черкаський район, Черкаська область 625

Сокиринці, село, Срібнянська селищна територіальна громада, Прилуцький район, Чернігівська область 464, 562

Солова, село, Стародубський повіт, Чернігівська губернія, нині село, Стародубський район, Брянська область, РФ 478

Сороки, місто, Бессарабська область, нині Республіка Молдова 440

Срібне, селище міського типу, Срібнянська селищна територіальна громада, Прилуцький район, Чернігівська область 362, 563

Ставропольська губернія 351

Стара Осота, село, Олександрівська селищна територіальна громада, Кропивницький район, Кіровоградська область 622

Стара Хортиця, село, Херсонський повіт, Херсонська губернія 625

Старі Санжари, село, Новосанжарська селищна територіальна громада, Полтавський район, Полтавська область 427, 429

Стародуб, місто, нині Брянська область, РФ 463

Стародубка, слобода, Ізюмський повіт, Харківська губернія 509

Старокостянтинів, місто, Старокостянтинівська міська територіальна громада, Хмельницький район, Хмельницька область 460

Стеблів, селище міського типу, Стеблівська селищна територіальна громада, Звенигородський район, Черкаська область 103

Сторожове, село, Чутівська селищна територіальна громада, Полтавський район, Полтавська область 454

Суботів, село, Чигиринська міська територіальна громада, Черкаський район, Черкаська область 407

Суджанський повіт, Курська губернія 487

Суми, місто 440, 591

Тараща, місто, Таращанська міська територіальна громада, Білоцерківський район, Київська область 419, 438, 505

Таврійська губернія 351, 465, 622

Твердохліби, село, Мачухівська сільська територіальна громада, Полтавський район, Полтавська область 596

Тирасполь, місто, Херсонська губернія, нині Республіка Молдова 440

Товкачівка, село, Малодівицька селищна територіальна громада, Прилуцький район, Чернігівська область 445

Трипілля, село, Українська міська територіальна громада, Обухівський район, Київська область 622

Трубчевськ, місто Трубчевській повіт, Орловська губернія, нині місто, Брянська область, РФ 462

Улянівка, селище міського типу, Миколаївська селищна територіальна громада, Сумський район, Сумська область 622

Умань, місто, Черкаська область 375, 532

Ушицький (Новоушицький) повіт, Подільська губернія 528, 619

Фадіївка, село, Полтавська губернія 564

Фастів, місто, Київська область 381

Харків, місто 312, 378, 411, 429, 434, 440, 449, [499], 591, 609, 622, 625

Харківська губернія 278, 351, 378, 429, 465, 498, 622

Херсон, місто 457, 499

Херсонська губернія 351, 432, 487, 503, 523, 564, 622, 625

Хорол, місто, Хорольська міська територіальна громада, Лубенський район, Полтавська область 416, 622

Хорольський повіт, Полтавська губернія 569

Хотин, місто, Хотинська міська територіальна громада, Дністровський район, Чернівецька область 440

Хотинський повіт, Бессарабська губернія 487

Цибулєв, село, Ольгопільський повіт, Подільська губернія 606

Черкаси, місто 407

Черкаський повіт, Київська губернія 625

Чернаховка, село, Лебединський повіт, Харківська губернія 622

Чернігів, місто 359, 436, 555, 591, 684

Чернігівська губернія 334, 351, 377, 412, 414, 465, 487, 503, 504, 510, 568, 575, 620, 622, 625

Черняківка, село, Чутівська селищна територіальна громада, Полтавський район, Полтавська область 622

Черняхів, село, Кагарлицька міська територіальна громада, Обухівський район, Київська область 622

Чигирин, місто, Чигиринська міська територіальна громада, Черкаський район, Черкаська область 355, 362, 381, 407

Чорний Кут, село, Старомаяківська сільська територіальна громада, Березівський район, Одеська область 432

Шершнівка, село, Лубенська міська територіальна громада, Лубенський район, Полтавська область 420

Шостка, місто, Сумська область 392

Штейндорф, село, Слов'яносербський повіт, Катеринославська губернія 625

Янків Ріг, село див. також Іванівка, село, Кириківська селищна територіальна громада, Охтирський район, Сумська область 622

Яремівка, село, Великоандрусівська сільська територіальна громада, Олександрійський район, Кіровоградська область 622

Ярмолинці, селище міського типу, Ярмолинецька селищна територіальна громада, Хмельницький район, Хмельницька область 411

ПОКАЖЧИК ПСЕВДОНІМІВ ТА КРИПТОНІМІВ

.....кій – Костенецький Яків Іванович

А. М. – Маркович Опанас Васильович

Ал-ов В. – Александров Володимир Степанович

Барвінок Ганна – Білозерська-Куліш Олександра Михайлівна

Белокопытенко Василь Петрович – Симонов Матвій Терентійович

Білокопитий Миколайчик – Вербицький Микола Андрійович

Благовіст Стецько – Ніс Степан Данилович

В. Б. – Білозерський Василь Михайлович

В. М. – Менчиць Володимир Амвросійович

В.-Г-га-скій – Гуглинський Василь Степанович

Вешняк Т. – Куліш Пантелеймон Олександрович

Вовчок Марко – Маркович (Вілінська) Марія Олександрівна

Волошин С. – Ніс Степан Данилович

Г. Т. – Тарновський Григорій Степанович

Гавриш А. – Гнилосиров Василь Степанович

Галка Ієремія – Костомаров Микола Іванович

Галузенко Филимон – Морачевський Пилип Семенович

Горза Іван – Куліш Пантелеймон Олександрович

Горницький П. – Куліш Пантелеймон Олександрович

Городиський А. – Кістяківський Олександр Федорович

Данило [Данилов] – Мороз Данило Костянтинівич

Забоцень Петро – Куліш Пантелеймон Олександрович

И. М. – Маркович Іван Васильович
Казюка Панько – Куліш Пантелеймон Олександрович
Кивайголова І. – Рудченко Іван Якович
-кій [кий] – Кістяківський Олександр Федорович
Козак Белебень – Куліш Пантелеймон Олександрович
Л. Ж. – Жемчужников Лев Михайлович
Леся-ий А., Леся-ій – Тищинський Олександр Амфіанович
Линейкин І. – Тулов Михайло Андрійович
Ломус – Куліш Пантелеймон Олександрович
Марко Онука – Метлинський Семен
Мітла С. – Метлинський Амвросій Лук'янович
Н. М. – Мизко Микола Дмитрович
Невідомий – Афанасьєв (Афанасьєв-Чужбинський) Олександр
Степанович
Незабудій О. – Алчевський Олексій Кирилович
Нез-ій О. – Алчевський Олексій Кирилович
Необачний П. – Куліш Пантелеймон Олександрович
Нечуй Володько – Кохановський Володимир
Нечуй-Вітер А. – Білозерська-Куліш Олександра Михайлівна
Н-ій О. – Алчевський Олексій Кирилович
Номис М. – Симонов Матвій Терентійович
Оелькович Митро – Александрович Митрофан Миколайович
П.....кій А. – Петержецький А.
Павло – Чубинський Павло Платонович

Павлусь – Чубинський Павло Платонович
Падалиця Тадеуш – Фіш Зенон-Леонард
Патриченко – Свидницький Анатолій Патрикійович
Переходовець Александр – Кониський Олександр Якович
Побратим А.-В. – Маркович Опанас Васильович
Подорянин Ст. Руданський – Руданський Степан Васильович
Покийний Д. П. Хоречко – Куліш Пантелеймон Олександрович
Приятель-хуторянин – Кониський Олександр Якович
Р. В. – Вітавський Родіон Петрович
Руїна Іван – Рудченко Іван Якович
Сава Ч. – Чалий Михайло Корнійович
Тирса – Гнида Микола
Халявський Орест – Данилевський Григорій Петрович
Хоречко, покойный Д. П. – Куліш Пантелеймон Олександрович
Хрущ – Афанасьєв (Афанасьєв-Чужбинський) Олександр
Степанович
Ч...ий П. – Чубинський Павло Платонович
Чайка Михайло – Гуглинський Василь Степанович
Черніговець Миколайчик Білокопитий – Вербицький Микола
Андрійович
Чорний Максим – Рильський Тадей Розеславович
Чужбинський А. – Афанасьєв (Афанасьєв-Чужбинський) Олександр
Степанович
Шаповал Кузьма – Шохин Петро

Шишак-Васильевский-Гребля П. – Куліш Пантелеймон
Олександрович

Ш-рл-в-й І. К. – Шарловський І. К.

—ъ – Лашнюков Іван Васильович

Яструбець – Опатович Стефан Іванович

1. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Январь**. В типографии П. А. Кулиша. Петербург, 1861. 1-336, 1-15, [16-20] с.
2. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Февраль**. В типографии П. А. Кулиша. Петербург, 1861. 1-264, 1-24, [25-26] с.
3. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Март**. В типографии П. А. Кулиша. Петербург, 1861. [1-12], 1-21, 1-166, 1-40, 1-100, 1-9, [10-13] с.
4. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Апрель**. В типографии П. А. Кулиша. Петербург, 1861. 1-20, 1-64, 1-158, 1-38, 1-7, [1] с.
5. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Май**. В типографии Н. Тиблена и комп. С- Петербург, 1861. 1-32, 1-26, 1-72, 1-74, 1-78, 1-4 с.
6. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Июнь**. В типографии Н. Тиблена и комп. С- Петербург, 1861. 1-48, 1-38, 1-175, 1-4 с.
7. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Июль**. В типографии Н. Тиблена и комп. С- Петербург, 1861. 1-186, 1-37 с.
8. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Август**. В типографии Н. Тиблена и комп. С- Петербург, 1861. 1-50, 1-16, 1-136, 1-[13] с.
9. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Сентябрь**. В типографии П. А. Кулиша. С-Петербург, 1861. 1-7, [8], 1-52, 1-196 с.

10. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Октябрь**. В типографии П. А. Кулиша. С-Петербург, 1861. 1-112, 1-16, 1-30, 17-160, 1-26, [27-28] с.
11. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Ноябрь-Декабрь**. В типографии П. А. Кулиша. С-Петербург, 1861. [1-2], 1-16, 1-48, 1-16, 1-16, 49-138, 1-9, 1-16, 1-16, 17-23, 20-21, 18-19, 24-25, 30-31, 28-29, 26, 31-32, 49-64, 1-132, 1-18 с.
12. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Січень (Январь)**. В типографии П. А. Кулиша. С-Петербург, 1862. [1-2], 1-106, 1-62, 1-96, 1-106, 1-3, 1-18 с.
13. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Лютый (Февраль)**. В типографии П. А. Кулиша. С-Петербург, 1862. 1-82, 1-100, 41-66, 1-99 с.
14. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Березиль (Март)**. В типографии П. А. Кулиша. С-Петербург, 1862. 1-32, 1-32, 1-147 с.
15. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Квітень (Апрель)**. В типографии П. А. Кулиша. С-Петербург, 1862. 1-112, 1-40, 1-111 с.
16. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Травень (Май)**. В типографии П. А. Кулиша. С-Петербург, 1862. 1-6, 1-64, 1-76, 30-92, 77-126, 1-32, 1-37 с.
17. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Червецъ (Июнь)**. В типографии П. А. Кулиша и Тиблена и К°, 1862. 9-16, 1-64, 1-48, 1-143, [5] с.
18. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник. **Липецъ (Июль)**. В типографии П. А. Кулиша и Тиблена и К°, 1862. 1-24, 1-88, 1-100 с.

19. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник.
Серпень (Август). В типографии П. А. Кулиша и Тиблена и К°. С.-Петербург, 1862. 1-14, 1-56, 1-46, 1-40, 1-52, 1-64 с.
20. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник.
Жовтень (Сентябрь). В типографии П. А. Кулиша и Тиблена и К°, 1862. 1-30, 1-8, 1-50, 1-80, 90-97, 1-144, [2] с.
21. Основа: южно-русский литературно-ученый вестник.
Листопад (Октябрь). В типографии П. А. Кулиша и Тиблена и К°, 1862. 1-4, 1-32, 1-19, 1-5, 1-19, 1-3, 1-2, 1-32, 1-36 с.

ОСНОВА

1861

Я Н В А Р Ъ

СОДЕРЖАНІЕ:

- I. — КОБЗАРЬ. I — V. Т. Г. ШЕВЧЕНКА.
 II. — ТРИ ДОЛІ МАРКА ВОВЧКА.
 III. — СТИХИ:
 На Вкраїну ФИЛИМ. ГАЛУЗЕНКА.
 1) Элада. 2) Давнина ІЕРЕМІИ ГАЛКИ.
 1) Гей-гей, воли! 2) Повій, вітре! СТ. РУДАНСЬКОГО.
 1) Вечірѣ. 2) Журба Л. И. ГЛѢБОВА.
 Дбля Р. В.
 Прохѣжі та собѣки Л. И. ГЛѢБОВА.
 IV. — СТЕХИНЪ-РОГЪ А. П. СТОРОЖЕНКА.
 V. — ЗАМѢТКИ И НАБРОСКИ ДЛЯ ДРАМЫ
 ИЗЪ УКРАИНСКОЙ ИСТОРИИ Н. В. ГОГОЛЯ.
 VI. — МЫСЛИ О ФЕДЕРАТИВНОМЪ НАЧА-
 ЛѢ ВЪ ДРЕВНЕЙ РУСИ. Н. И. КОСТОМАРОВА.
 VII. — ОБЗОРЪ УКРАИНСКОЙ СЛОВЕСНОСТИ:
 1) Климентій. 2) Котляревскій П. А. КУЛИША.
 VIII. — МѢСТА ЖИТЕЛЬСТВА И МѢСТНЫЯ
 НАЗВАНІЯ РУСИНОВЪ ВЪ НАСТОЯ-
 ЩЕЕ ВРЕМЯ. М. М. ЛЕВЧЕНКА.
 IX. — РІЗДВІЯННІ СВАТКИ М. Т. НОМИСА.
 X. — СЪ ВОЛЫНИ. АННЫ БАРВИНОГЪ.
 XI. — ВОСПОМИНАНІЕ О Н. А. МАРКЕВИЧѢ. Н. Я. МАКАРОВА.
 XII. — ИЗЪ УКРАИНЫ А. С. ЧУЖБИНСКАГО.
 XIII. — ХОЗЯЙСТВЕННАЯ ЗАМѢТКА М. А. Б. КОХАНОВСКАГО.
 XIV. — ЛИСТИ СЪ ХУТОРА ХУТОРЯНИНА.
 XV. — ВІСТІ: (письма изъ разныхъ мѣсть юж-
 наго края).
 XVI. — Вопросы Редакціи. — Отвѣты Редакціи. — Объ изданіи Украинскаго
 Словаря. — Объ изданіи Украинскаго Альбома. — Объясненіе недо-
 бопонятныхъ южнорусскихъ словъ. — Библиографическое извѣстіе.

V.

ЧЕРНЕЦЬ.

(П. А. Кулішу.)

У Києві, на Подолі,
Було колись, и ніколи
Не вернетця, що діялось,
Не вернетця, сподіване...
Не вернетця... А я, брате,
Таки́ б́уду сподіватись,
Таки́ б́уду виглядати,
Серцю жалю́ завдавати.

У Києві, на Подолі,
Братерська наша воля,
Безь х́олопа и безь п́ана,
Самá собі у жупані,
Розверну́лася весела,
Оксамітомъ шляхи́ стэле,
И едв́абомъ застилае,
И нікому́ не звертае.

У Києві, на Подолі,
Козакі гуляють:
Якъ ту во́ду відромъ-це́бромъ
Вино́ розливають;
Лехі, шинкі зъ шинкарка́ми,
Зъ вінами, меда́ми
Закупіли Запорозці
Та й тнуть коряка́ми!
А музика реве́, грае,
Люде́й звеселяе,
А изъ Бра́тства те бурса́цтво
Мовчки виглядае;
Нема́ го́лій шко́лі во́лі,
А то б́ь догоди́ла!...

НА УКРАЇНУ.

Україно, Україно!
Наше сонце ясне!
Чи є в світі щось від тебе
Миліше и краще?
Стрепенітця бідне серце,
Як тільки згадаю...
Поленув би я до тебе
Да крилець не маю!
Там, на горі, на високій,
Під гаєм зеленим,
Стоїть хата батьківська
З садочком вишневим.
Є и поле круг хатини,
И луг над Десною...
На що ж ми тут літа тратимь,
В чужині, з журбою!
Доки стріху соломьяну
Вітру развівати,
Доки грукать в вікониці
Батьківської хати?
Пусте, німе подвір'ячко,
Рундук зацвів мохом,
Кіле з тину розібрали
Сусіде потроху;
Сад вишневий, гай зелений —
Де ви?.. пеньки всюди!..
Без хазяїна худоба
Плаче, кажуть люде...
Відсуну я кватірочку —
У віконец гляну:
Поїд гаєм зелененьким
Шлях іде в Україну.
Любо миві на чужині
На той шлях глядіти,

Якъ на свою жінку-любку,
 Якъ на квіти-діти.
 Летять пташкі зъ того краю —
 Може й зъ України? —
 Попідъ хмарами чорніють,
 Ледве-ледве відні...
 Пташка Бója по всімъ світу
 Літає по во́лі:
 Схоче — здійметця підъ небо,
 Схоче — сяде въ полі;
 Чомъ же, чомъ на Божімъ світі
 Я не маю во́лі?
 Моя во́ля зъ вітромъ въ полі
 Десь шукає до́лі.
 О, ко́либъ я мавъ ту во́лю,
 Що пташка... давно́ вже
 Полетівъ би въ Україну...
 Та-ба! стій, небо́же!
 Україно, Україно!
 Ажъ се́рце заграє,
 Якъ міні що́ на чужині
 Тебе́ нагадає...
 Онъ, вона́, лебедя́ біла!
 (Сердэнько трепече!)
 Тамъ вэсело со́нце сяє,
 Дніпръ хвілями плэще, —
 Дніпръ широкій, Дніпръ глибо́кий,
 Якъ у да́вні поро́ри,
 Що носівъ човні коза́цькі
 На Чорне́е мо́ре.
 Я — на березі, дивлю́ся —
 Чи не рай то́ бачу?
 Туди́ ру́ки простяга́ю,
 Якъ дитина́ плачу́!
 О, на що́ насъ, рідна́ ма́ти.
 Пуска́ешъ відъ се́бе,
 Коли́ наше ща́сте й до́ля
 Тільки-що край тебе́?..

Булі часи, смутні часи,
 Якъ ти вся палала
 И сліза́ми — своїхъ дітокъ
 Ра́ни обми́вала.
 Булі часи — тяжкі часи —
 Бода́й не верта́лись! —
 Якъ поля твої и сте́пи
 Кро́вью залива́лись,
 Якъ съ кінця въ кінець ирва́ли
 Тебе́ зліі лю́де...
 Тільки жъ то́ було́ давно́ вже —
 Більшъ, мабу́ть, не бу́де...
 — Чого́ жъ ти така́ смутна́я?
 Ту́га се́рце су́шить,
 Безта́ланну го́ловоньку
 Недо́ленька кру́шить!
 Що́ жъ то́бі зъ тихъ да́вніхъ часі́въ, —
 Що́ пройшли́ мовъ ла́ва, —
 Що́ оста́лось, рідна ма́ти?.. —
 »Сі́ну! до́бра сла́ва!«

Филимонъ Галузенко.

ИЗЪ АНТОЛОГІИ.

I.

ЭЛЛАДА.

Го́лосно въ сві́ті гула́ тво́я чароді́йна́я сла́ва,
 Зма́лку геро́ямъ тво́імъ приви́кавъ дивува́тись школя́рь;
 Сле́зи наро́дівъ теклі́ на ру́їни тво́ї; на ко́ліняхъ
 Мо́вчки сто́явъ, гледю́чі на тебе́, заворо́жений сві́ть.

Шко́да сла́ви тво́єї, вродли́вая, кра́сна краі́но!
 Шко́да тво́го Парео́нона, шко́да теа́трівъ тво́їхъ;
 Шко́да Со́лоновихъ пра́въ, хитро́мівнихъ рі́чей Демосо́ена,
 Шко́да вели́кої на́віть Тимоле́она душі́.

Народня охота ясно показує, що потреба грамотності у нас ще не вдовольнилась и новими школами. Одному чоловіку вь Полтаві прийшла думка завести вь празники народні чтєнія и роскази про те, що повинне знати усяке. Для народу се було бь дуже добре діло, коли бь воно не зосталось тілько одною думкою. Ще бь краще, коли бь завести у нась народній театръ и книгárníю, щобь кожному неспроміжнєму можна було брати книжки и читати безь грошей. Вь Полтаві є дві книгární: Изопольскою и Чижакá, а ні вь одній, да таки й нідє, нема дешєвихъ народнихъ книжокъ. На що лүчче! у нась и досі нема, на нашіей мові, святого Евáнгелія! А придивітця-лишь до сільскихъ школярівъ, и зaráзь побáчите, щобь то за велика була польза, коли бь тихъ школярівъ учили не на церковній, а на рідній українській мові, котрү дитина чула змáлечку и котрою вона промовила пєрве слóво. Не одбивáлась би дитина одь родіни, не лїзла бь вь канцелярїсти, а зоставáлася бь у рідній хаті, при своєй рїллі, — здалась би на добрò и собі й людянь, — та й до науки бралися бь охитніше; атò вь Полтавській губєрніи на 130 селянь доводитця *одїнь* тільки письменний... Чи тóжъ не сòромъ?

О л е к с а н д р ь П е р е х о д о в е ц ь .

ЗЪ Г. БОРЗНИ (ЧЕРНИГ. ГУБ.)

(29 ноября 1860.)

— — »Спасїбі, кажутъ, спасїбі за »Основу«, велике. А якъ яке спасїбі, то й за грóші, мовлявъ, не кўпишь. Нехáй же вамъ Господь спорить... Коли уподобали моє *писáнне*, то нехáй воно вамъ бўде *на вхїдчини*, коли не побрєзгаєте и нашою крїхтою.

Щò жъ вамъ дóброго сказáти? Тепєрь 29-те ноября, а у нась гáрно на двóрі якъ у Бóга за двермі: зєлено, якъ на весні; ўтки хлюпóщутця, а гўси усє герчєчуть и здїймаютьця, мовъ летїть хочуть. Люде кажутъ—гнилá зимá бўде: гóрєнько жъ наше, якъ снїгъ не вїпаде! И торїшню зиму, у Пилїпівку, ще пахáли, — дєсь и тепєрь такъ бўде; усє то вь свїті змїнилось... и люде. Булò, обь Микóлі ужє й лаштўєсса на Московщїну зь

України; було тільки й думки абі Сеймъ перемахнуть, щобъ лідь не провалівся підъ нами, теперъ—щó ёго й робіти? и тамъ ще, кажуть, грязюка....

Ось пщє що: казану річъ вамъ скажў, а не свою. Дівчина одна мені такъ одповідала: »У насъ є теперъ шкóла, и за старóго попá була, да мáло учениківъ. Накидомъ берє старшина учить, плачуть и кудкудáчуть бáтько й мáти, а трєба 'ддáть!... бáчте, трєба світочку шить, а ні-за-що спомогтїся, и велáть чїсто водить. Иноді пїпъ и самъ заходить по хáтамъ, такъ ёмў й говорáють: »дáйте чóботи дитїні, да й берить.«

А у насъ, єъ Бóрзні, и дóсі не вїдно недїльної шкóли, бо немá одностáйности, одностáйства въ громадї.

ВЪ-ПІДЪ НІЖИНА (ЧЕРНИГ. ГУБ.)

— — Ось-що розказáла мині одна перепечáйка: »стáли казáть, що прислана такá бумáга, щóбъ попї дїтєй учїли грáмотї, Бóже, якъ израділи! оцє *моя* (дочкá десятилїтня) усє сидить у вїкнá, усє гулькъ та гулькъ у вїкнó: да чомў ужє той пїпъ не йдє? И я рада, щóбъ учїли мою дитїну. Я у однóму селї була, а тамъ дівчина пятнáдцяти годъ—якъ гукнє сивáть на крїласї, дакъ и дўмаю: колїбъ и мою взяли! тáкъ же причудєсно, якъ янґелї зъ нєба. Да подўмаєшь—якъ жє житлó такє, що вїйде зáмїжъ, та несчáсне бўде, дакъ нехáй ўчитця: хочъ розўмне бўде. *Вонó* не багáто у мєне зробить.—Отъ, дїждáли, почалї збирáть дїтєй по селў: въ одїнь дєнь трїдцáть душъ. Зїбрáли молебна, до дакъ їнше и не перехрїститця-поспїшáє, да такъ и цїлує Евáнгелїє, такъ и пáдають, якъ тїї овечáта до водопóйла.«

ИЗЪ ПОЛТАВЫ.

(6 декабрь 1860.)

Полтавская Женская Гимназія. Добрыя дѣла имѣють истинное свое значеніе, когда совершаются въ тишинѣ, спокойно, безъ возгласовъ, безъ напрашиваній на рукоплесканія, безъ разныхъ наружныхъ